

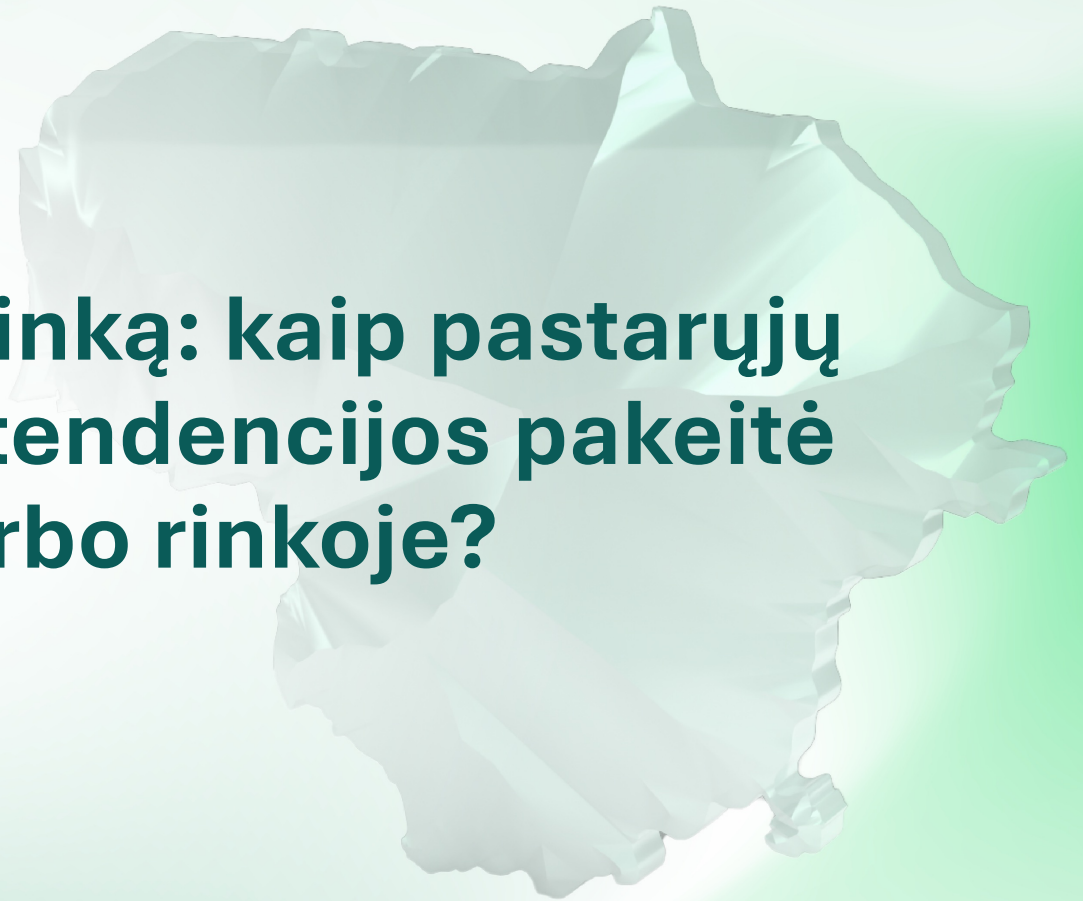
LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Žvilgsnis į Lietuvos darbo rinką: kaip pastarųjų dvejų metų demografinės tendencijos pakeitė padėtį Lietuvos darbo rinkoje?

Justina Zajankauskaitė

Ekonomikos departamentas

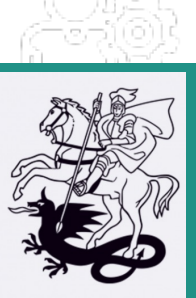
2024 m. gegužės 22 d.

Apie ką kalbėsime?

Lietuvos darbo rinkos apžvalga: naujausių duomenų analizė

Pagrindinės tendencijos Marijampolės darbo rinkoje

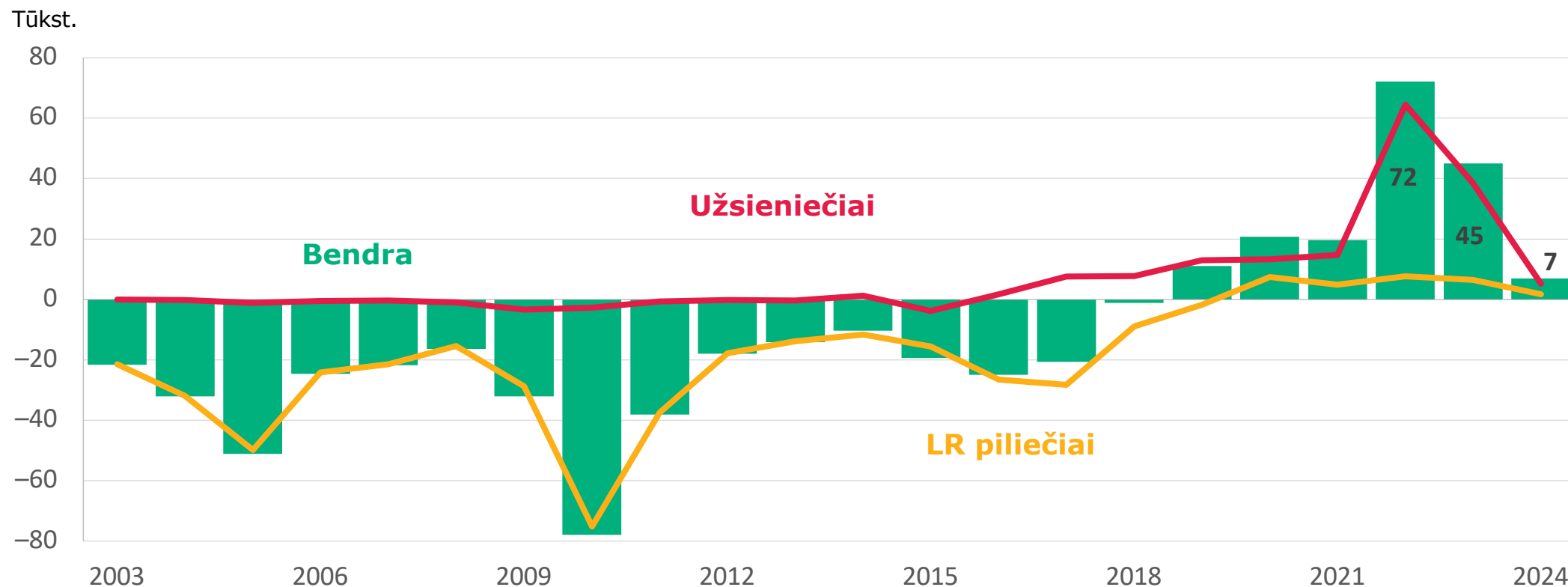
Pastarųjų dvejų metų demografinės tendencijos ir jų įtaka Lietuvos darbo rinkos padėčiai

01

Lietuvos darbo rinkos apžvalga: naujausių duomenų analizė

Lietuvos demografinę raidą veikia vis dar palankios migracijos tendencijos

Grynosios migracijos balansas pagal pilietybę

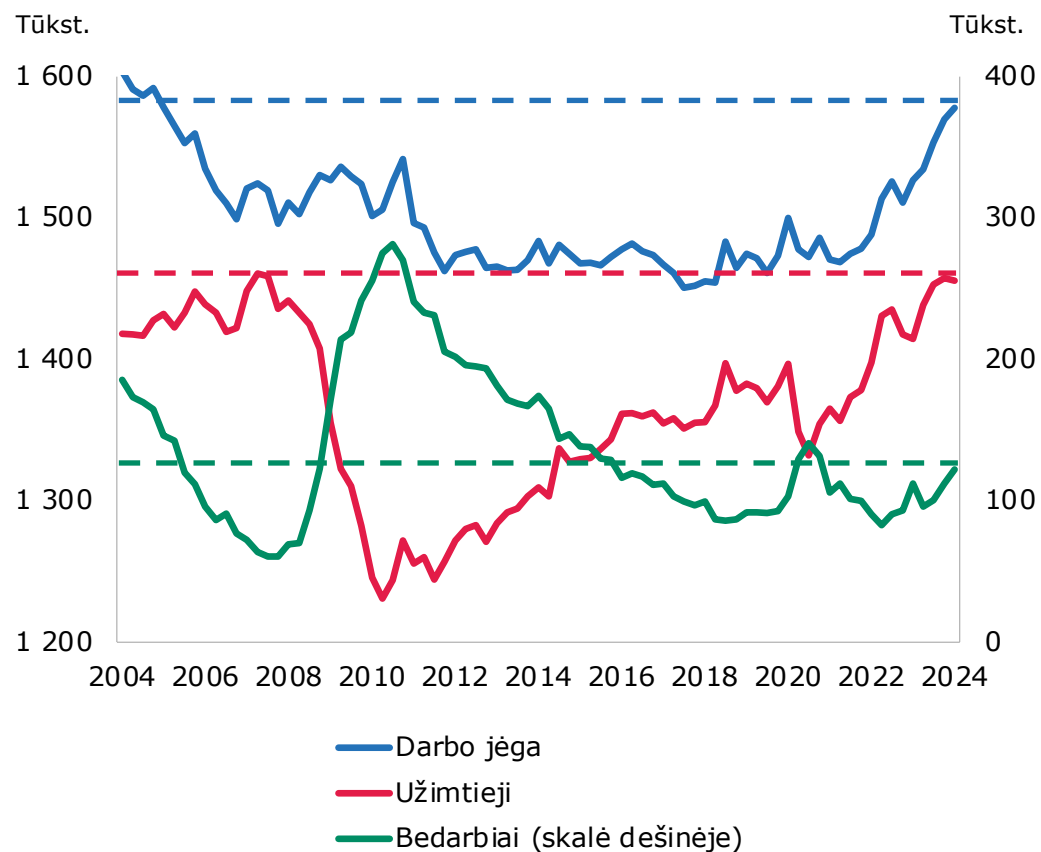

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastaba: 2024 m. duomenys iki balandžio mėn.

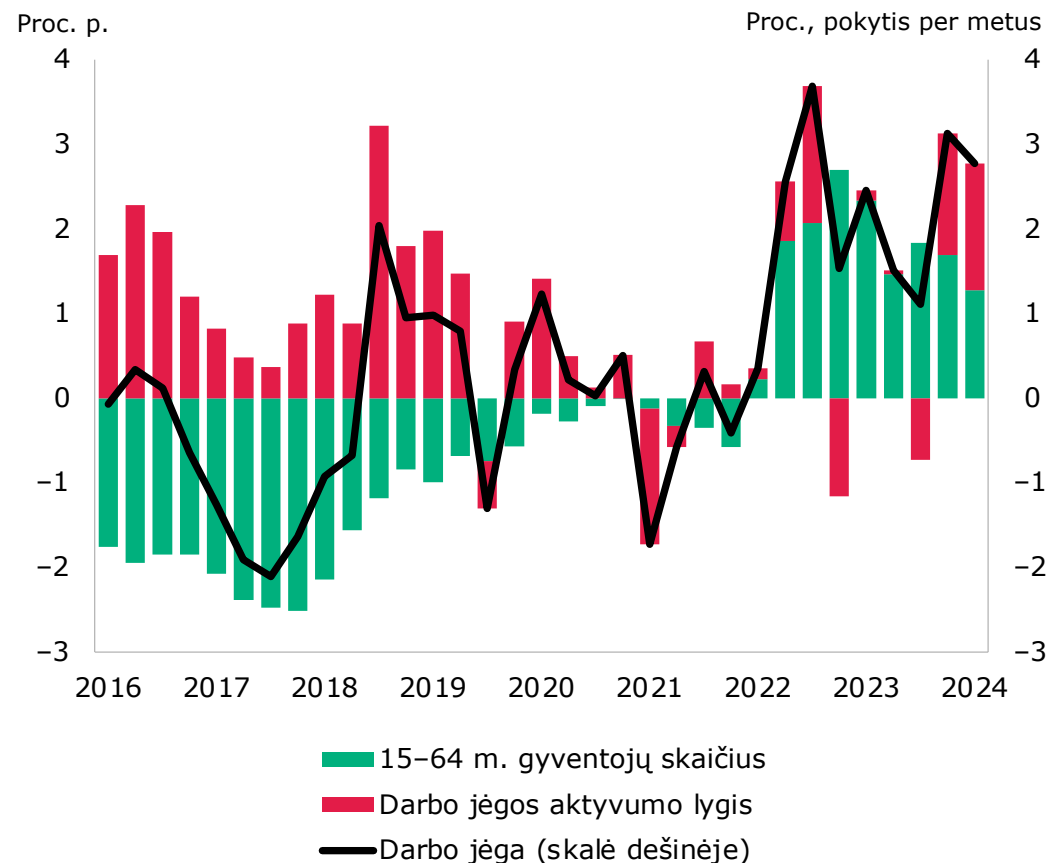
Toliau augantis gyventojų skaičius dėl palankių migracijos tendencijų lemia itin spartų darbo jėgos augimą

Darbo jėga, užimtųjų ir bedarbių skaičius, pašalinus sezono įtaką

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

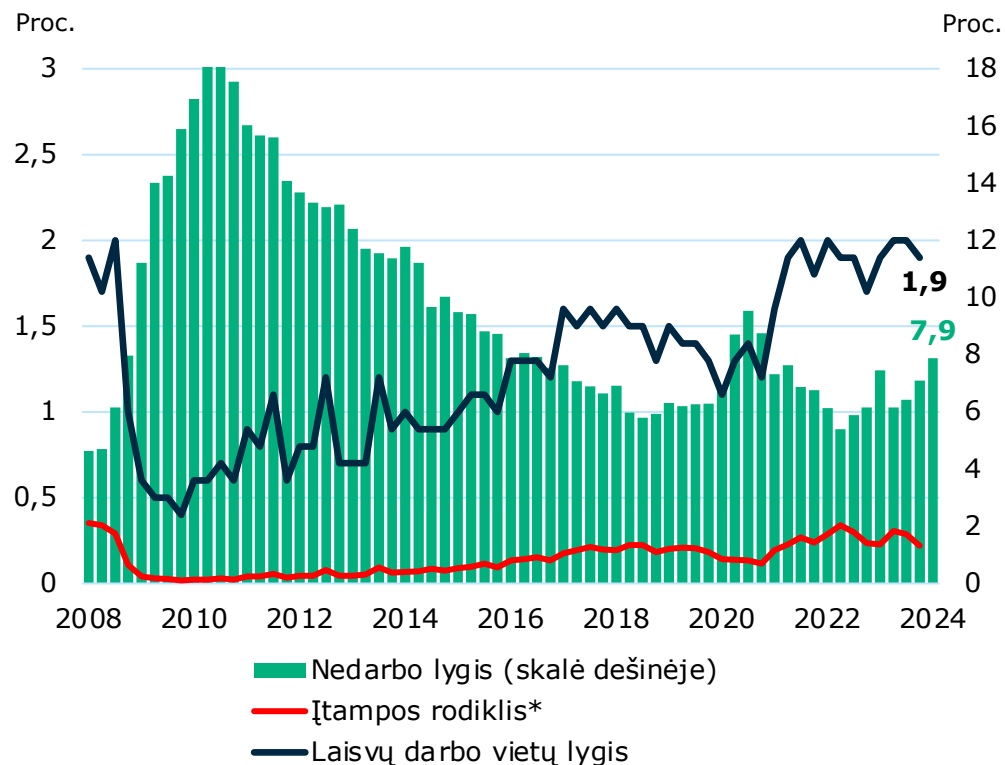
Darbo jėgos pokyčio dekompozicija (kaitos veiksniai)

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Sparčiai didėjusi darbo jėga padidino nedarbo lygį, praėjusiais metais įtampa dėl darbuotojų trūkumo išliko

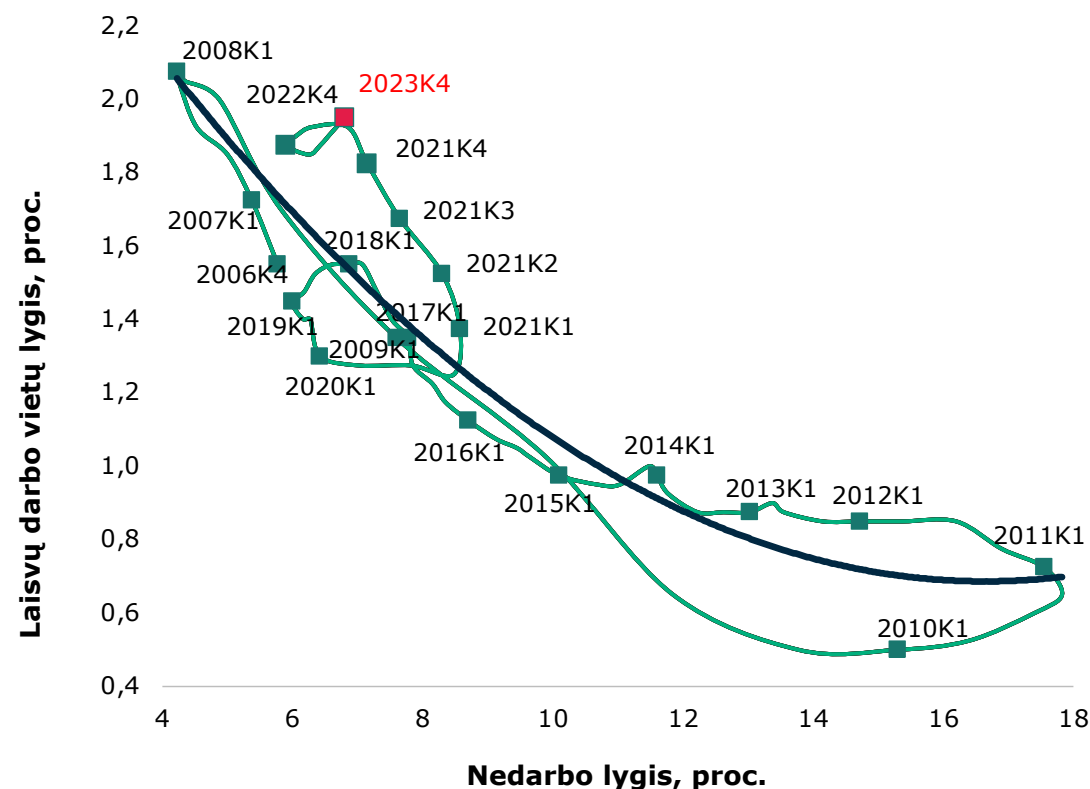
Nedarbo lygio ir įtampos rodikliai

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastabos: *įtampos lygis darbo rinkoje vertinamas pagal laisvų darbo vietų ir bedarbių santykį; nedarbo lygis pakoreguotas pagal sezoninį skirtumą.

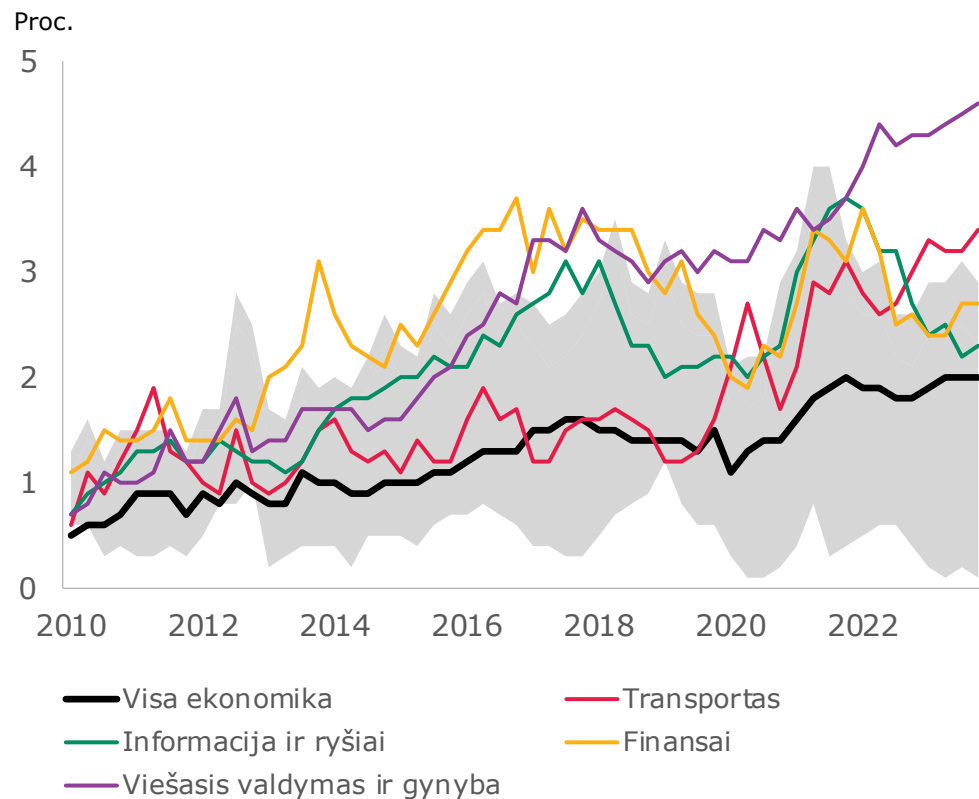
Lietuvos Beveridžo kreivė (4 ketvirčių slankieji vidurkiai)

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Didžiausias disbalansas tarp darbuotojų paklausos ir pasiūlos – aukštos kvalifikacijos veiklose

Laisvų darbo vietų lygio raida pagal ekonominės veiklos rūšis

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastabos: pilkame atspalvio fone parodyta visų ekonominių veiklų sklaida; duomenys pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką.

Laisvų darbo vietų lygis pagal ekonominės veiklos rūšis 2023 m. IV ketv.

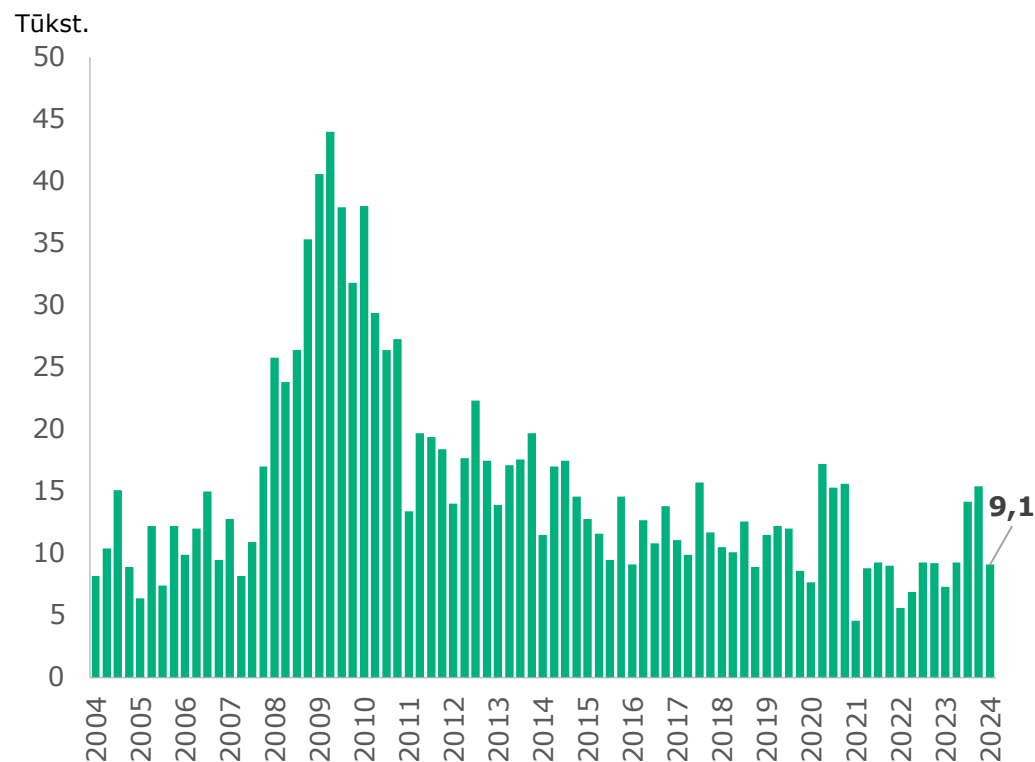

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra.

Pastaba: duomenys pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką.

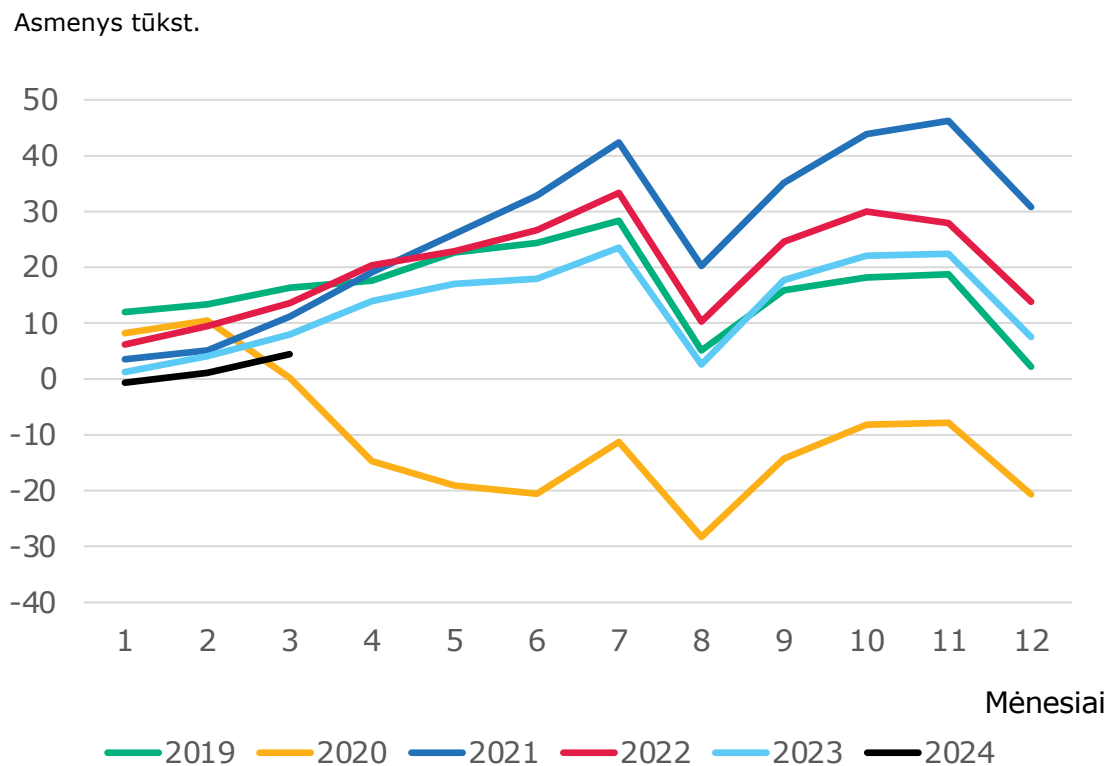
Metų pradžioje sumažėjo neseniai darbo netekusių darbuotojų, tačiau jų samda taip pat slopsta

Bedarbių, neturinčių darbo iki 1 mėn., skaičius

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

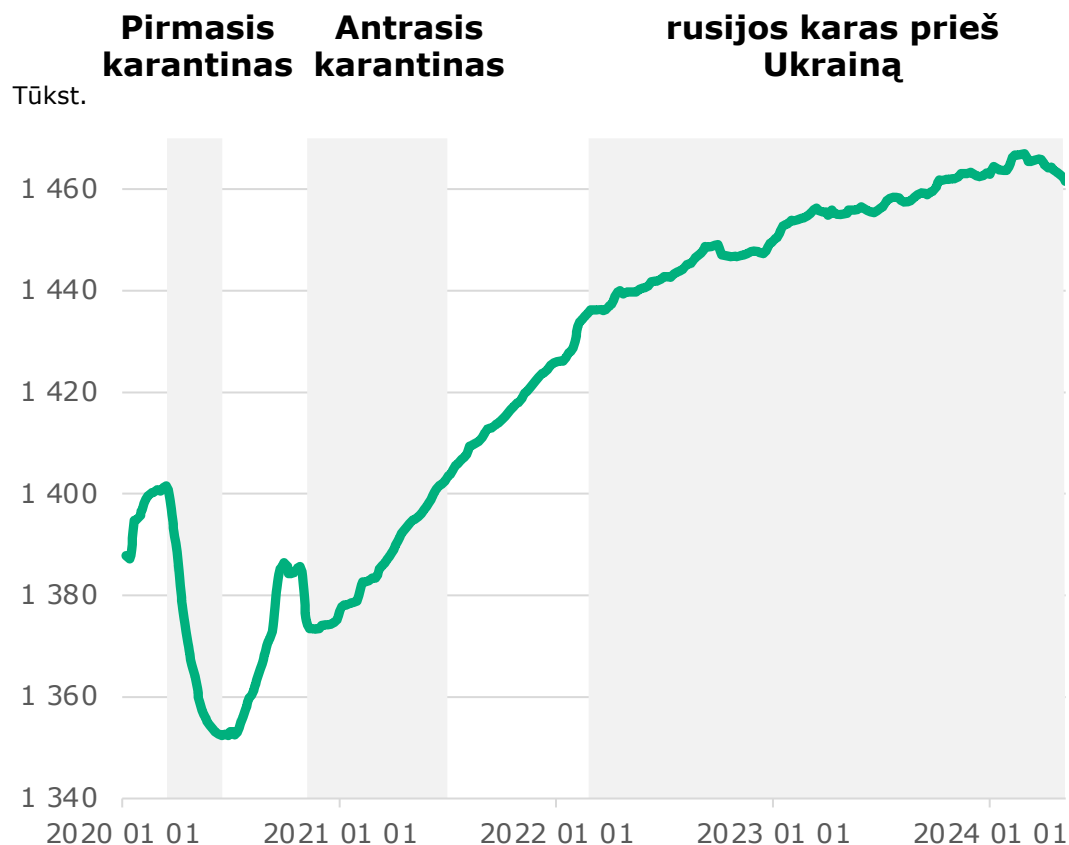
Priimtų ir atleistų darbuotojų akumuluotas balansas nuo metų pradžios

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

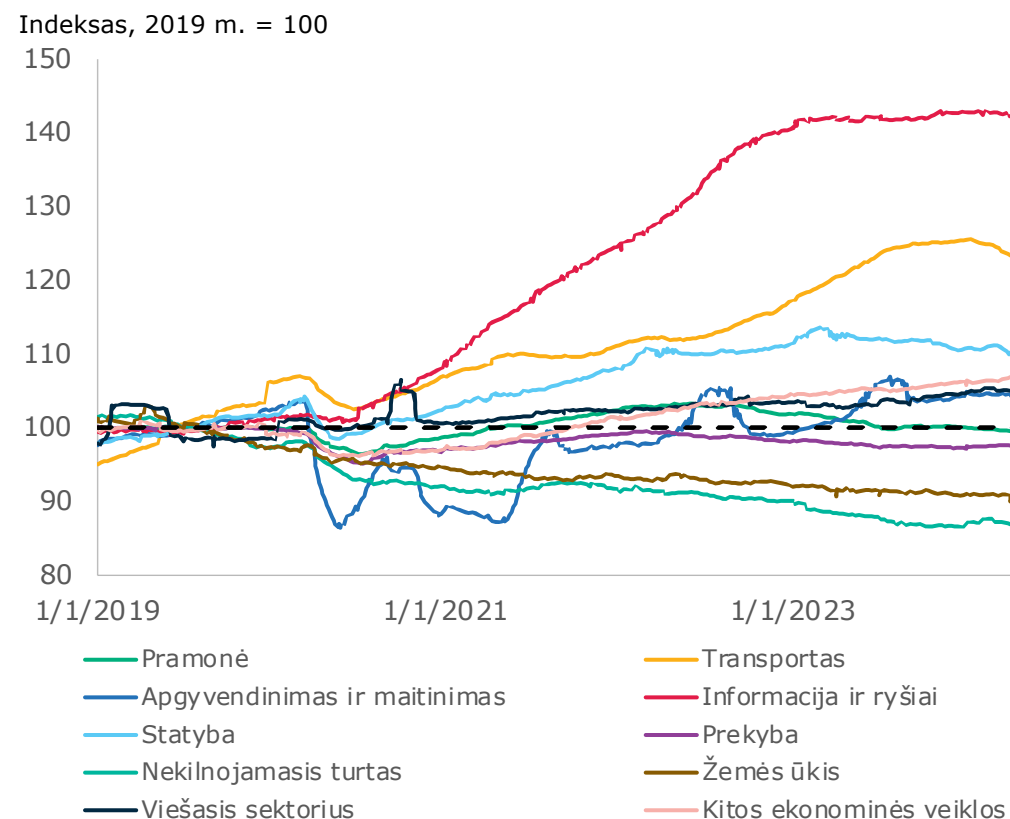
Užimtų gyventojų skaičiaus metinis augimas išlieka, tačiau nuo kovo mėn. stebimos reikšmingesnės užimtumo korekcijos

Bendras apdraustųjų skaičius
(pašalinus sezono įtaką, 7 d. slenkamieji vidurkiai)

Šaltiniai: Sodra ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: duomenys iki 2024 m. gegužės 7 d.

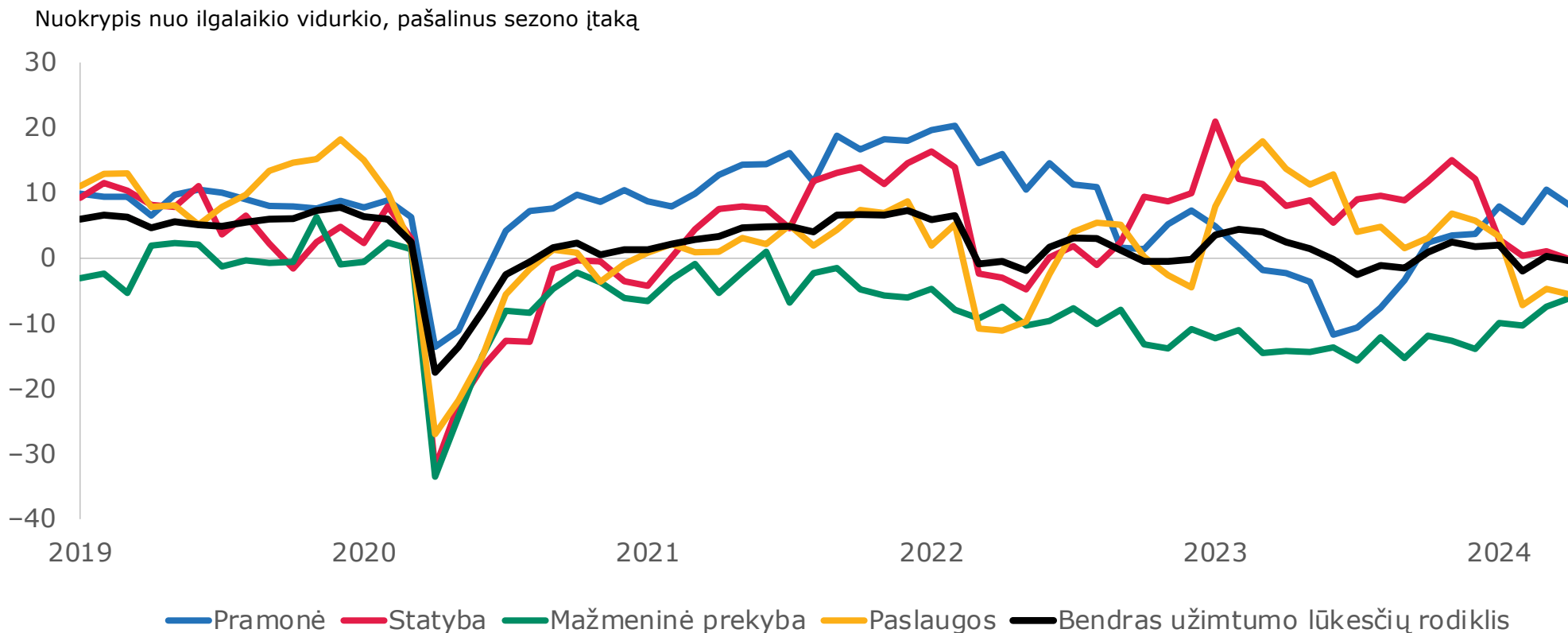
Apdraustųjų skaičius pagal ekonomines veiklas
(pašalinus sezono įtaką, 7 d. slenkamieji vidurkiai)

Šaltiniai: Sodra ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: duomenys iki 2024 m. gegužės 7 d.

Samdos lūkesčiai – atsargesni, artimiausiu metu užimtumo raida neturėtų reikšmingai pasikeisti

Įmonių lūkesčiai dėl dirbančiųjų skaičiaus artimiausiais mėnesiais

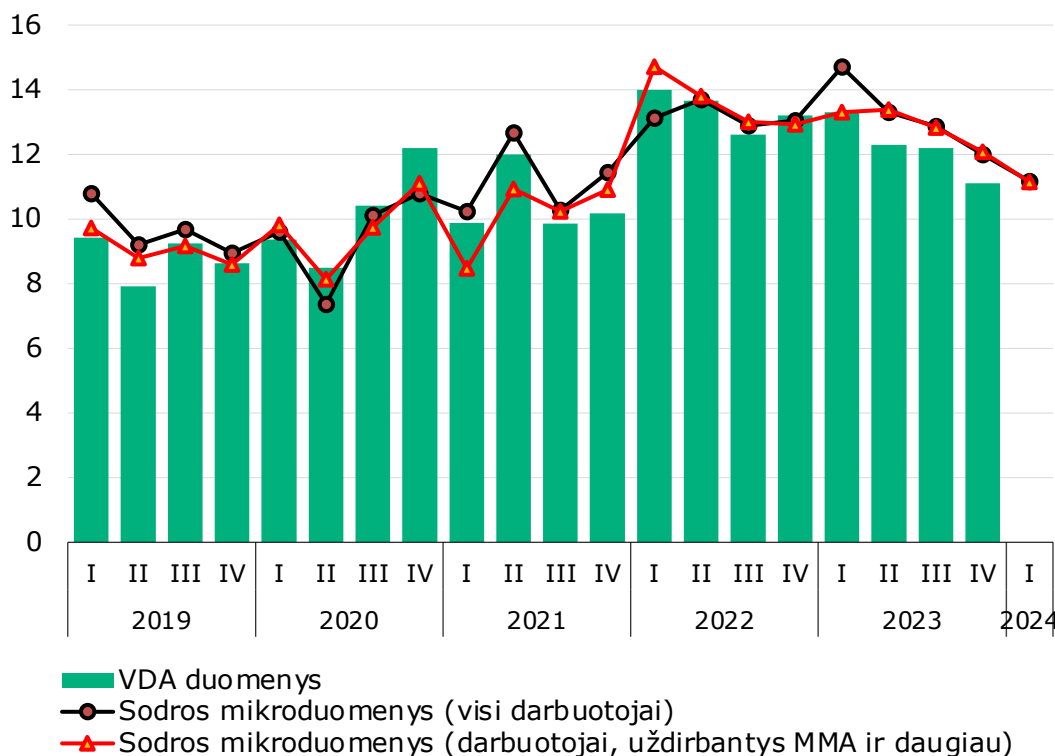

Šaltiniai: EK (apklausų duomenys) ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: duomenys iki 2024 m. balandžio mėn.

Palengva slopstanti įtampa darbo rinkoje lėtina darbo užmokesčio augimą

Darbo užmokestis

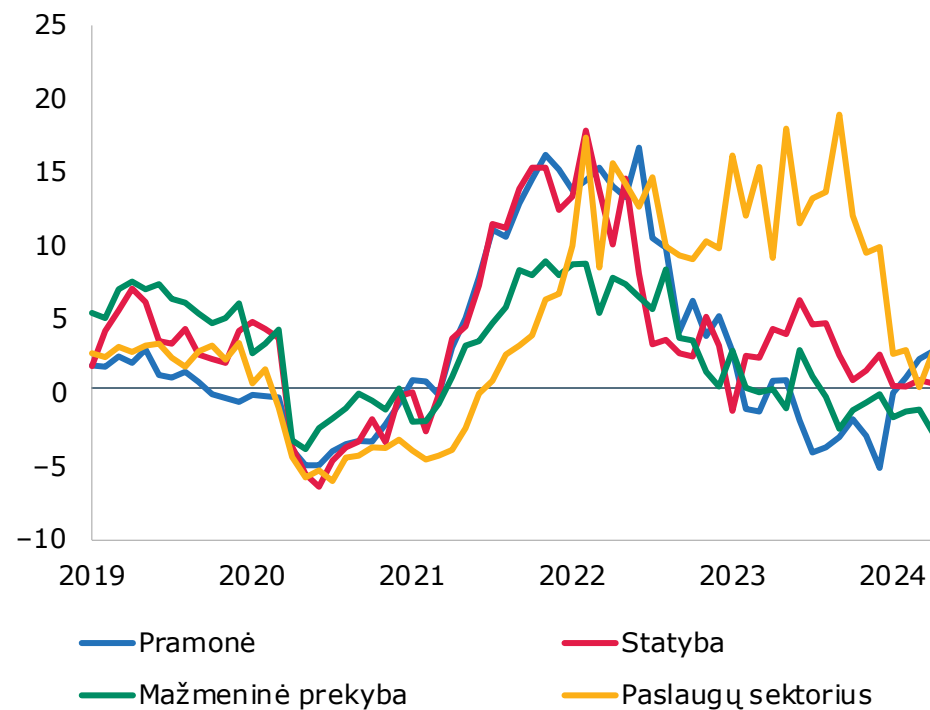
Proc., pokytis per metus

Šaltiniai: Sodra, Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.
 Pastaba: 2024 m. I ketv. apima sausio-kovo mėn. duomenis.

Įmonių veiklą ribojantys veiksniai: darbuotojų trūkumas

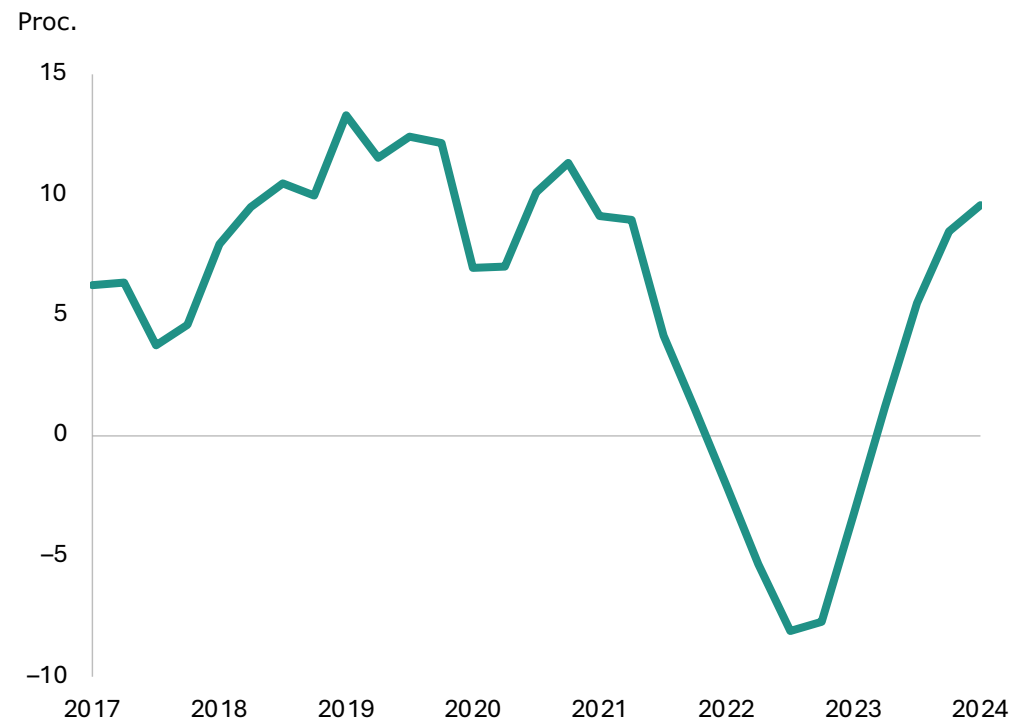
Proc. p., palyginti su ilgalaikiu vidurkiu

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai
 Pastaba: vidurkis nuo 2005 m., pagal sezoninę pakoreguoti duomenys, paskutinis duomenys – 2024 m. balandžio mėn.

Dėl infliacijos šuolio sumažėjusi perkamoji galia visiškai atsistatė

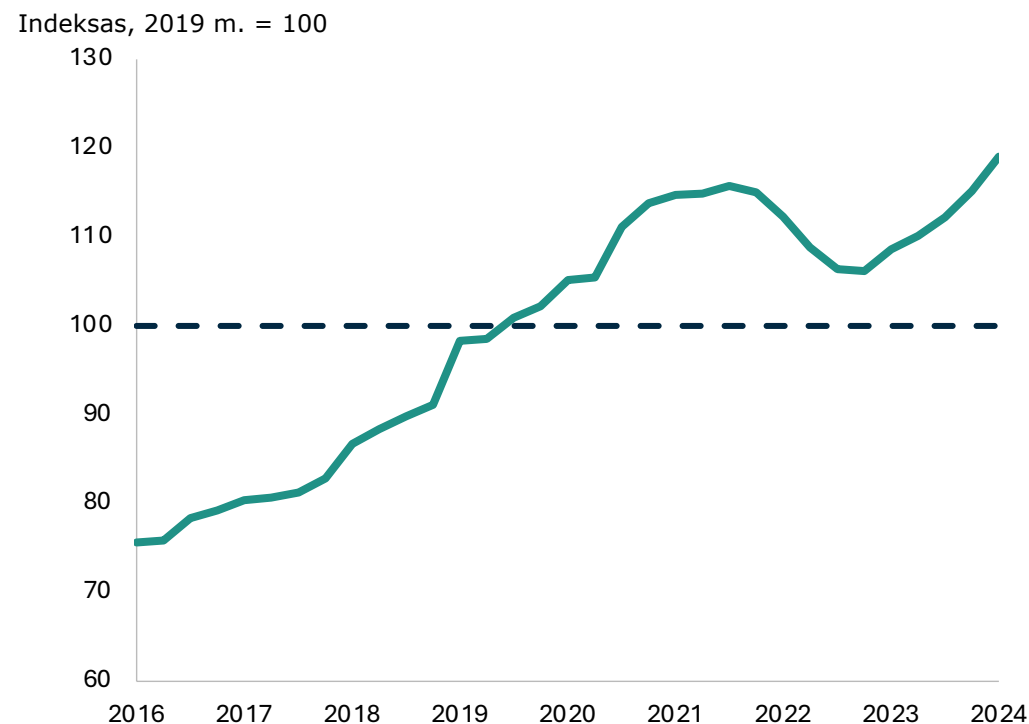
Realiojo neto darbo užmokesčio pokyčiai

Šaltiniai: Sodra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastabos: realių dydžių skaičiavimams naudojami SVKI duomenys; pagal sezoninį pakoreguoti draudžiamųjų pajamų duomenys; paskutinis duomuo - 2024 m. kovo mėn.

Realųjų neto draudžiamųjų pajamų raida

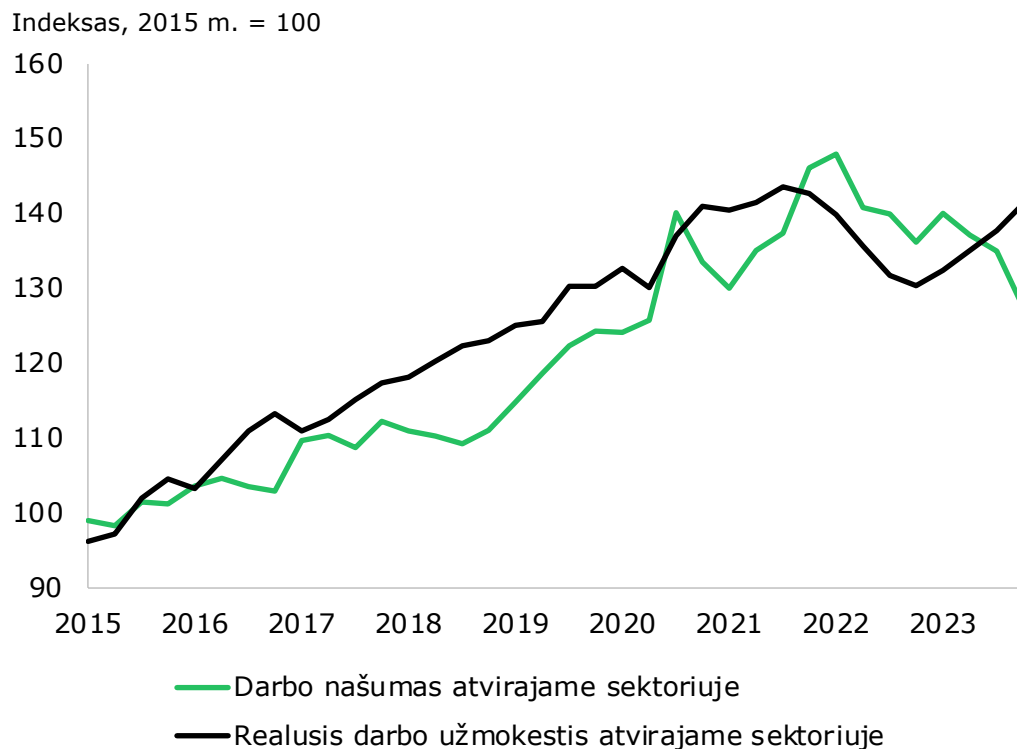

Šaltiniai: Sodra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastabos: realių dydžių skaičiavimams naudojami SVKI duomenys; pagal sezoninį pakoreguoti draudžiamųjų pajamų duomenys; paskutinis duomuo - 2024 m. kovo mėn.

Senka įmonių galimybės ir toliau taip sparčiai didinti darbo užmokestį

Realiojo darbo užmokesčio ir darbo našumo indeksai atvirajame sektoriuje

- Metų pradžioje nominalusis darbo užmokestis augo mažiau nei vidutiniškai pernai
- Nuo 2022 m. darbo našumas nustojo didėti, o realusis darbo užmokestis vėl auga
- Jei našumo augimas nepaspartės, įmonėms bus sunku išlaikyti darbo užmokesčio augimo tempą neperžiūrint darbuotojų skaičiaus

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastabos: atvirąjį sektorių sudaro žemės ūkis ir apdirbamoji gamyba. Darbo našumo duomenys pakoreguoti pagal sezoniškumą.

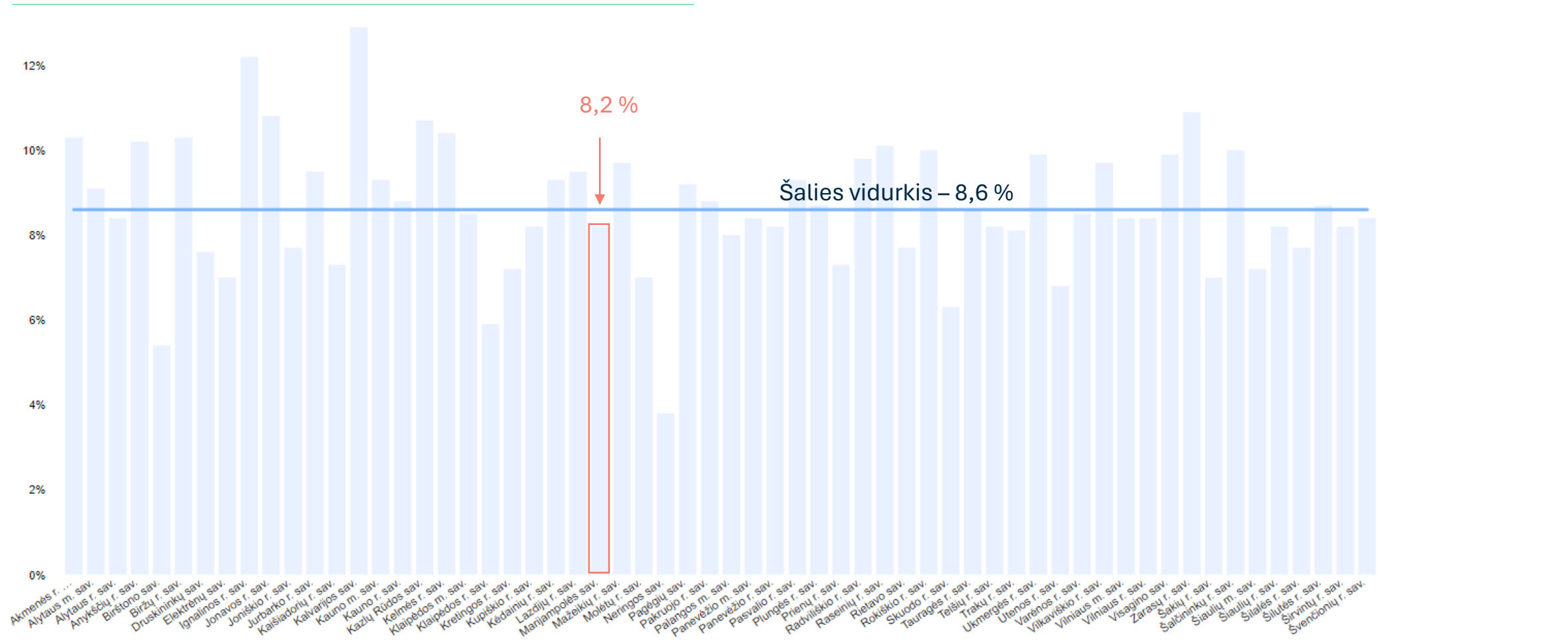
02

Pagrindinēs tendencijas Marijampolēs darbo rinkoje

Marijampolės savivaldybėje registruotas nedarbas – mažesnis nei šalies vidurkis

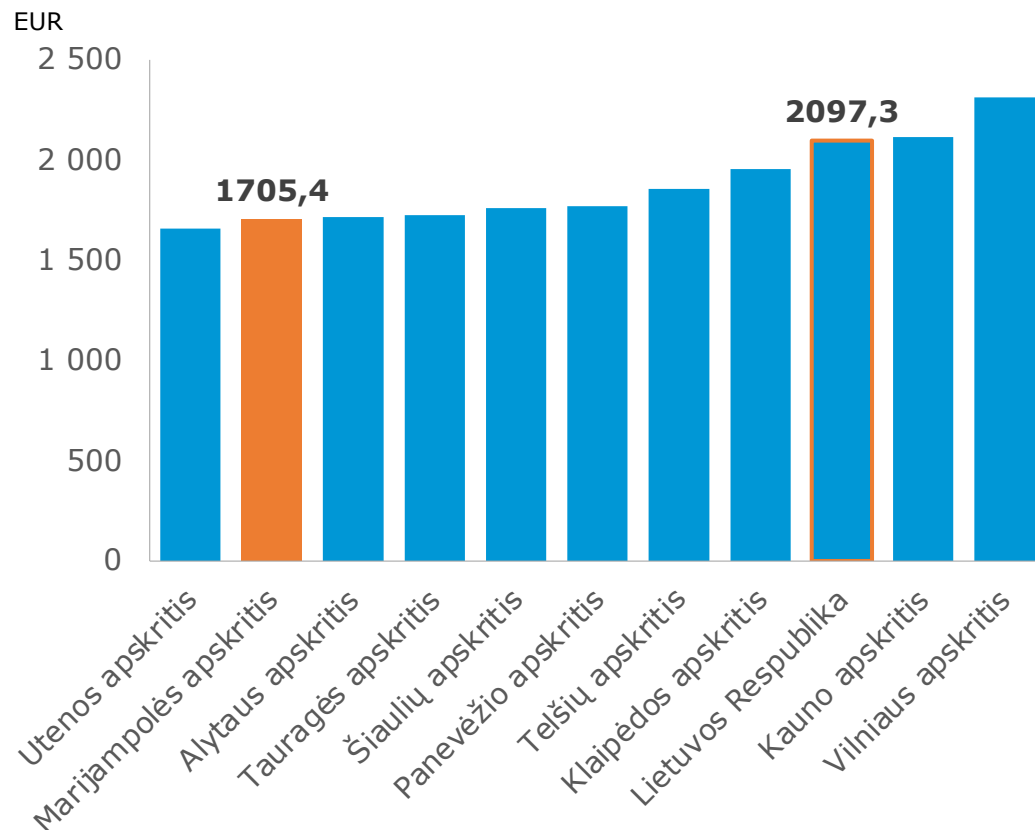
Registruoto nedarbo rodikliai savivaldybėse 2024 m. balandžio mėn.

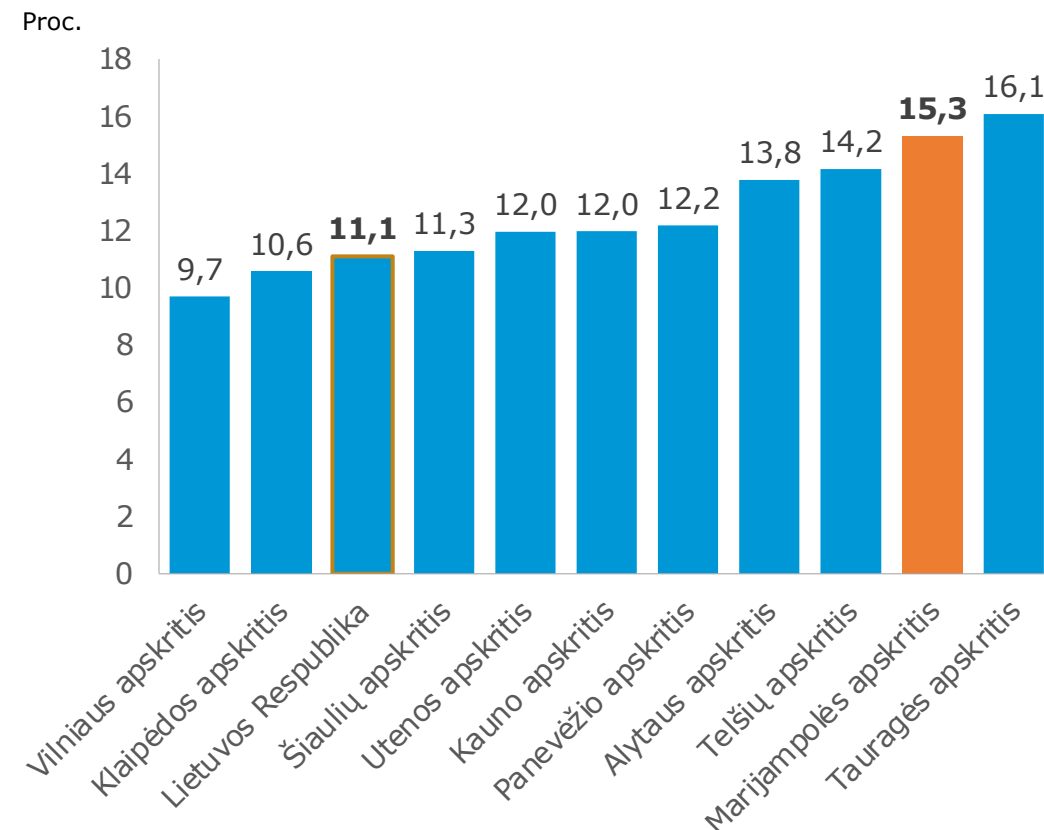
Šaltinis: Užimtumo tarnyba.

Dirbantieji Marijampolės apskrityje praėjusių metų pabaigoje galėjo džiaugtis vienu sparčiausių atlyginimų augimu, tačiau lygio atotrūkis nuo šalies vidurkio išlieka

**Bruto darbo užmokestis apskrityse
(2023 m. IV ketv. duomenys)**

**Bruto darbo užmokesčio metiniai pokyčiai apskrityse
(2023 m. IV ketv. duomenys)**

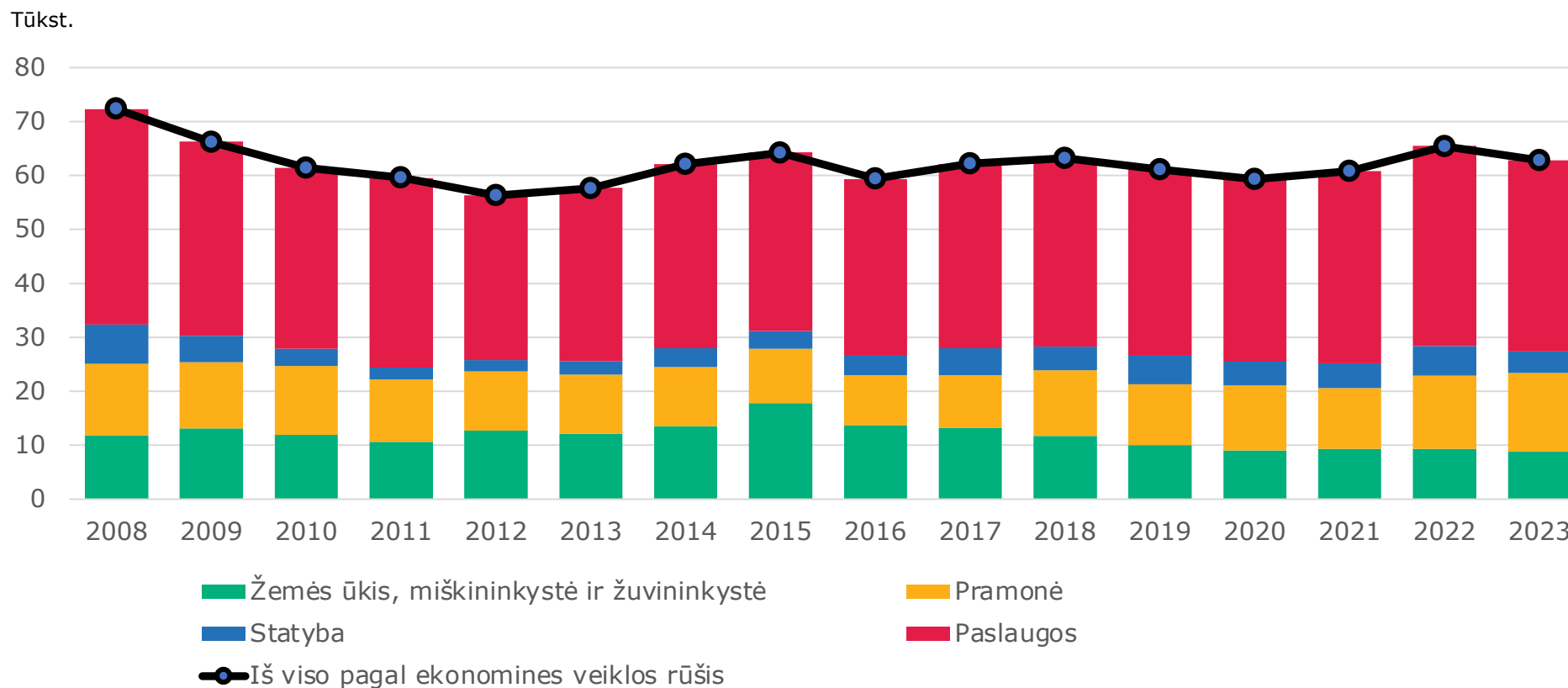

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: duomenys su individualiosiomis įmonėmis

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: duomenys su individualiosiomis įmonėmis

Užimtumo raida Marijampolės apskrityje reikšmingai nesikeičia jau gana ilgą laiką, daugiausia dirbančiųjų – paslaugų sektoriaus veiklose

Užimtų gyventojų skaičiaus raida Marijampolės apskrityje

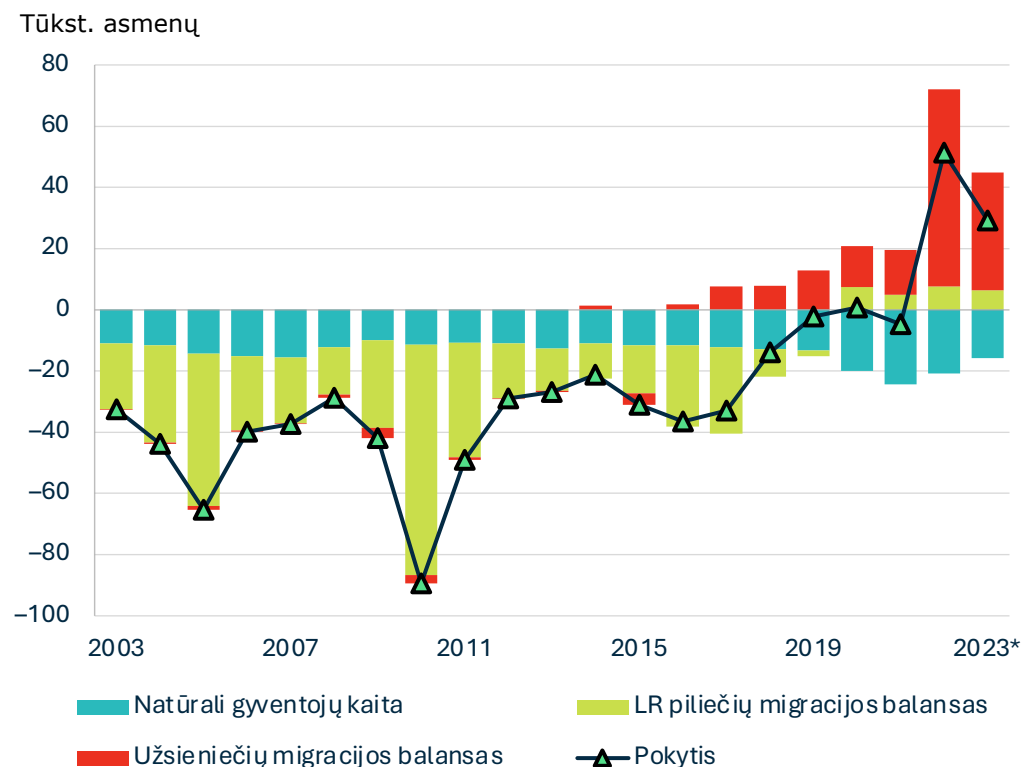
Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

03

Pastarųjų dvejų metų demografinės tendencijos ir jų įtaka Lietuvos darbo rinkos padėčiai

Daugėja ekonominių imigrantų, lietuvių daugiau grįžta, nei išvyksta

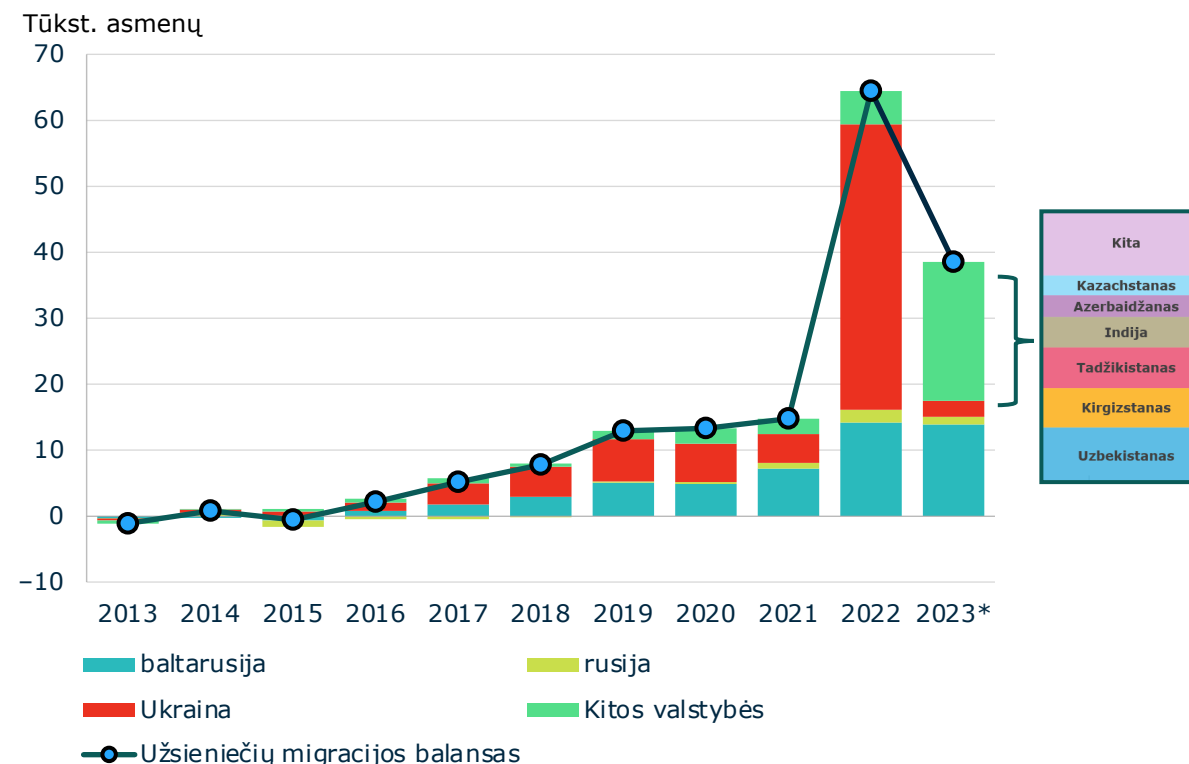
Nuolatinių gyventojų skaičiaus pokyčio 2003–2023 m. Lietuvoje kaitos veiksniai

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

* 2023 m. duomenys išankstiniai.

Užsieniečių migracijos balansas pagal pilietybę

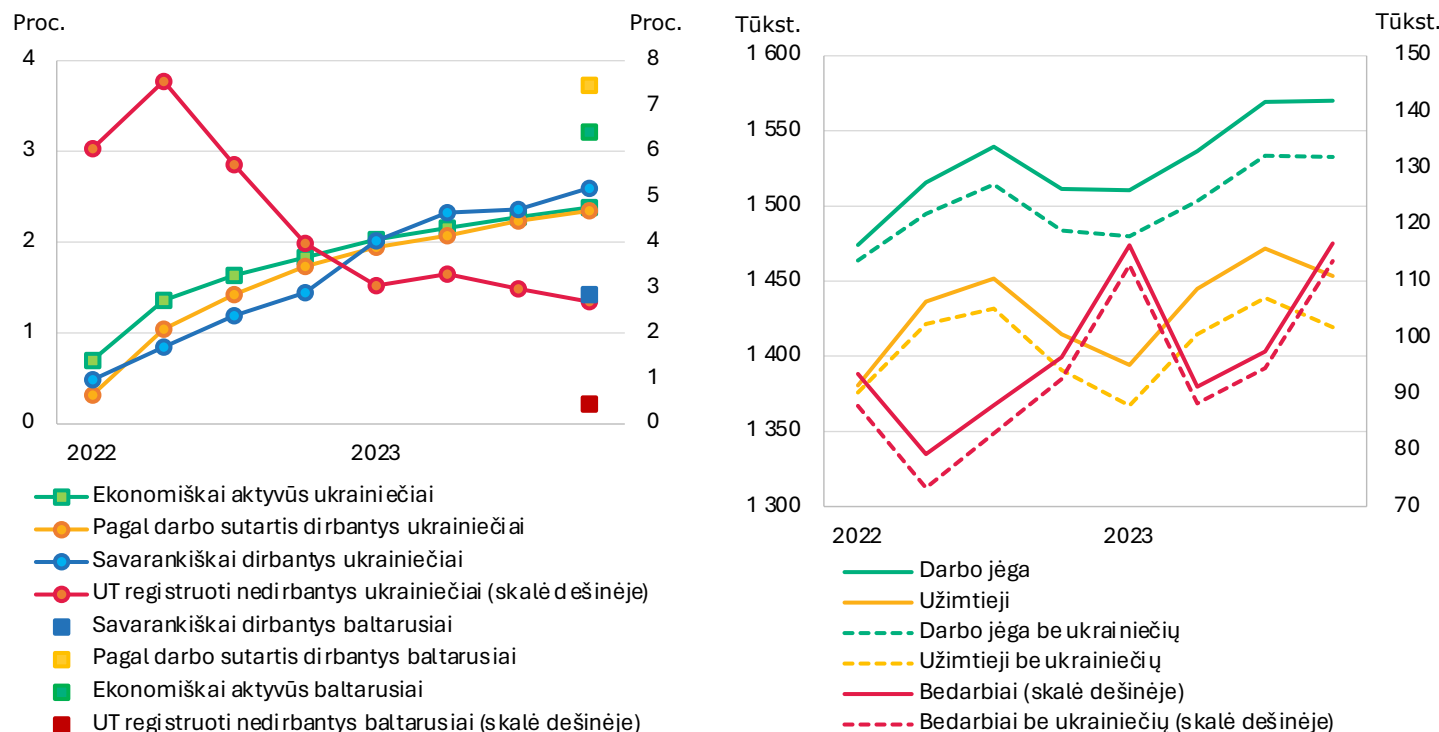

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

* 2023 m. duomenys išankstiniai.

Lietuvoje tebevyksta sėkminga užsieniečių integracija į Lietuvos darbo rinką: dirbančiųjų dalis auga, darbo neturinčių – mažėja

Dirbančių, bedarbių, ekonomiškai aktyvių ukrainiečių ir baltarusių dalis Lietuvoje (grafikas kairėje) ir integracijos į Lietuvos darbo rinką rodikliai (grafikas dešinėje)

Šaltiniai: Užimtumo tarnyba, Sodra, Valstybinė mokesčių inspekcija, Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: UT – Užimtumo tarnyba.

Ukrainiečiai sudaro gausiausią Lietuvoje gyvenančių užsieniečių bendruomenę.

Dirbantys ir bedarbiai baltarusiai sudaro 3,2 % Lietuvos darbo jėgos, ukrainiečiai – 2,4 %.

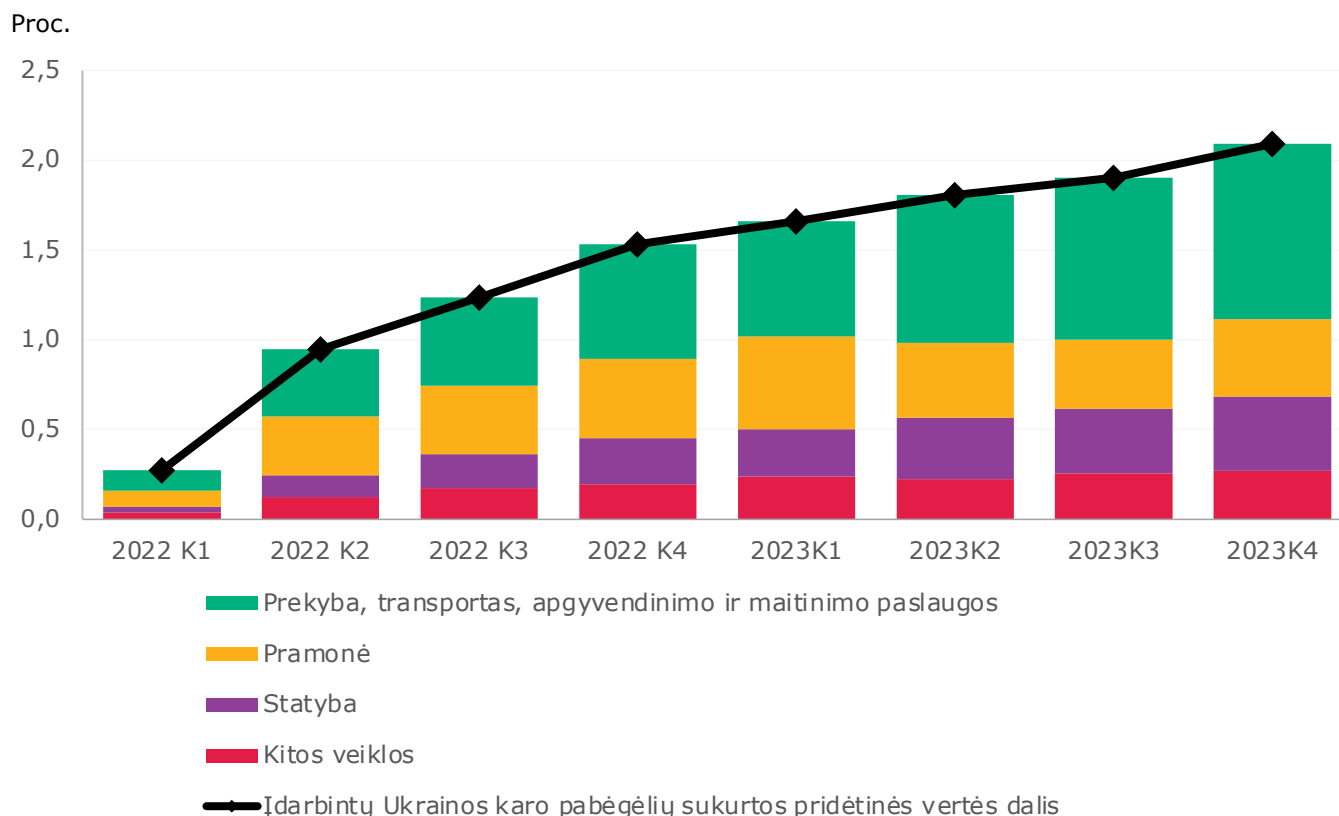
Ukrainiečiai skatina* spartesnę užimtųjų skaičiaus augimą šalyje ir tik minimaliai prisideda* prie didesnio nedarbo:

2022	2023
Nedarbas (0.3 proc. p.)	Nedarbas (0.1 proc. p.)
Užimtieji (1.1 %)	Užimtieji (2.2 %)

* Daroma prielaida, kad UT, Sodros ir VMI duomenys yra suderinami ir palyginami su Valstybės duomenų agentūros gyventojų užimtumo statistinio tyrimo duomenimis.

Iš karo siaubiamos Ukrainos pasitraukę žmonės, dirbdami Lietuvos įmonėse, per 2023 m. sukūrė apie 2 proc. Lietuvos BVP

Ukrainos piliečių sukurta pridėtinės vertės dalis Lietuvoje

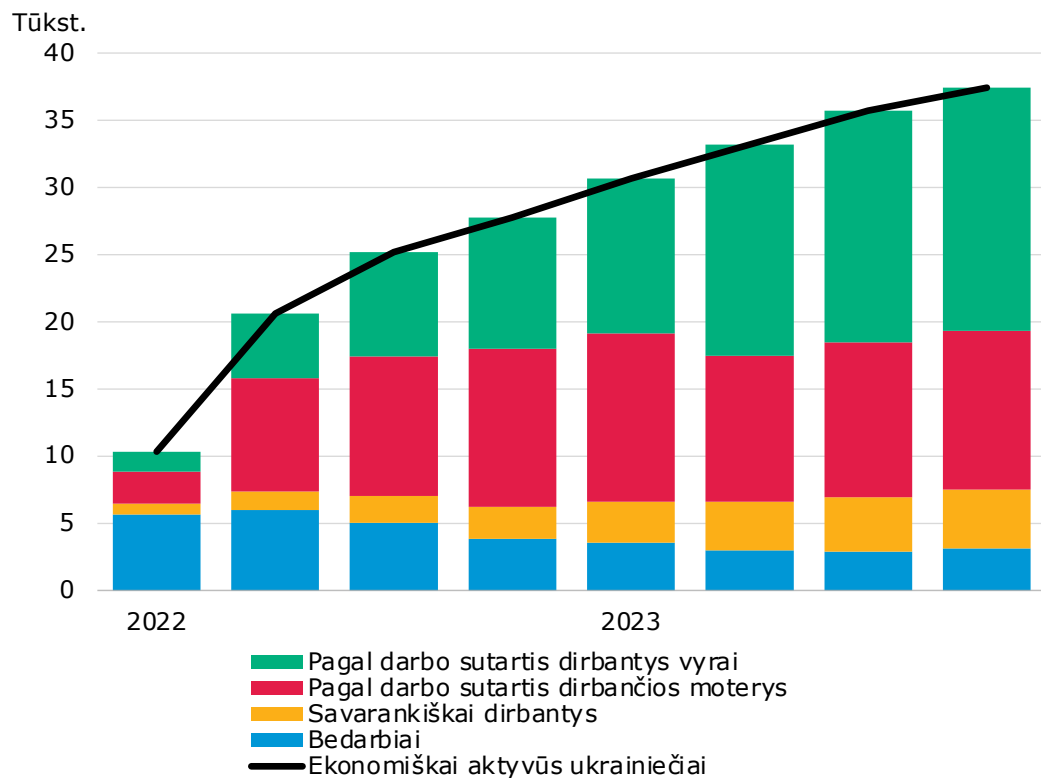
Per 2023 m., ukrainiečiai, tikėtina, sukūrė apie 1,2 mlrd. Eur, arba 2 proc. pridėtinės vertės.

Daugiausia (74 %) ukrainiečių dirba vidutinės kvalifikacijos darbus, maždaug dešimtalį – aukštos kvalifikacijos darbus.

Karo pabėgėliai daugiausia specializuojasi paslaugų sektoriaus veiklose, rečiausiai įsidarbina – žemės ūkio sektoriuje.

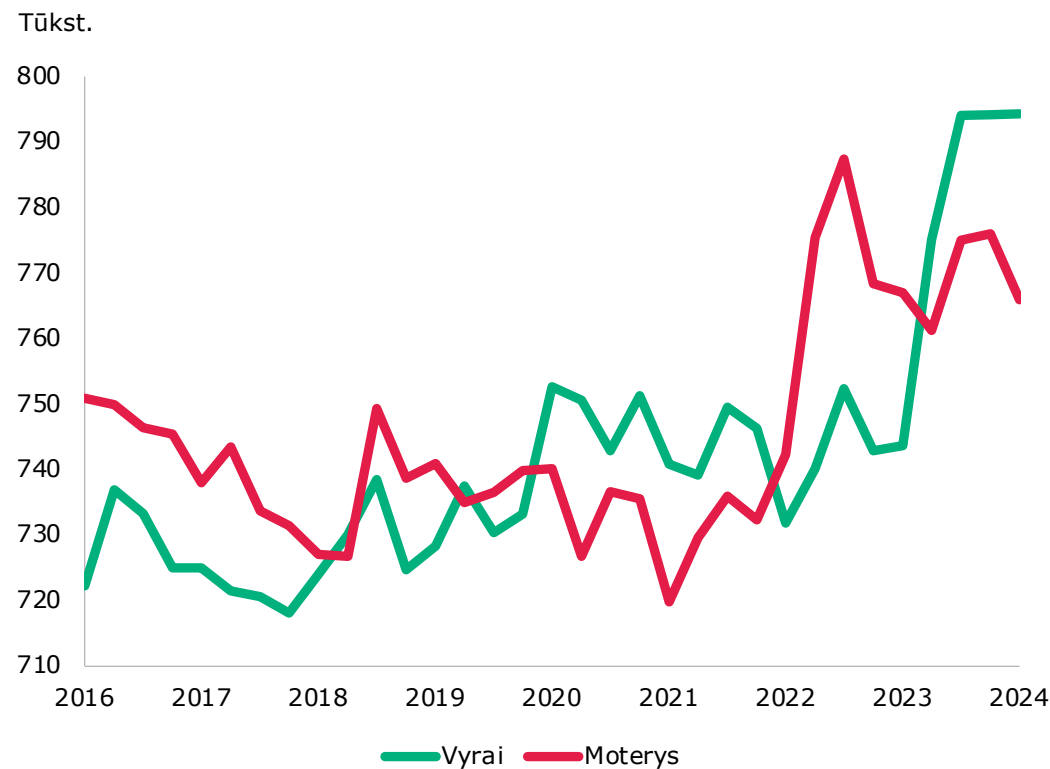
Besikeičianti ukrainiečių diaspora koreguoja Lietuvos darbo jėgos rodiklio poveikslą

Pagrindiniai ukrainiečių užimtumo rodikliai

Šaltiniai: Užimtumo tarnyba, Sodra, VMI, VDA ir Lietuvos banko skaičiavimai.

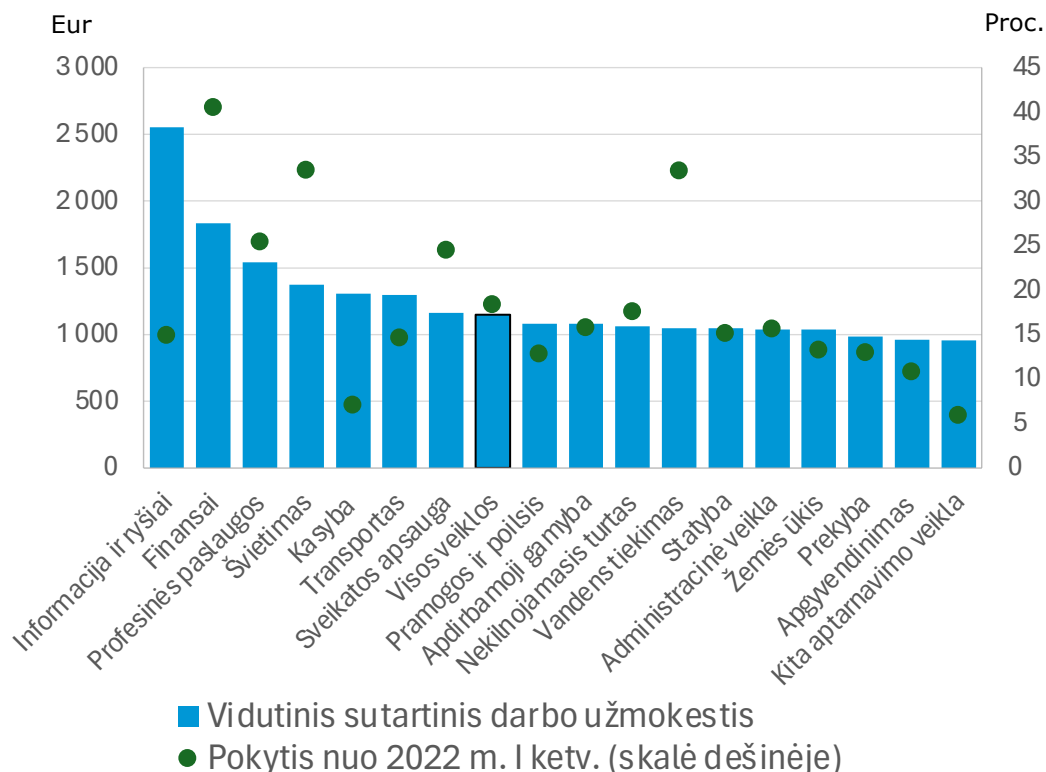
Darbo jėga Lietuvoje pagal lytį

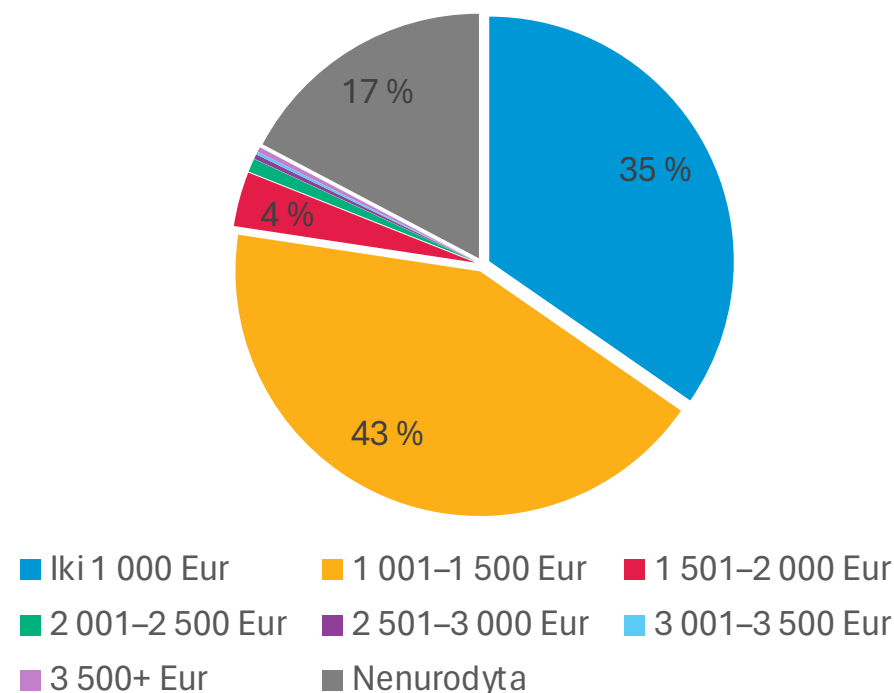
Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra.

Darbdaviai, kviesdami ukrainiečius į naujas pozicijas, siūlo vis didesnius atlyginimus

Vidutinis sutartinis ukrainiečių darbo užmokestis (2023 m. IV ketv. duomenys)

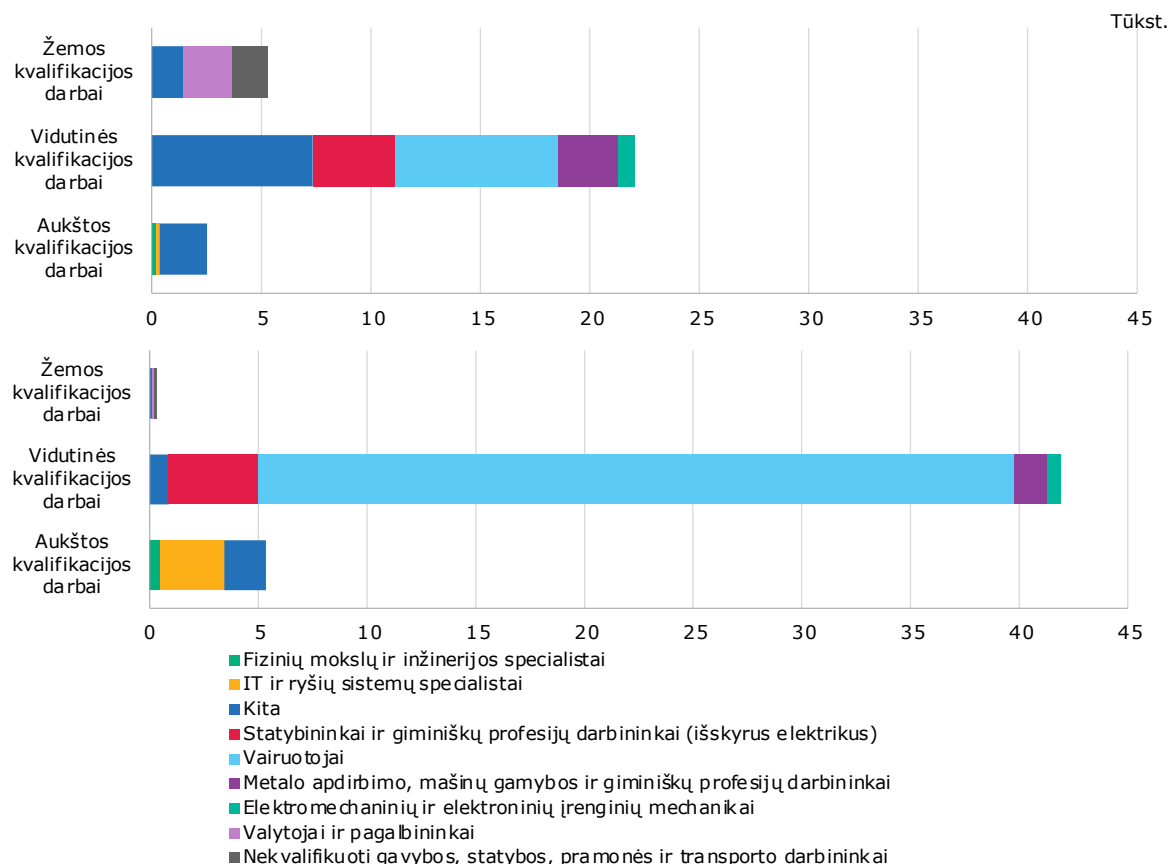
Dirbančių ukrainiečių dalis pagal darbo užmokesčio dydį (2023 m. IV ketv. duomenys)

Šaltiniai: Užimtumo tarnyba, Sodra, VDA ir Lietuvos banko skaičiavimai. Pastabos: ekonominių veiklų pavadinimai sutrumpinti; vidutinis sutartinis ukrainiečių darbo užmokestis pagal darbdavio pagrindinės veiklos rūšį nurodomas darbdavių teikiamuose Lietuvoje dirbančių užsieniečių pranešimuose.

Baltarusijos piliečiai prisideda prie užimtumo didėjimo aukštesnės pridėtinės vertės sektoriuose, rečiausiai įsidarbina žemos kvalifikacijos veiklose

Dirbantys ukrainiečiai (grafikas viršuje) ir baltarusiai (grafikas apačioje) (2023 m. IV ketv. duomenys)

Pagal darbo sutartis dirba apie 48 tūkst. imigrantų iš baltarusijos.

Dar apie 2,4 tūkst. baltarusių (dvigubai mažiau nei ukrainiečių) vykdo savarankišką veiklą.

Į UT yra užsiregistravę 500 darbo ieškančiųjų.

Baltarusių įsitraukimas į Lietuvos darbo rinką yra didesnis nei karo pabėgėlių iš Ukrainos: darbo jėgos aktyvumo lygis sudaro atitinkamai 81 ir 70 %.

Baltarusiai daugiausia specializuojasi paslaugų sektoriaus veiklose, dirbdami vidutinės kvalifikacijos darbus.

Nemaža dalis (11 %) baltarusių dirba aukštos kvalifikacijos darbus, rečiausiai įsidarbina – žemos kvalifikacijos veiklose.

Šaltiniai: Užimtumo tarnyba, Sodra, Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastabos: ekonominių veiklų pavadinimai sutrumpinti; pagrindiniai profesijų pogrupiai – pagal Lietuvos profesijų klasifikatorių.

Esminiai momentai

- **Pirmą kartą nuo duomenų skelbimo pradžios nuolatinių gyventojų skaičius Lietuvoje didėjo dvejus metus iš eilės.** Tiesa, dėl palyginti mažiau teigiamų migracijos tendencijų 2023 m. nuolatinių gyventojų skaičius augo lėčiau nei 2022 m. Vis dėlto net ir susitraukusio migracijos saldo daugiau nei pakako kompensuoti neigiamą natūralų gyventojų sumažėjimą.
- **Pastarųjų metų palankios migracijos tendencijos reikšmingai veikė darbo jėgos rodiklį, kuris pasiekė aukščiausią lygį per du dešimtmečius.** Šių metų pradžioje užimtų ir darbo ieškančių gyventojų skaičius viršijo 1,5 mln. Lietuvos ekonomikos augimo potencialui didėjanti darbo jėga yra džiuginantis pokytis.
- **Ukrainiečiai, sudarantys gausiausią Lietuvoje gyvenančių užsieniečių bendruomenę, skatina spartesnį užimtųjų skaičiaus augimą šalyje ir tik minimaliai prisideda prie didesnio nedarbo.** Didesnė ukrainiečių pasiūla vidutinės kvalifikacijos reikalingiems darbams skatina verslą plėsti tokių darbuotojų samdą, kartu sprendžiant ir darbuotojų stygiaus problemas. Per 2023 m. dirbdami Lietuvos įmonėse, ukrainiečiai sukūrė apie 2 proc. Lietuvos BVP.
- **Baltarusijos piliečiai, sudarantys antrą pagal gausiausią į Lietuvą dirbti atvykstančių užsieniečių grupę, prisideda prie užimtumo didėjimo aukštesnės pridėtinės vertės sektoriuose, rečiausiai įsidarbina žemos kvalifikacijos veiklose.** Atvykę nauji aukštos kvalifikacijos specialistai, papildydami vietinių gyventojų turimus įgūdžius ir kurdami inovacijas, gali padidinti darbo našumą šalyje ir prisidėti prie ekonomikos augimo.

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Justina Zajankauskaitė

Vyresnioji ekonomistė
Makroekonomikos ir prognozavimo skyrius
Ekonomikos departamentas

Tel. +370 659 83504

JZajankauskaite@lb.lt

Totorių st. 4, LT-01121 Vilnius, Lithuania

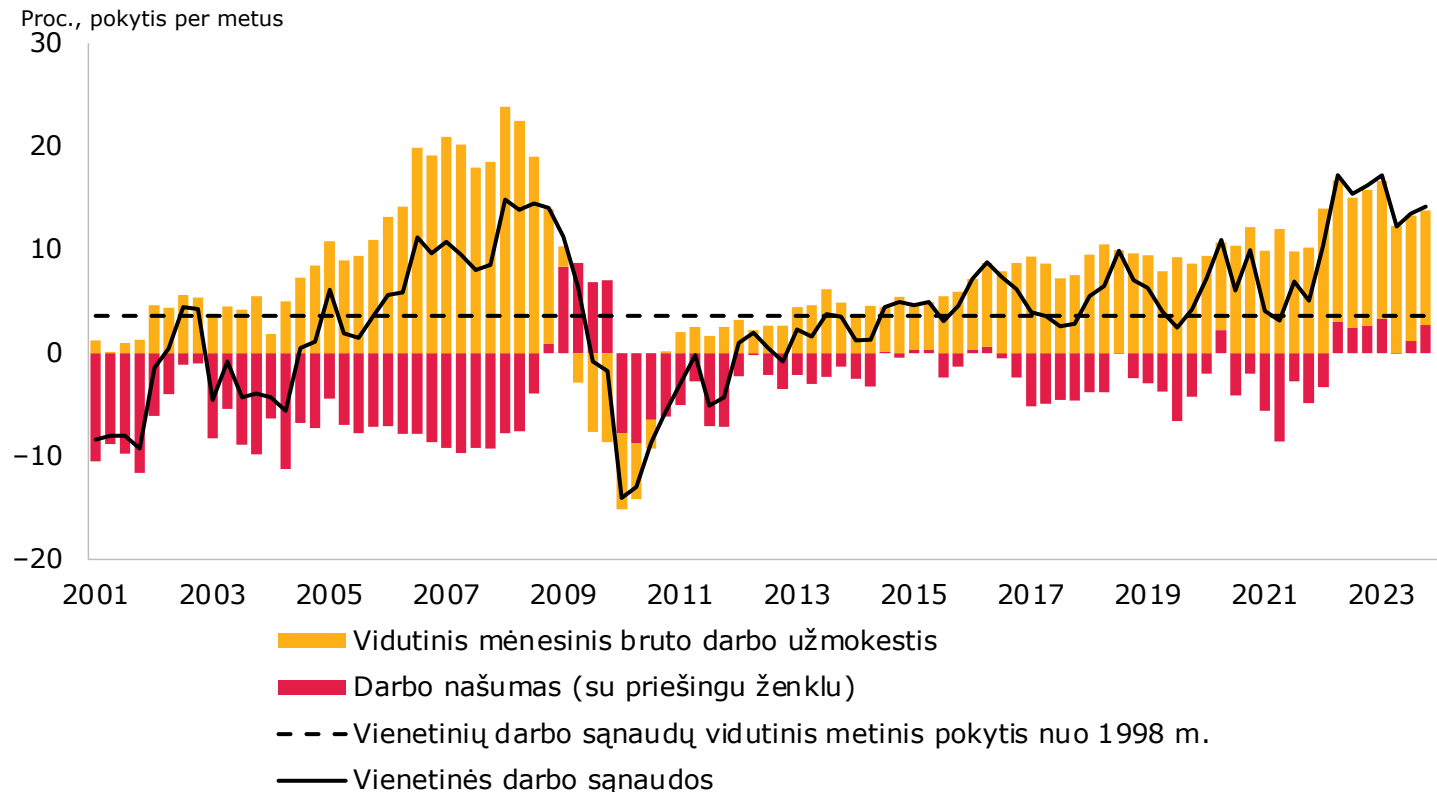
Ačiū!

Papildomas skaidrēs

Darbo rinka

Neįprasta darbo rinkos padėtis – iššūkis įmonių konkurencingumui

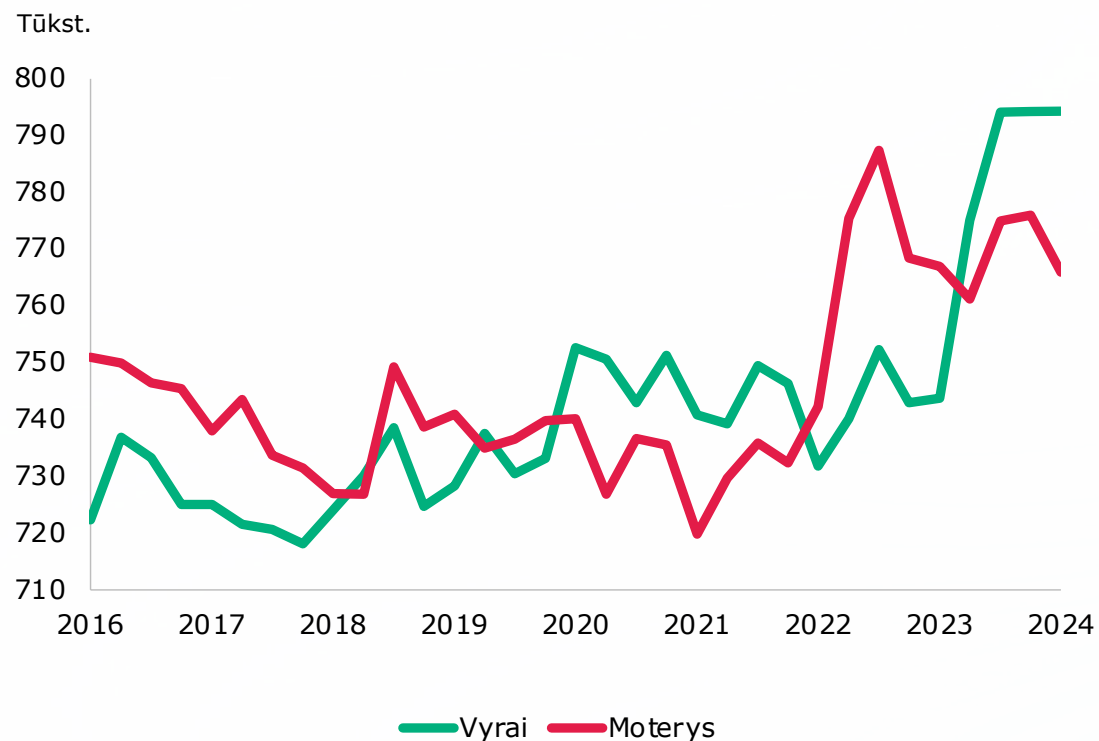
Vienetinių darbo sąnaudų raida

- Gana neįprasta situacija:
 - auga realusis darbo užmokestis
 - ir mažėja darbo našumas
- Tai blogina įmonių konkurencingumą
- Tokios tendencijos nėra tvarios, ilgai tęstis negalės

Migracijos tendencijos daro įtaką Lietuvos darbo jėgos struktūrai pagal lytį

Darbo jėga pagal lytį

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra.

Neto migracija pagal lytį

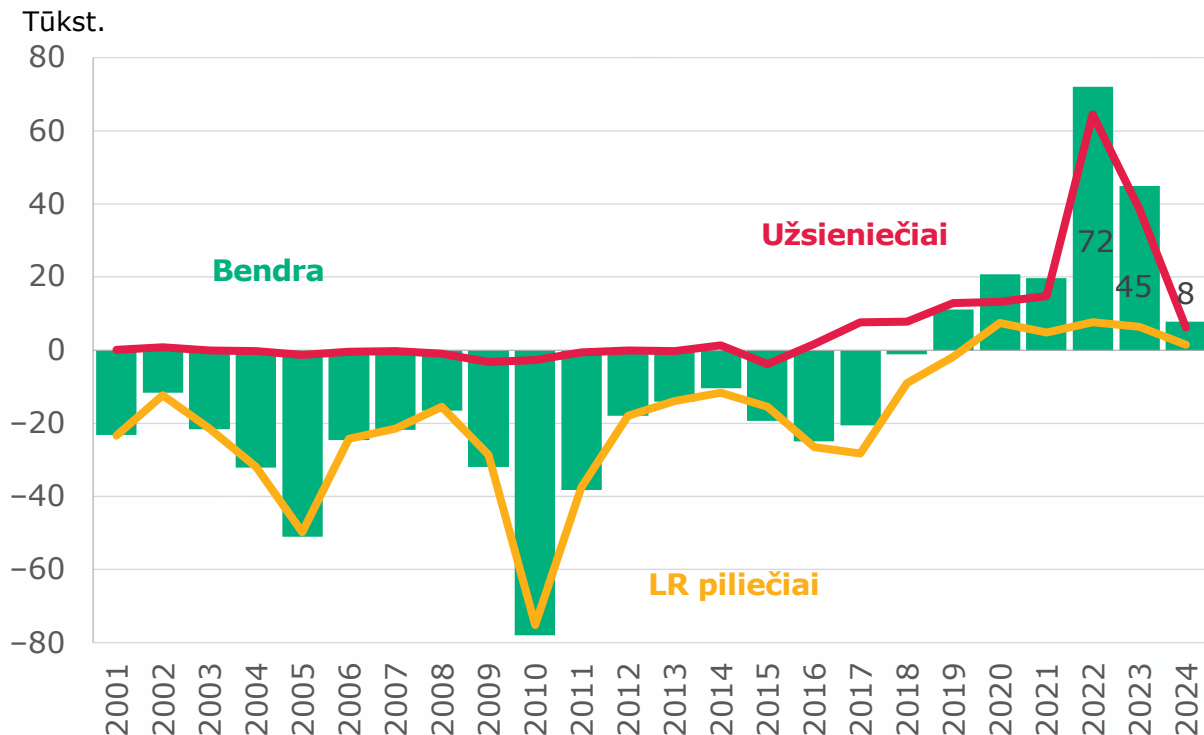

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: duomenys iki 2024 m. balandžio mėn.

Užsienio piliečių migracijos mastas ir toliau mažėja, tačiau migracijos saldo išlieka teigiamas

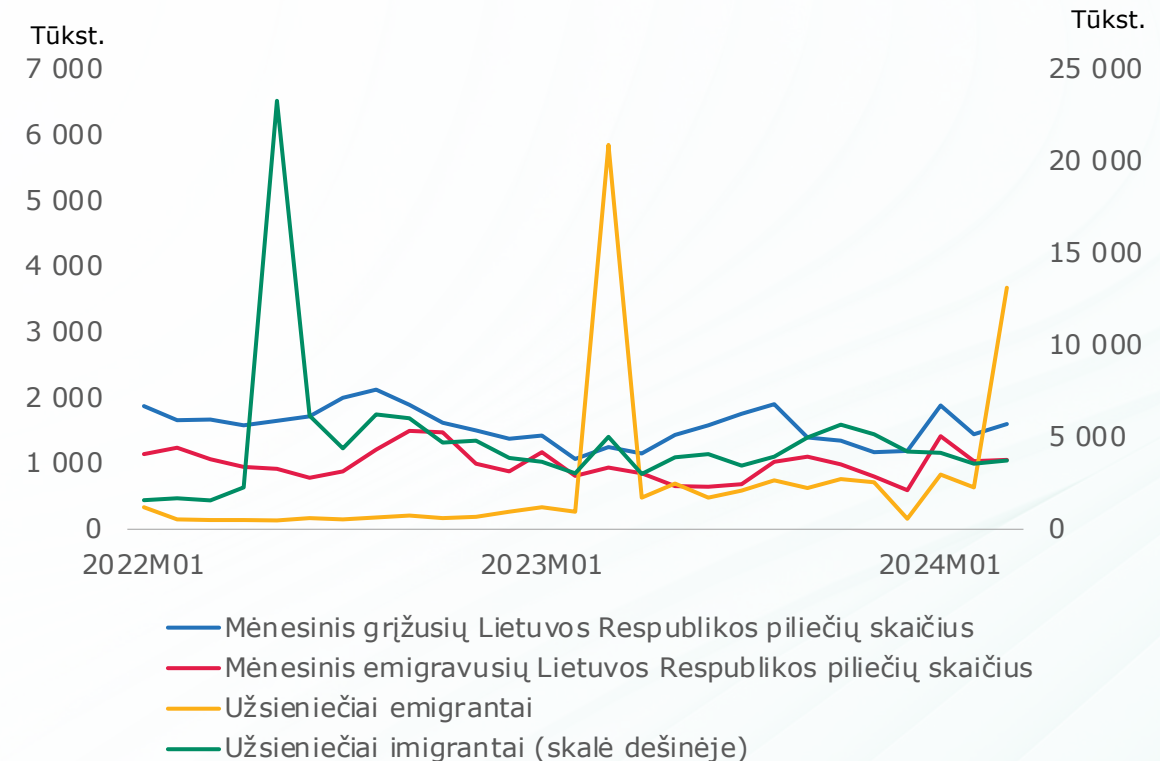

Migracijos balansas pagal pilietybę

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: 2024 m. duomenys iki kovo mėn.

Imigrantai ir emigrantai pagal pilietybę

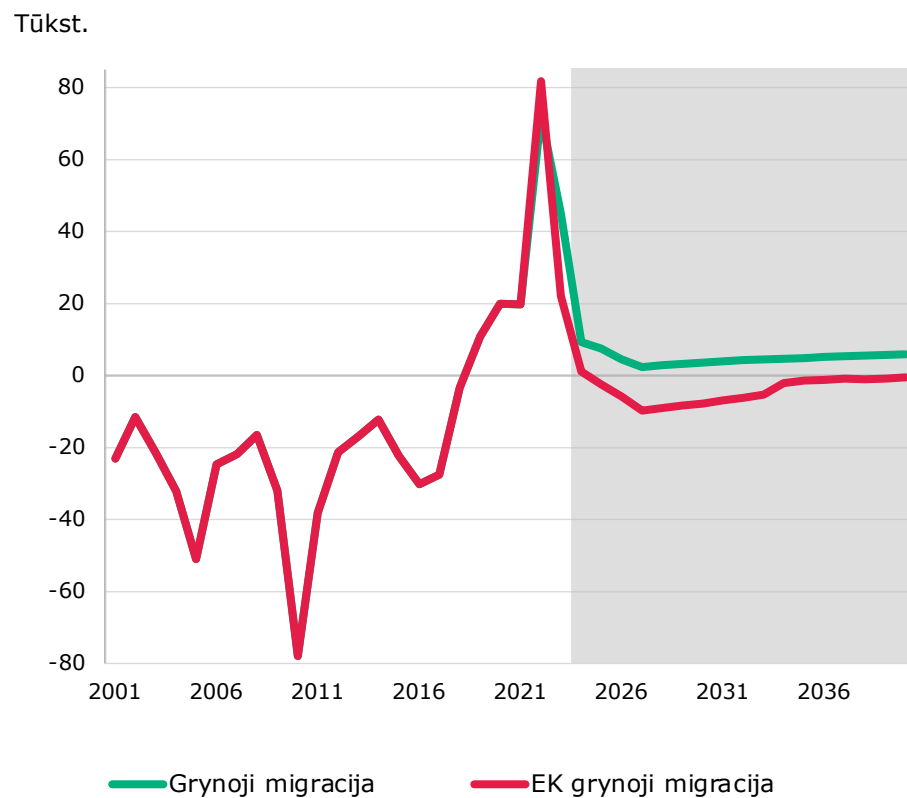

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: 2024 m. duomenys iki kovo mėn.

Šiems metams neto migracijos prielaida – mažiau pozityvi

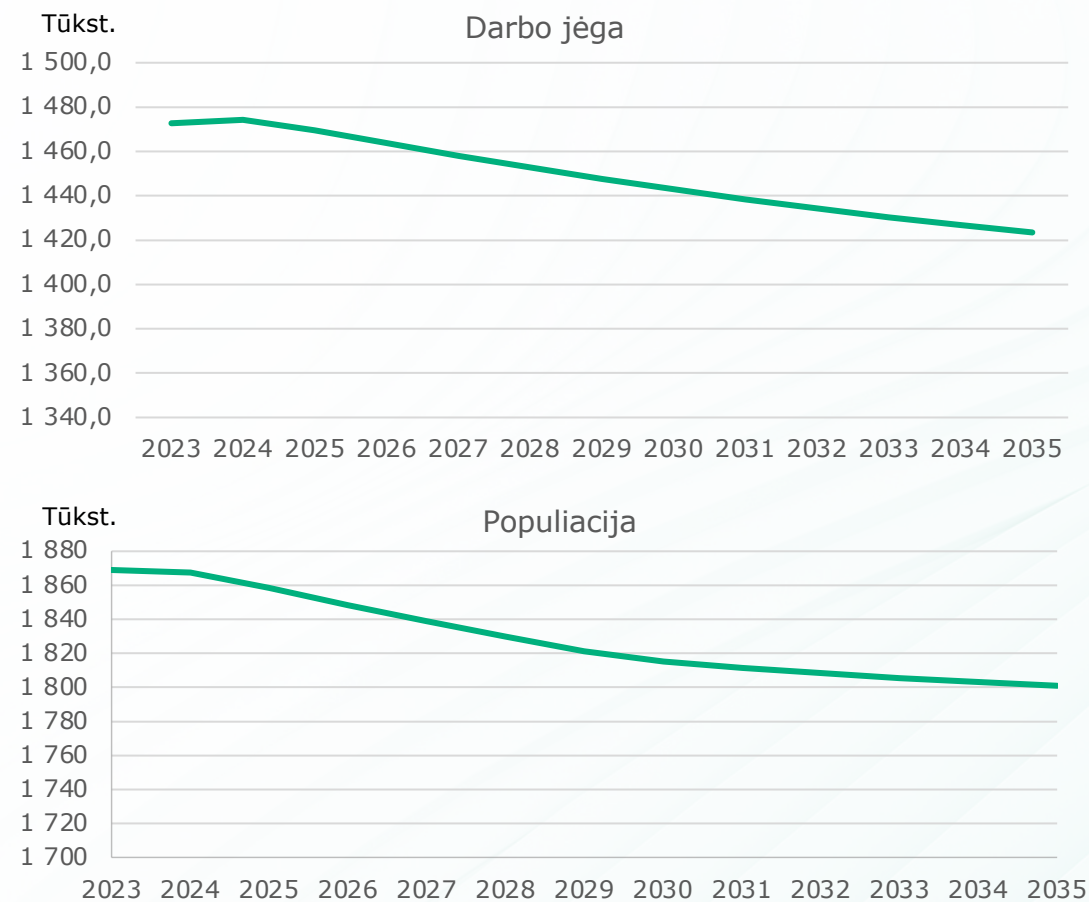

Migracijos prielaida

Šaltinis: Eurostatas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

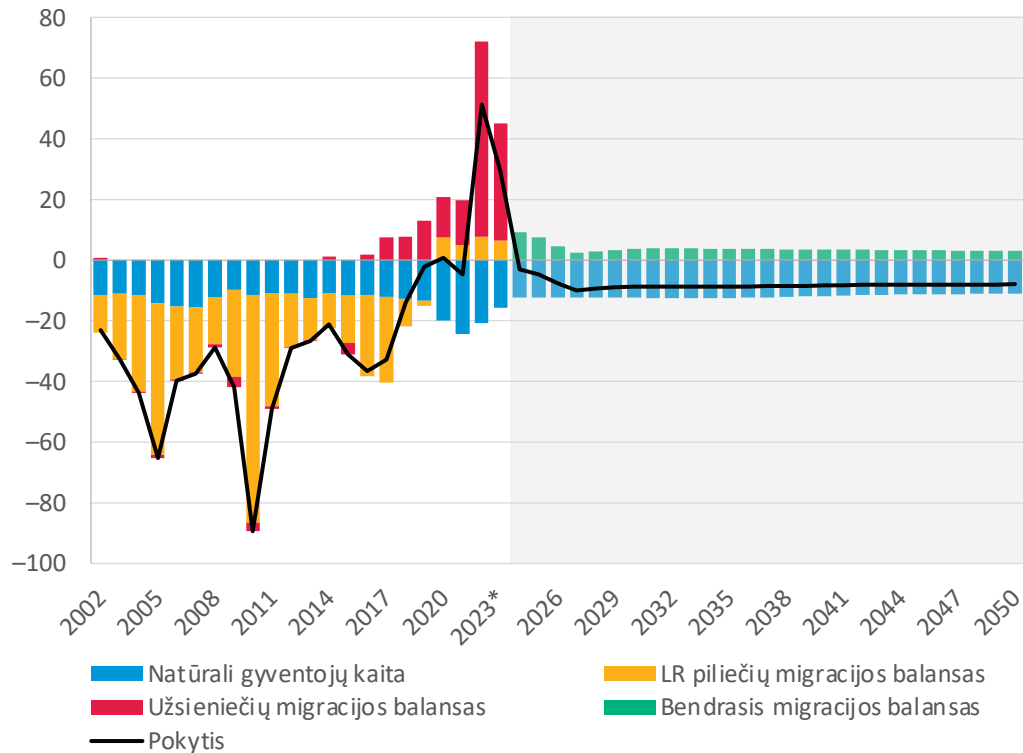
Darbo jėgos ir gyventojų skaičiaus prognozės

Teigiamas migracijos balansas tik laikinai stabilizuos neigiamus demografinius procesus

Lietuvos gyventojų skaičiaus raida, jos kaitos veiksniai ir prognozė

Tūkst. asmenų, pokytis per metus

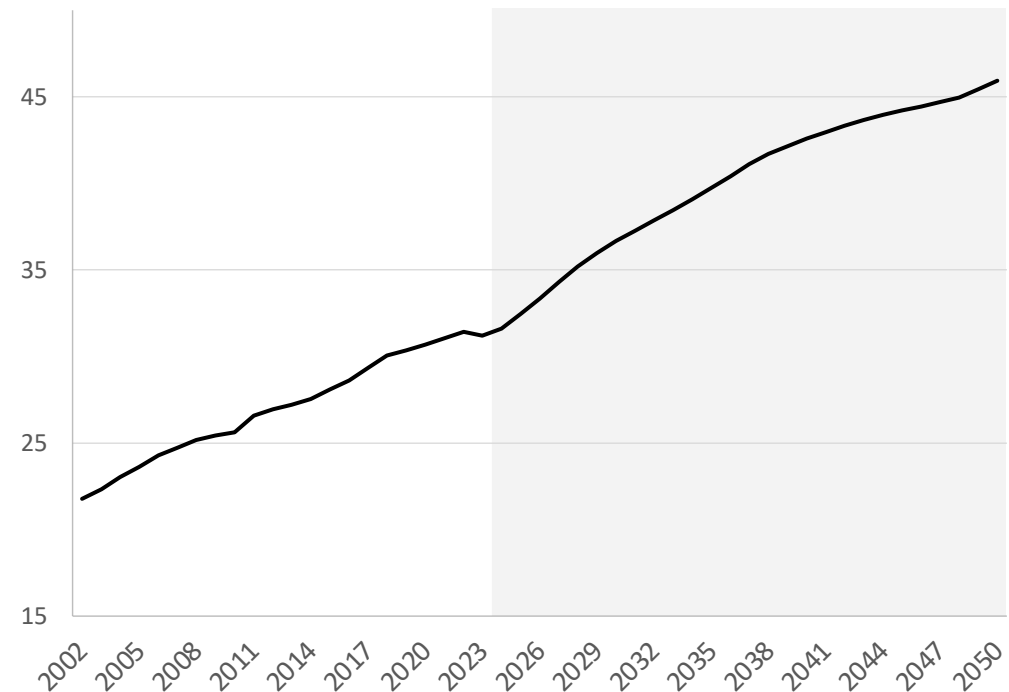

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

* Išankstiniai duomenys.

100 darbingo amžiaus gyventojų tenkantis vyresnio amžiaus (≥65 m.) gyventojai

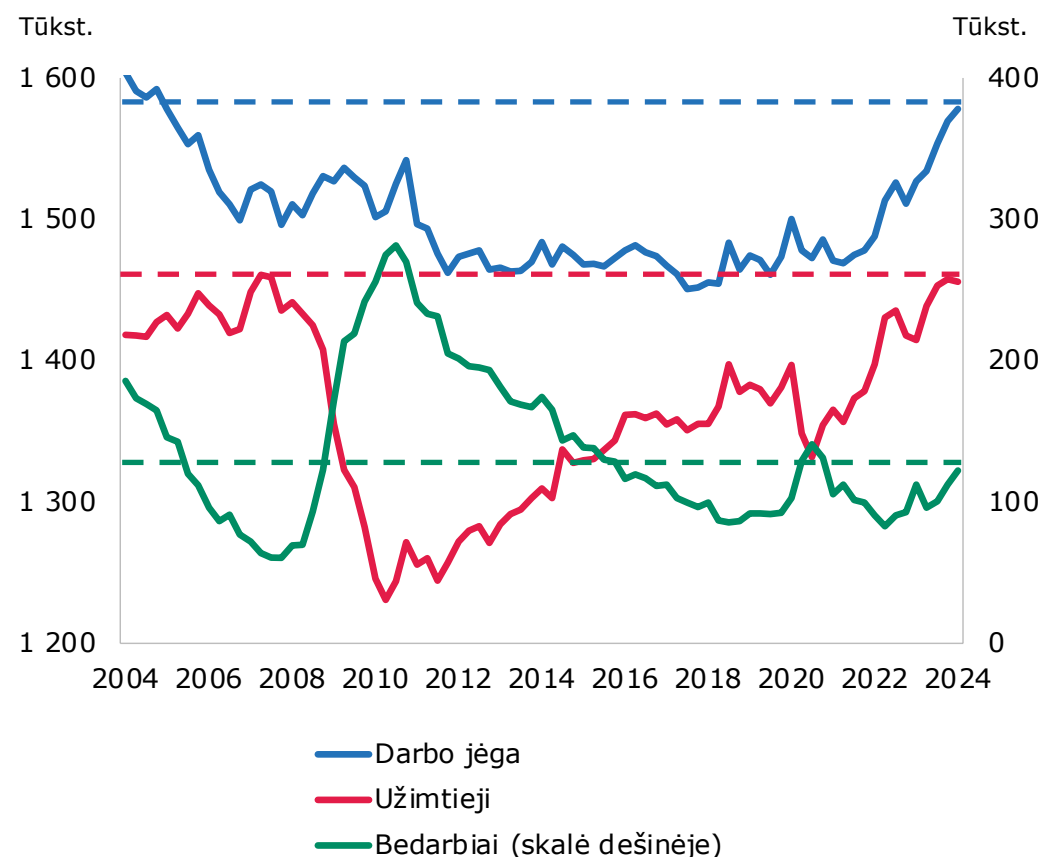
Asmenys

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

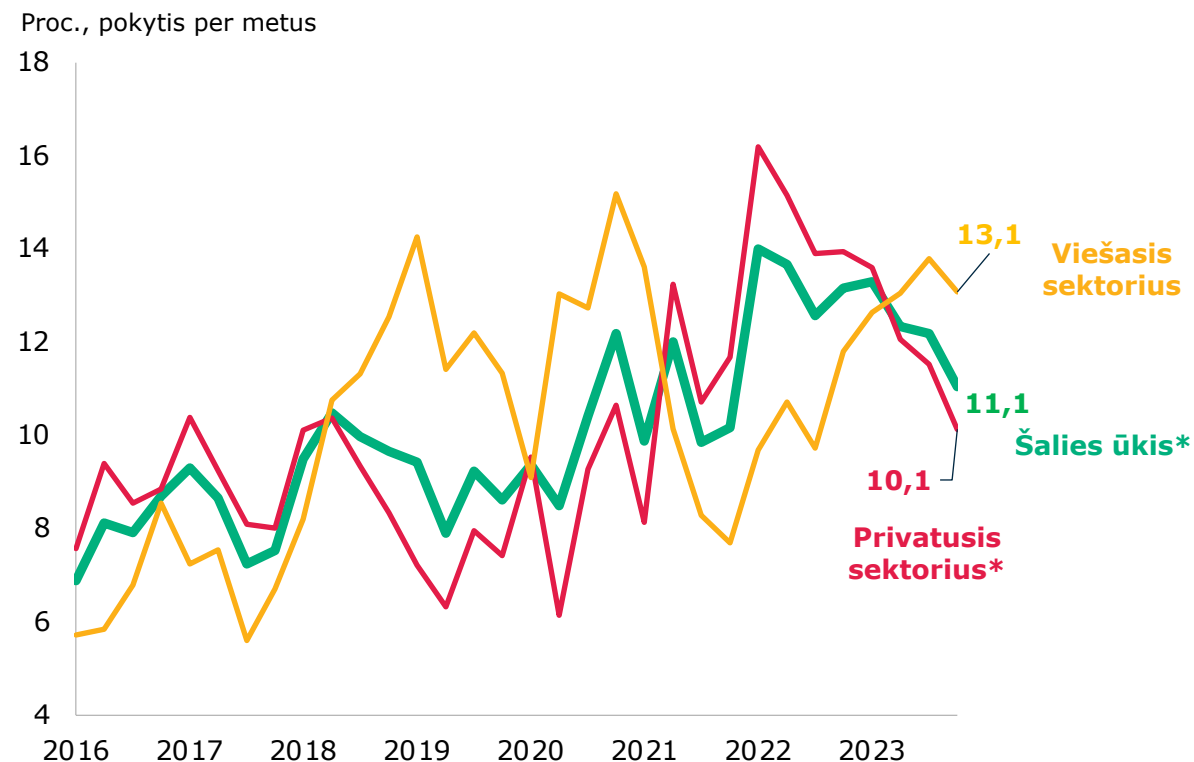
Dirbančiųjų skaičius yra rekordinis, o VDU ir toliau sparčiai auga

Darbo jėga, užimtųjų ir bedarbių skaičius, pašalinus sezono įtaką

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Bruto darbo užmokesčio kaita (pagal sektorius)

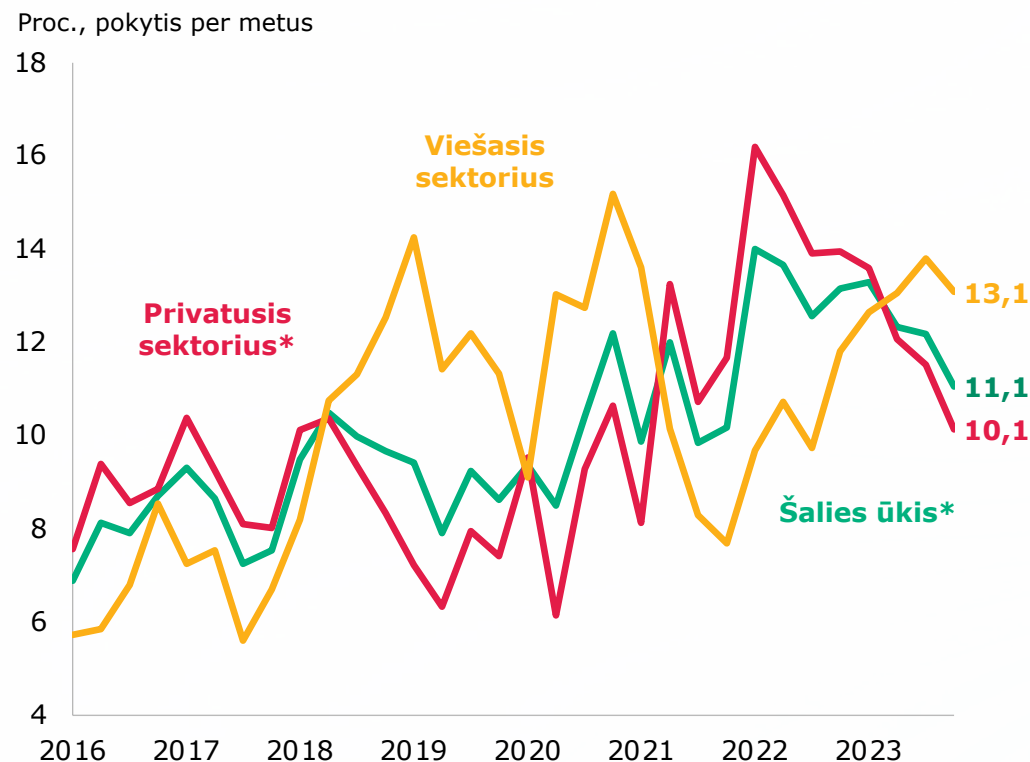
Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra.

Pastabos: paskutinis duomuo – 2023 m. ketvirtasis ketvirtis.

* Be individualiųjų įmonių.

Tarp ekonominių veiklų ryškėja darbo užmokesčio augimo atotrūkis

Bruto darbo užmokesčio kaita (pagal sektorius)

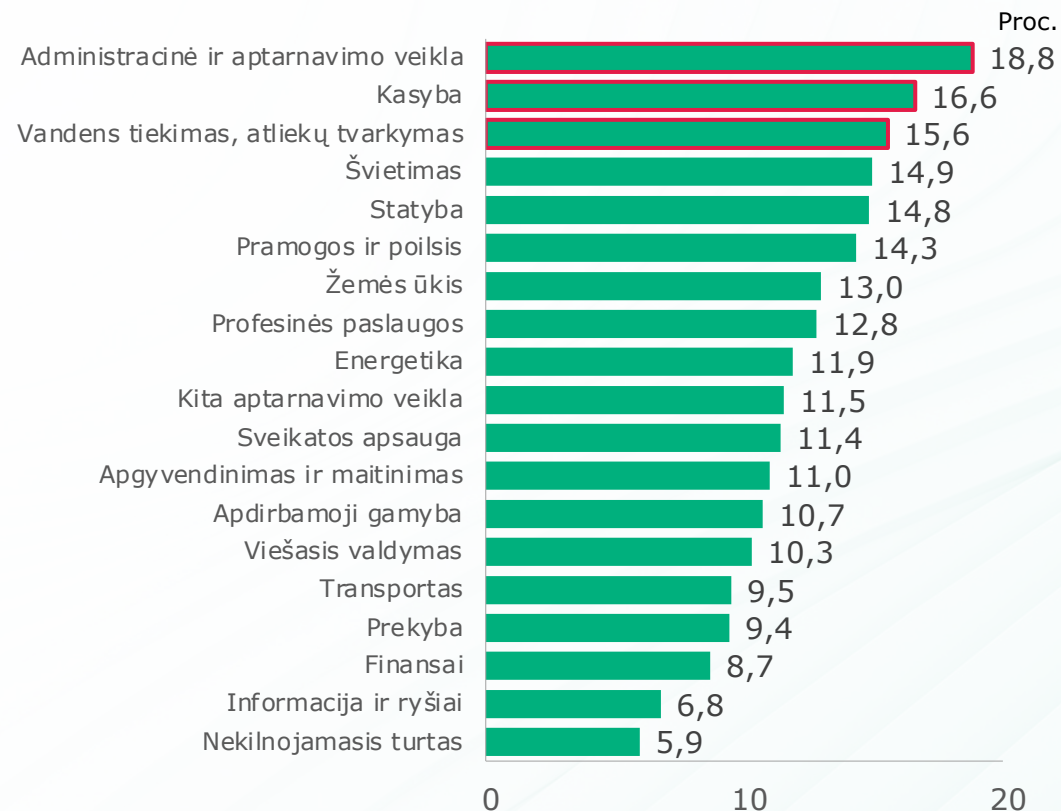

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra.

Pastabos: paskutinis duomuo – 2023 m. ketvirtasis ketvirtis.

* Be individualių įmonių.

Bruto darbo užmokesčio metiniai pokyčiai pagal ekonomines veiklas 2023 m. ketvirtąjį ketvirtį

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

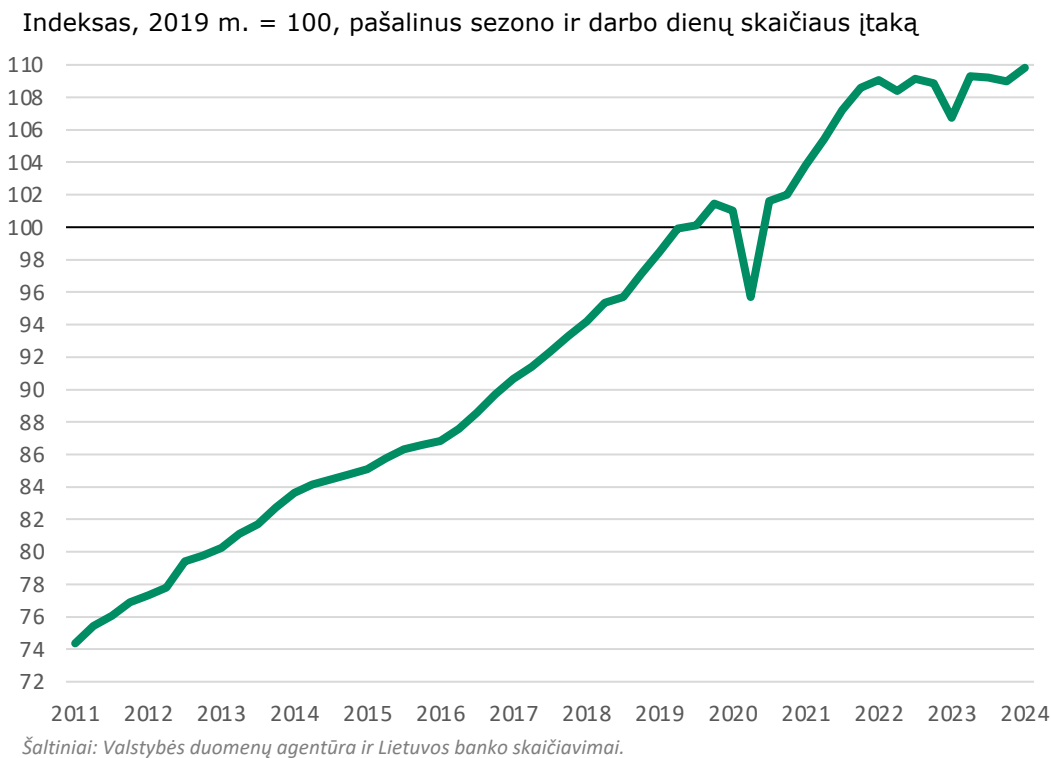
Pastaba: ekonominių veiklų pavadinimai sutrumpinti.

2024 m. kovo mėn. LB makroekonominės prognozės

Lietuvos ekonomika rodo pirmuosius atsigavimo ženklus

Realusis BVP

2024 m. kovo mėn. makroekonominės prognozės

	2024	2025	2026
Ekonominis aktyvumas (% , pokytis per metus)			
Realusis BVP	1,6	3,1	3,3
Privatusis vartojimas	3,0	3,7	3,7
Investicijos	4,5	3,4	6,0
Eksportas	0,2	3,3	3,5
Kainos ir sąnaudos (% , pokytis per metus)			
Darbo užmokestis	10,3	8,6	8,1
SVKI	1,6	2,4	2,4
Darbo rinka			
Nedarbo lygis (%)	7,0	6,8	6,6

2024 m. kovo mėn. LB makroekonominės prognozės

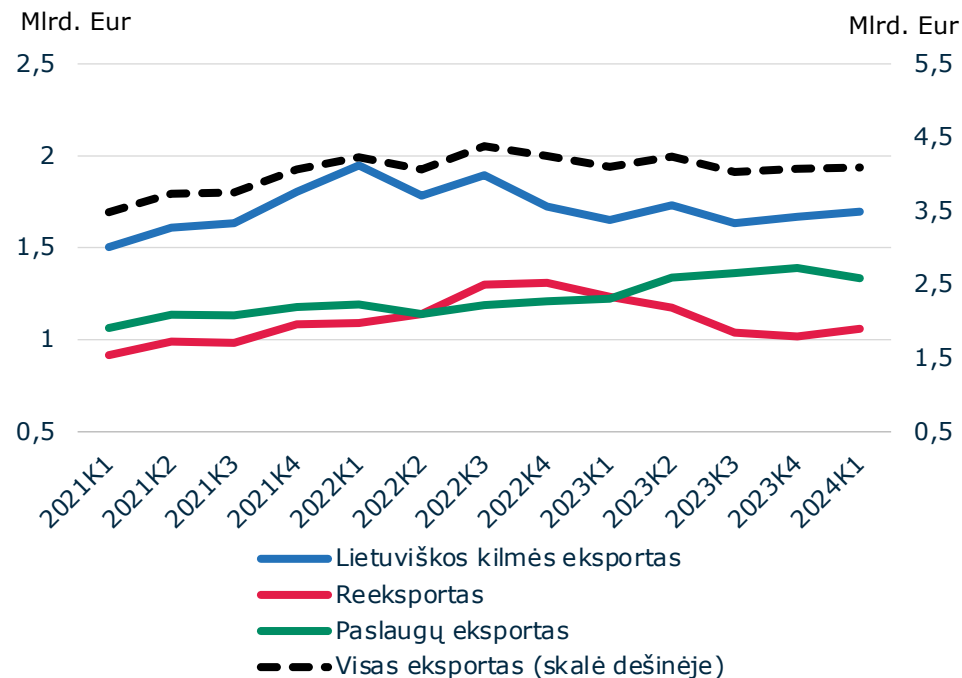
Pagrindinių makroekonominių rodiklių prognozės

	2024 m. kovas (2023 m. gruodis)			
	2023	2024	2025	2026
Ekonominis aktyvumas (% , pokytis per metus)				
Realusis BVP	-0,3	1,6 (1,8)	3,1 (3,1)	3,3 (3,3)
Privatusis vartojimas	-1,1	3,0 (2,4)	3,7 (3,5)	3,7 (3,6)
Valdžios sektoriaus vartojimas	0,3	0,1 (0,2)	-0,5 (0,0)	0,0 (0,0)
Investicijos	10,6	4,5 (3,9)	3,4 (4,0)	6,0 (6,0)
Eksportas	-4,8	0,2 (0,5)	3,3 (3,2)	3,5 (3,4)
Importas	-6,6	1,3 (1,4)	3,9 (3,6)	4,7 (4,3)
Darbo rinka				
Nedarbo lygis (%)	6,8	7,0 (6,5)	6,8 (6,4)	6,6 (6,3)
Užimtumas (% , pokytis per metus)	1,5	-0,2 (-0,1)	-0,3 (-0,5)	-0,3 (-0,5)
Kainos ir sąnaudos (% , pokytis per metus)				
Darbo užmokestis	12,6	10,3 (9,4)	8,5 (8,7)	8,1 (8,3)
SVKI	8,7	1,6 (2,5)	2,4 (2,5)	2,4 (2,4)
SVKI, išskyrus maisto ir energijos kainas	9,6	3,1 (3,6)	2,4 (2,6)	2,4 (2,4)

Šaltiniai: ECB, Eurostatas, Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Stebima eksporto stabilizacija ir prognozuojamas palaipsnis atsigavimas

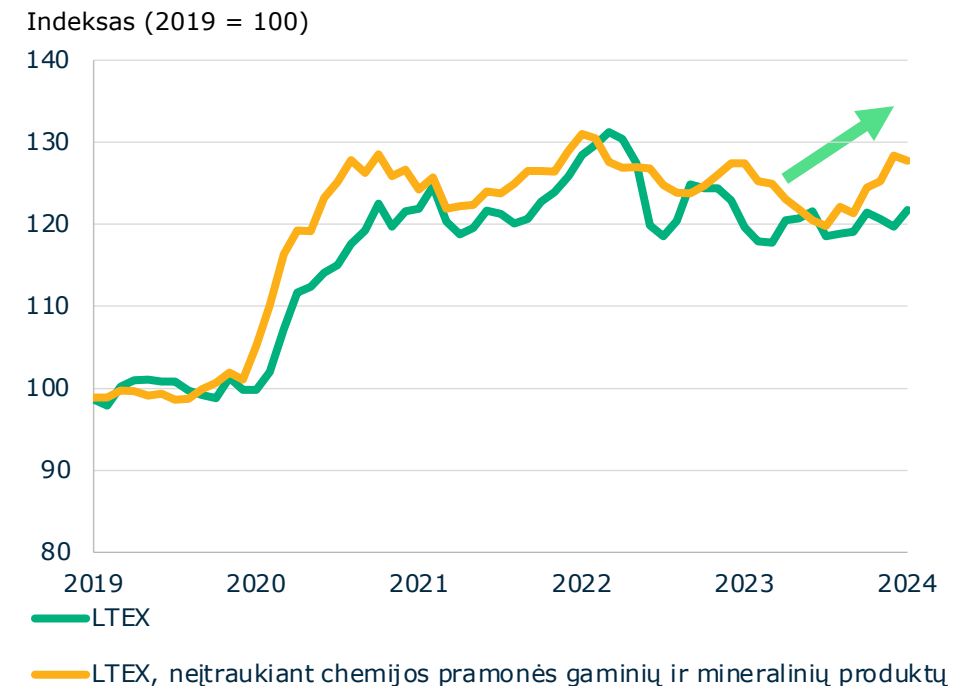
Realiojo eksporto ir jo komponenčių raida

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra, Lietuvos bankas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

*Pastaba: paslaugų eksporto raida 2024 K1 atspindi paslaugų eksporto raidą 2024 m. sausio–vasario mėnesiais

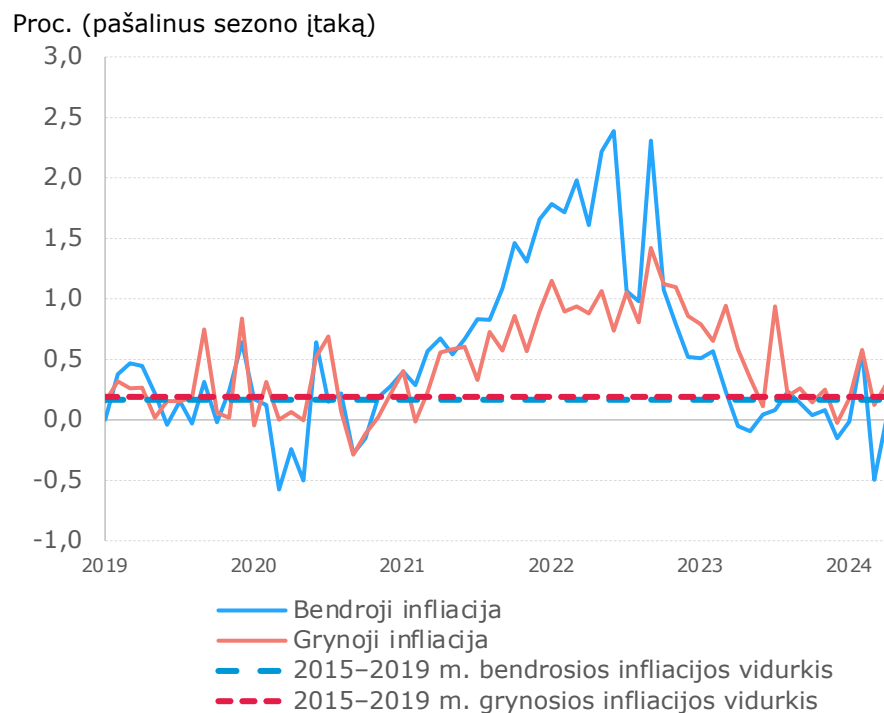
Lietuviškos kilmės prekių dalis užsienio rinkose

Šaltiniai: Eurostatas, U.S. Census Bureau, HM Revenue & Customs, Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

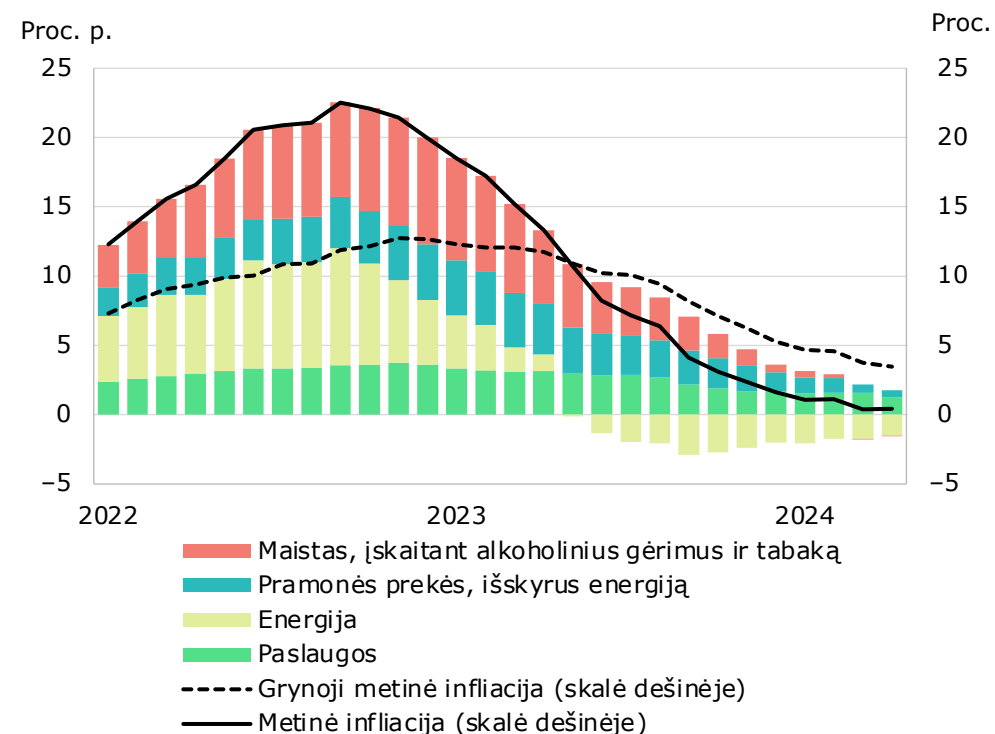
Spaudimas kainoms ir toliau yra sumažėjęs, kainų lygis reikšmingiau nesikeičia jau apie metus

Bendroji ir grynoji mėnesinė infliacija

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Metinė infliacija ir jos kaitos veiksniai

Šaltiniai: Eurostatas, Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

MMA

Asmenų, uždirbančių MMA ir mažiau, dalis per metus nepakito

MMA ir mažiau uždirbančiųjų, palyginti su visų atitinkamo sektoriaus darbuotojų skaičiumi, dalis

Proc.

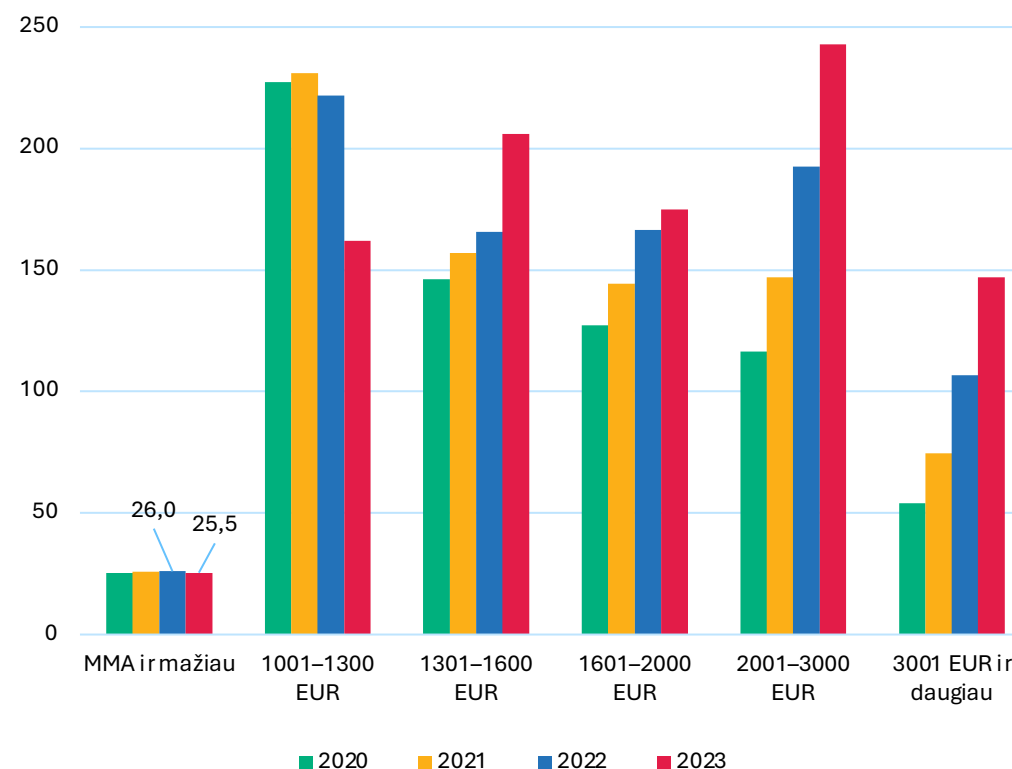

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra.

Pastaba: naudojami visą darbo laiką dirbusių darbuotojų duomenys.

Darbuotojų skaičius šalies ūkyje pagal bruto darbo užmokesčio dydį

Tūkst.

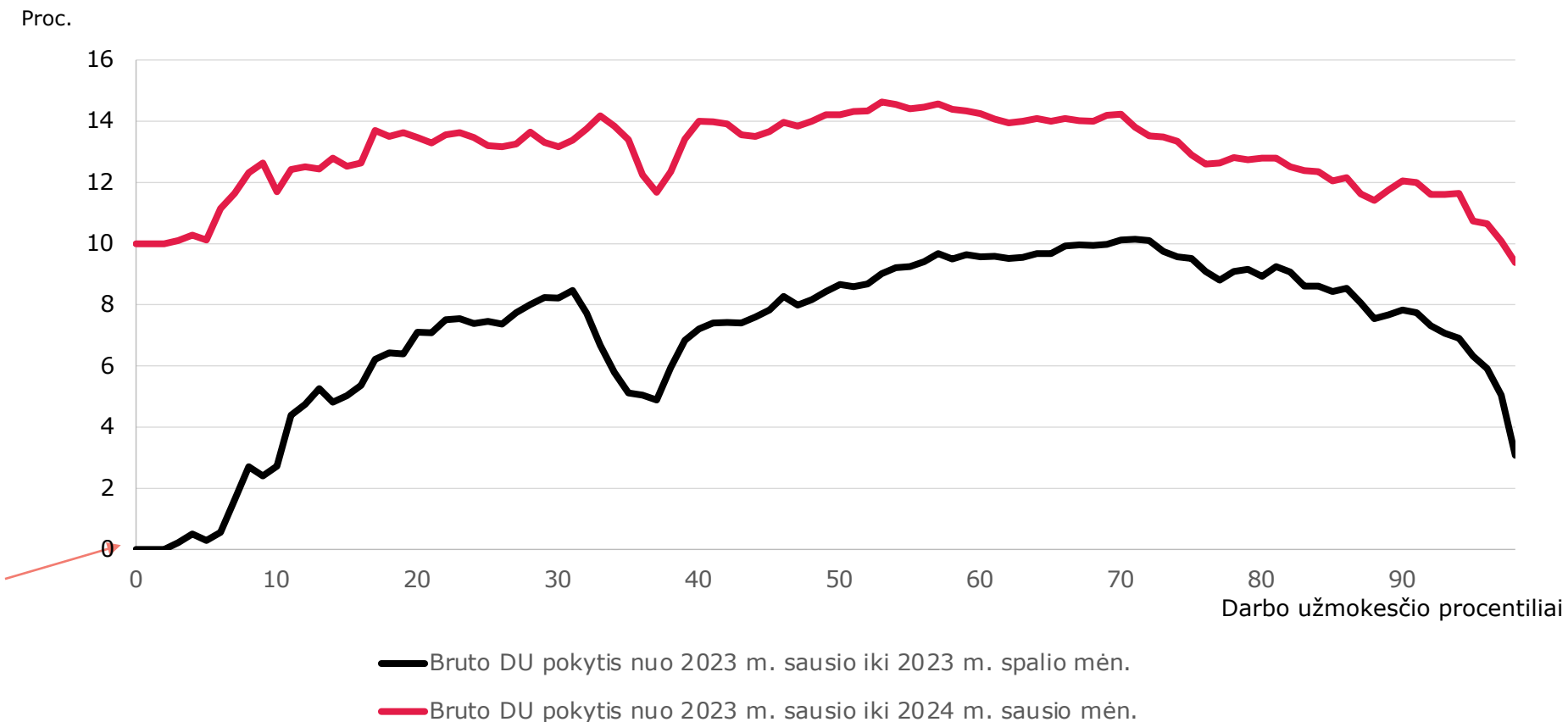

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra.

Pastaba: naudojami visą darbo laiką dirbusių darbuotojų duomenys.

MMA nesikeičiant, mažiausiai uždirbančiųjų darbo užmokestis neauga arba auga mažiau nei bendra tendencija

Bruto darbo užmokesčio pokyčiai skirtinguose pajamų procentiliuose

Šaltiniai: Sodra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastaba: duomenys apima darbuotojus, uždirbančius MMA ir daugiau iki 98 procentilio.

MMA nustatymo principai

Pagal Trišalės tarybos sutartą metodiką, galimas MMA dydis apskaičiuojamas taip:

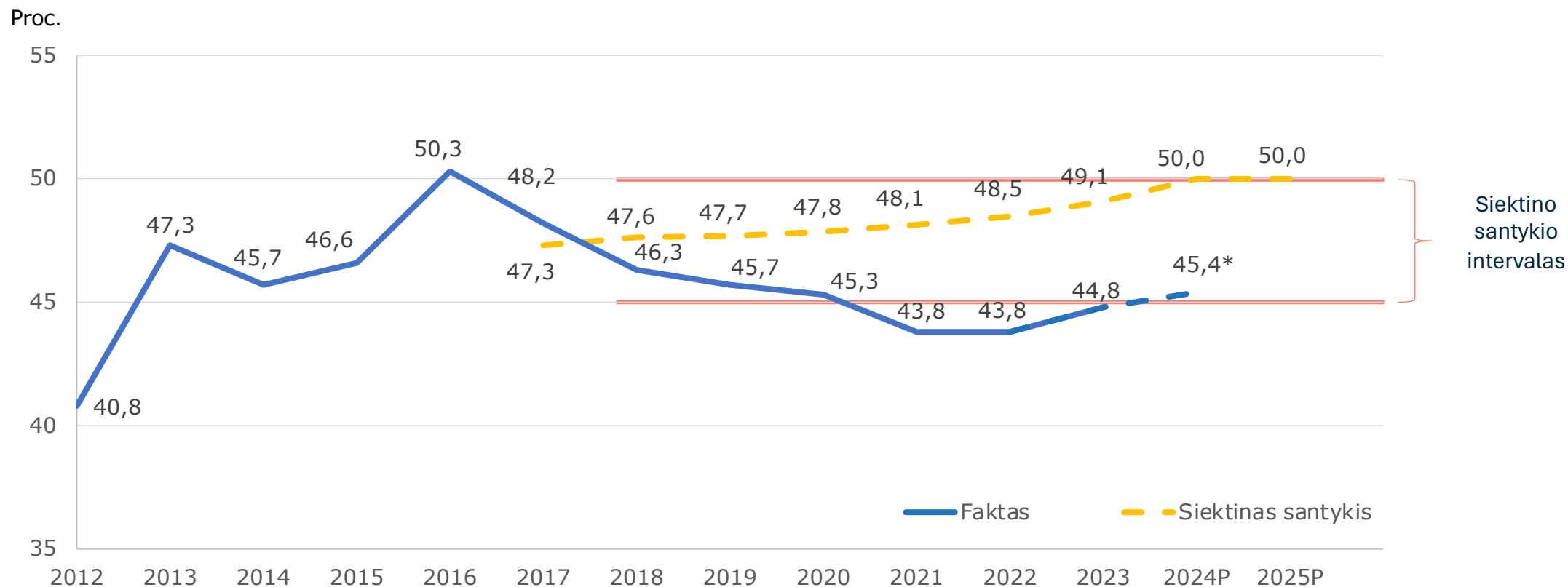
- 1. Siektinas MMA/VDU** – ketvirtadalio didžiausią MMA ir VDU santykį turinčių ES valstybių narių MMA/VDU vidurkis (intervalo 45–50 % ribose).
- 2. Prognozuojamas VDU** – naujausios turimos VDU prognozės, atėmus nereguliaras premijas, priedus, priemokas ir vienkartinės pinigines išmokas.
- 3. $MMA = \text{prognozuojamas VDU} * \text{siektinas MMA/VDU}$.**

MMA tvirtina Vyriausybė gavusi Trišalės tarybos rekomendaciją ir atsižvelgdama į šalies ūkio vystymosi rodiklius bei tendencijas.

Atsižvelgiant į FM kovo mėn. VDU prognozę, MMA ir VDU santykis Lietuvoje 2024 m. turėtų siekti 45,4 proc.

MMA ir VDU santykis Lietuvoje

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra, Eurostatas, FM ir Lietuvos banko skaičiavimai.

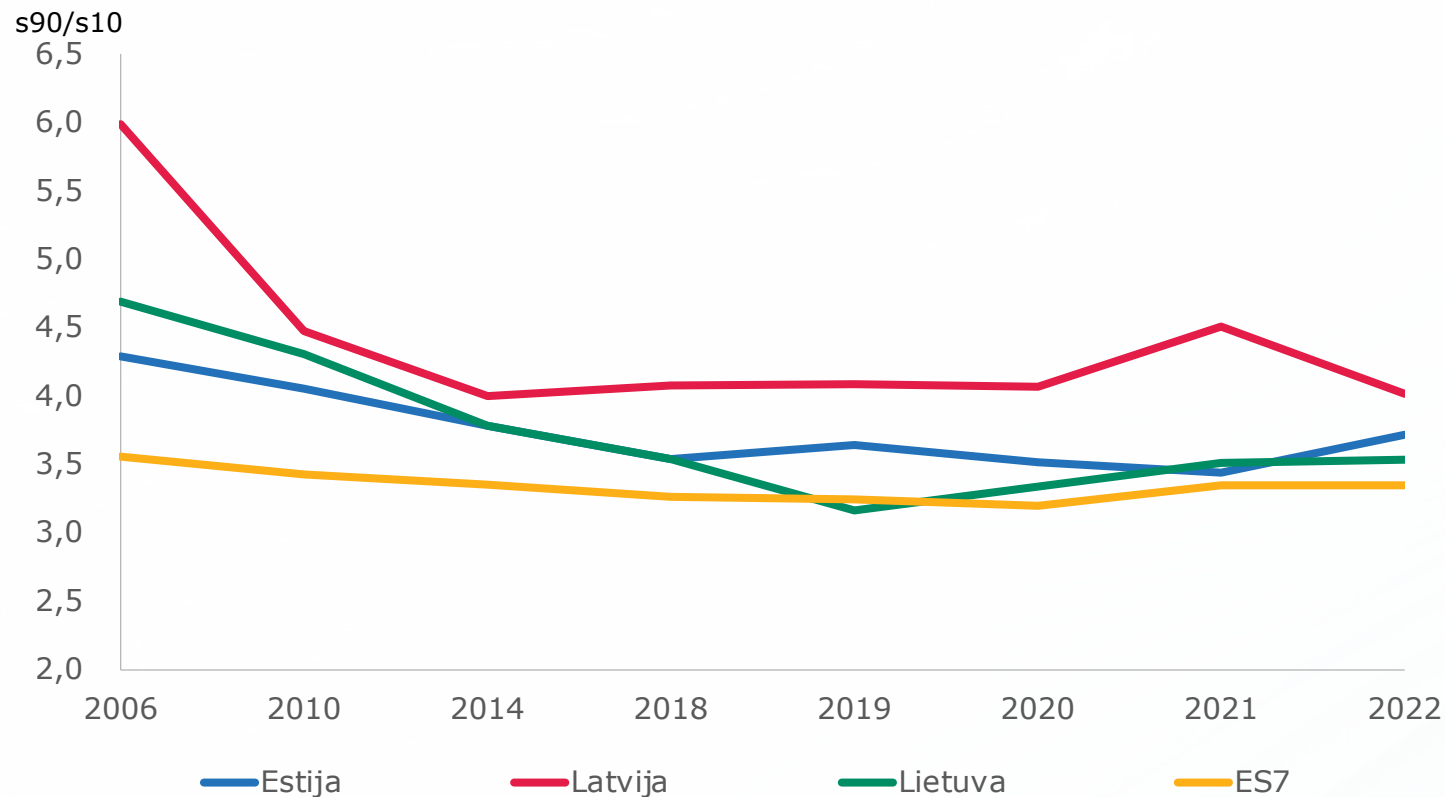
Pastaba: P – prognozė.

* Apskaičiuota remiantis FM kovo mėn. VDU prognozėmis

Vienas iš MMA didinimo tikslų – darbo pajamų nelygybės sumažinimas

Bendro (s90/s10) darbo pajamų nelygybės koeficiento raida

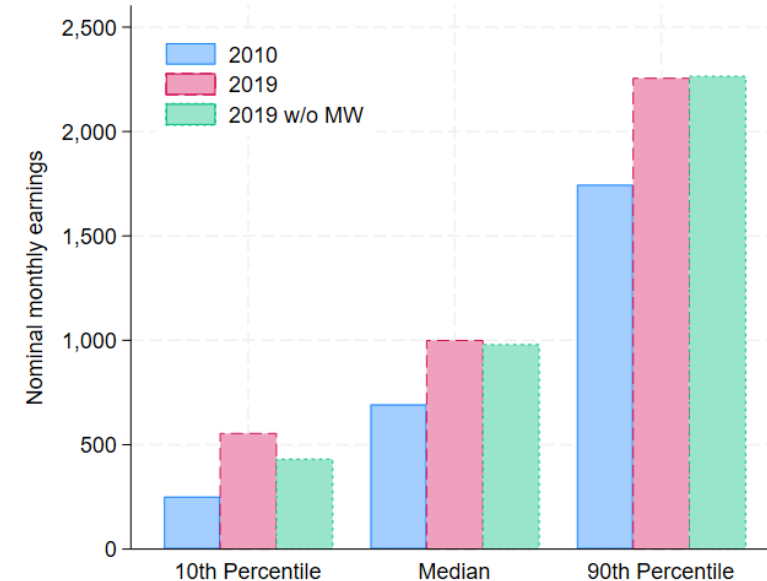
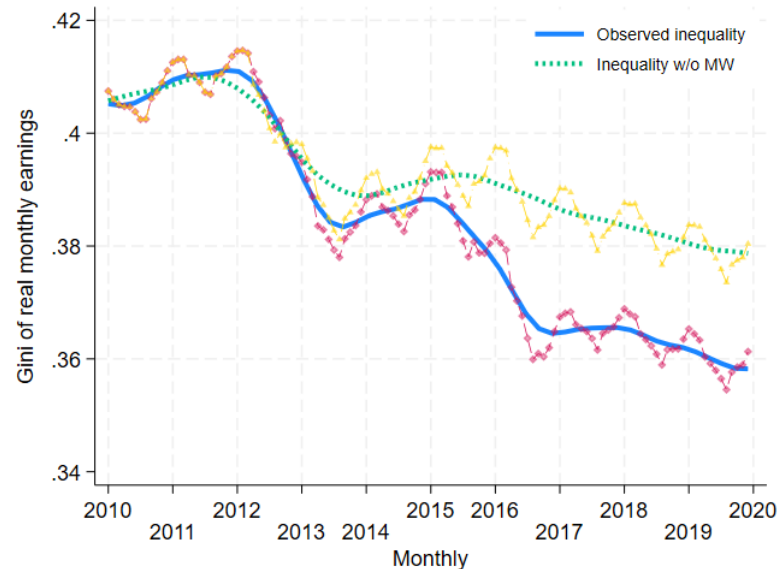

- MMA yra viena iš priemonių, skirtų pagerinti žemos kvalifikacijos darbuotojų gerovę. Kitas svarbus instrumentas – NPD.
- Naujo tyrimo rezultatai rodo, kad MMA taikymo praktika Lietuvoje reikšmingai prisidėjo prie darbo pajamų nelygybės mažėjimo.

Šaltiniai: EBPO ir Lietuvos banko skaičiavimai.

MMA didėjimas turėjo svarbų vaidmenį mažinant darbo pajamų nelygybę 2010–2019 m.

MMA pokyčių poveikis nelygybei

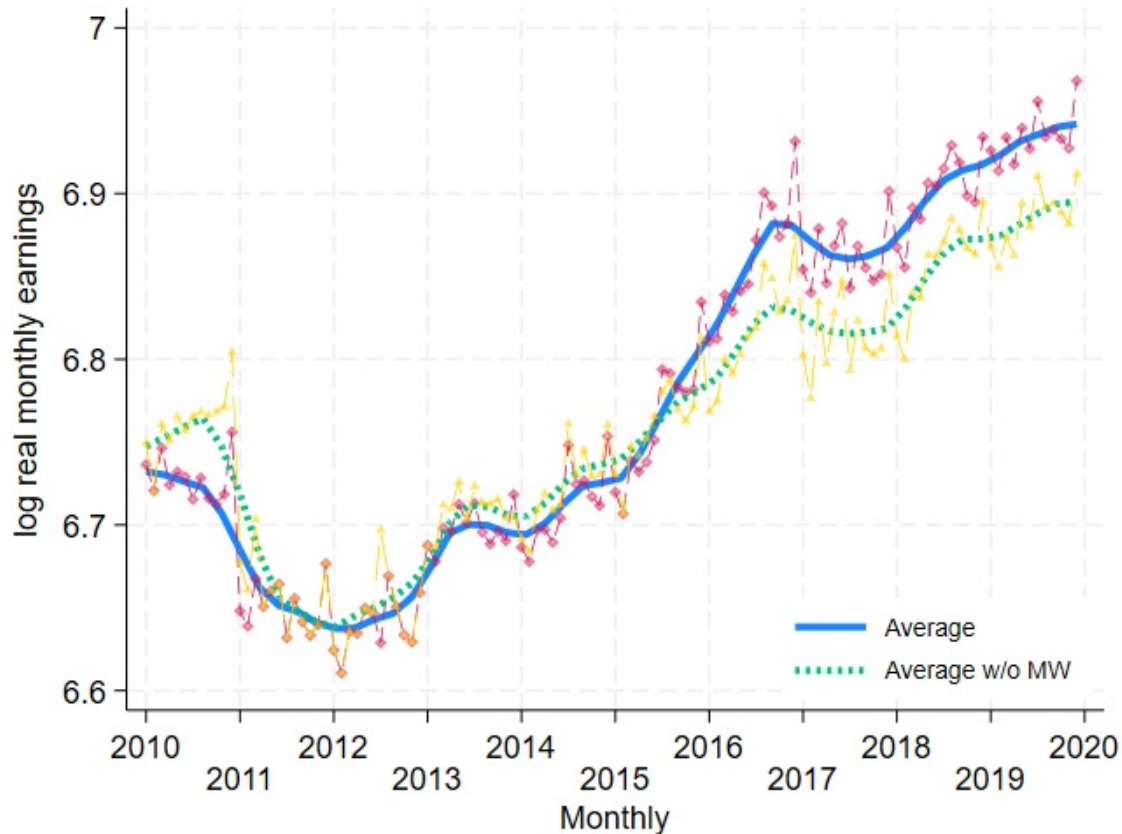

Šaltinis: Nerijus Černiauskas ir Jose Garcia-Louzao (2024). "The Earnings Distribution in Lithuania: The Role of the Minimum Wage", mimeo.

- Nedidinus MMA, darbo pajamų *Gini* koeficientas būtų buvęs didesnis.
- MMA poveikis darbo pajamų nelygybei išryškėjo po 2015 m., kai darbo užmokestis šalyje pradėjo didėti sparčiau.
- MMA padėjo užtikrinti, kad mažiausiai uždirbančių darbuotojų atlyginimų augimas neatsiliktų nuo bendro šalies atlyginimų augimo.

MMA augimas gali paaiškinti iki penktadalio vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio augimo 2010–2019 m.

MMA pokyčių poveikis VDU augimui

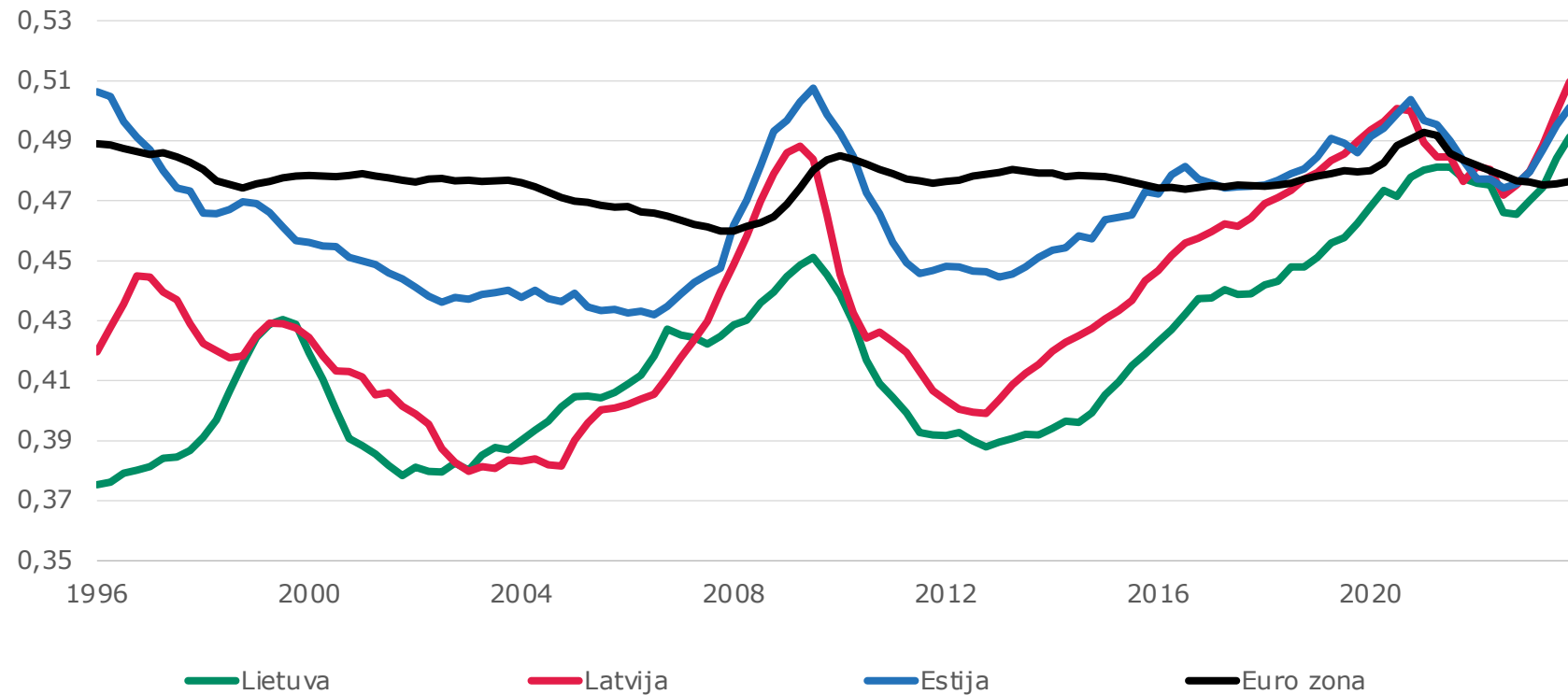
- MMA politika prisidėjo prie vidutinio darbo užmokesčio dinamikos, padidindama mažiausiai uždirbančių darbuotojų atlyginimus.
- Darbuotojai, uždirbantys daugiau nei MMA, taip pat turėjo naudos iš MMA didinimo, o išplitimo efektas pasiekė beveik pasiskirstymo medianą.

Šaltinis: Nerijus Černiauskas ir Jose Garcia-Louzao (2024). "The Earnings Distribution in Lithuania: The Role of the Minimum Wage", mimeo.

Darbuotojams tenkanti pridėtinės vertės dalis didėja

Darbuotojams tenkanti pridėtinės vertės dalis euro zonoje ir Baltijos šalyse

Vieneto dalis, 4 ketv. slenkamasis vidurkis

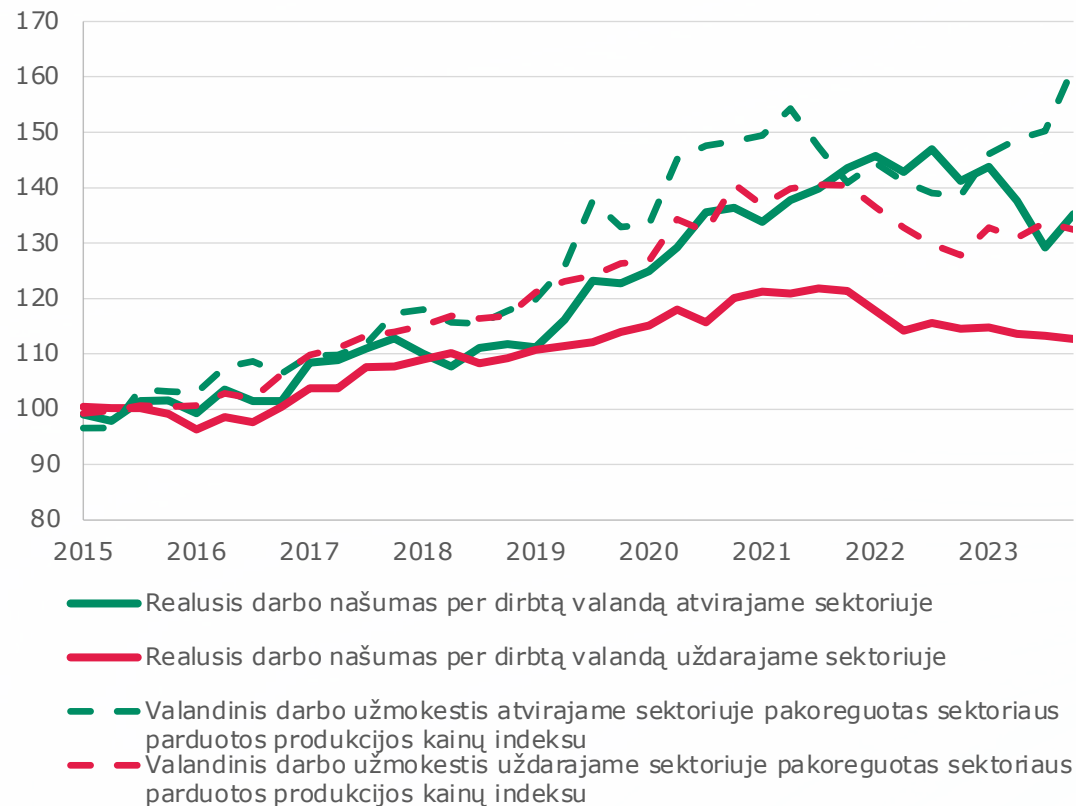

Šaltiniai: Eurostatas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Vis dėlto konkurencingumo praradimo požymių nematyti

Darbo užmokesčio ir darbo našumo raida

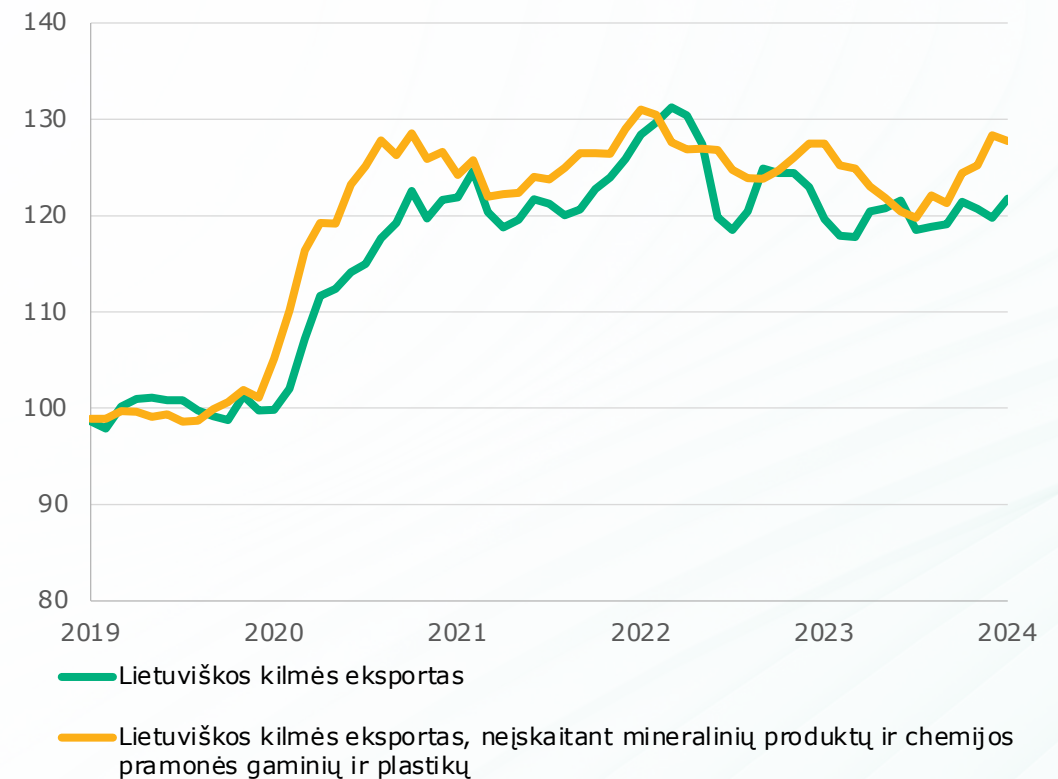
Indeksas, 2015 m. = 100

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastabos: atvirąjį sektorių sudaro žemės ūkis ir apdirbamoji gamyba. Darbo našumo duomenys pakoreguoti pagal sezoninį skirtumą.

Lietuviškos kilmės eksporto rinkos dalys

Indeksas, 2019 = 100

Šaltiniai: Eurostatas, U.S. Census Bureau, HM Revenue & Customs, Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.
Pastaba: naujausi duomenys už 2024 m. sausio mėn.

Apibendrinimas dėl MMA dydžio nustatymo

MMA pagrindinai laikome instrumentu, skirtu mažinti pajamų nelygybę, kylančią iš darbo užmokesčio raidos tendencijų, kurias lemia darbo rinkoje vykstantys procesai.

Lietuvos banko pasiūlyta ir Trišalėje taryboje sutarta formulė siekiama, kad jos rezultatas būtų pagrindas diskusijai, grindžiamai ekonominiais argumentais.

Siūloma šia formulę remtis ir toliau, nėra svarių priežasčių, kodėl reikėtų nuo jos reikšmingai nukrypti:

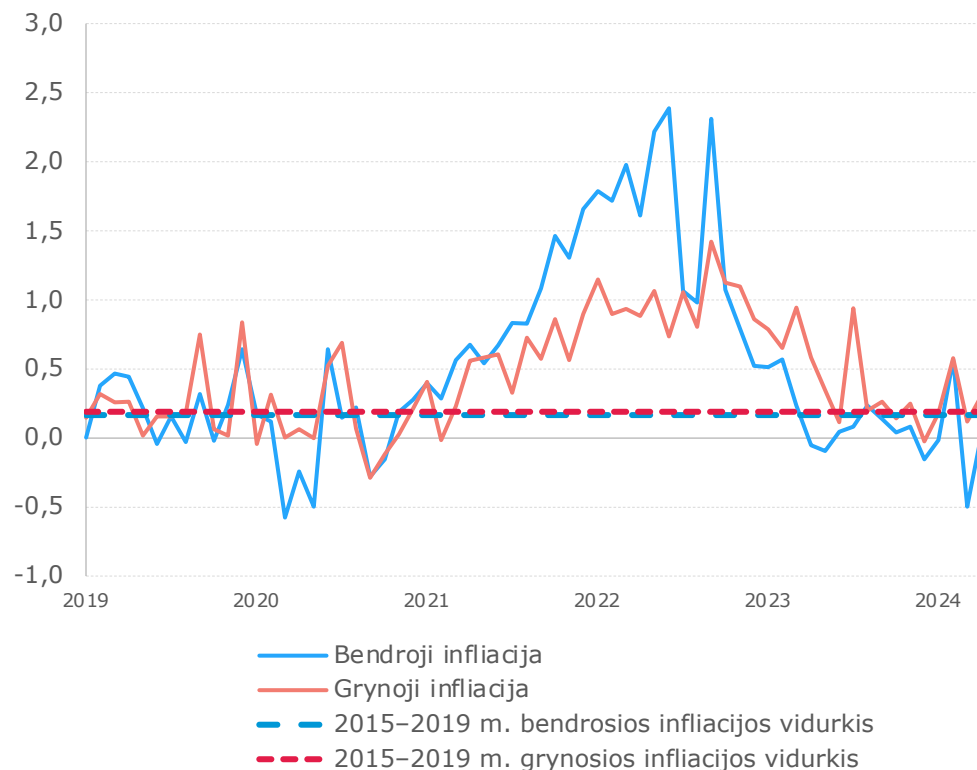
- 1) formulė atitinka Direktyvos nuostatas;**
- 2) turimi tyrimai ir patirtis rodo, kad 45–50 proc. MMA/VDU santykis yra geras pasirinkimas;**
- 3) MMA padidinimas daugiausia didina mažiausiai uždirbančiųjų atlyginimus. Jei MMA nedidėtų, atlyginimai mažiausiai uždirbantiesiems neaugtų arba augtų santykinai mažiau.**

Inflacija

Kainų lygis reikšmingiau nesikeičia jau apie metus, nes priežasčių, dėl kurių reiktų peržiūrėti kainas, yra gerokai mažiau

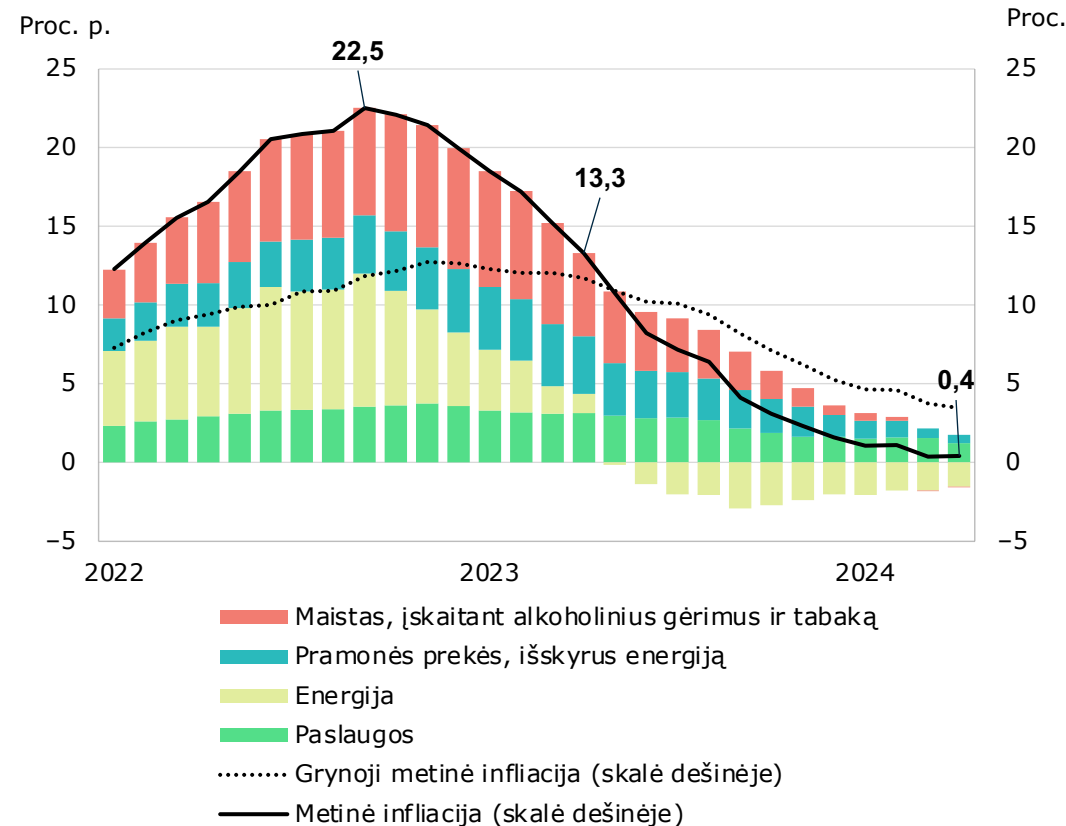
Bendroji ir grynoji mėnesinė infliacija

Proc. (pašalinus sezono įtaką)

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

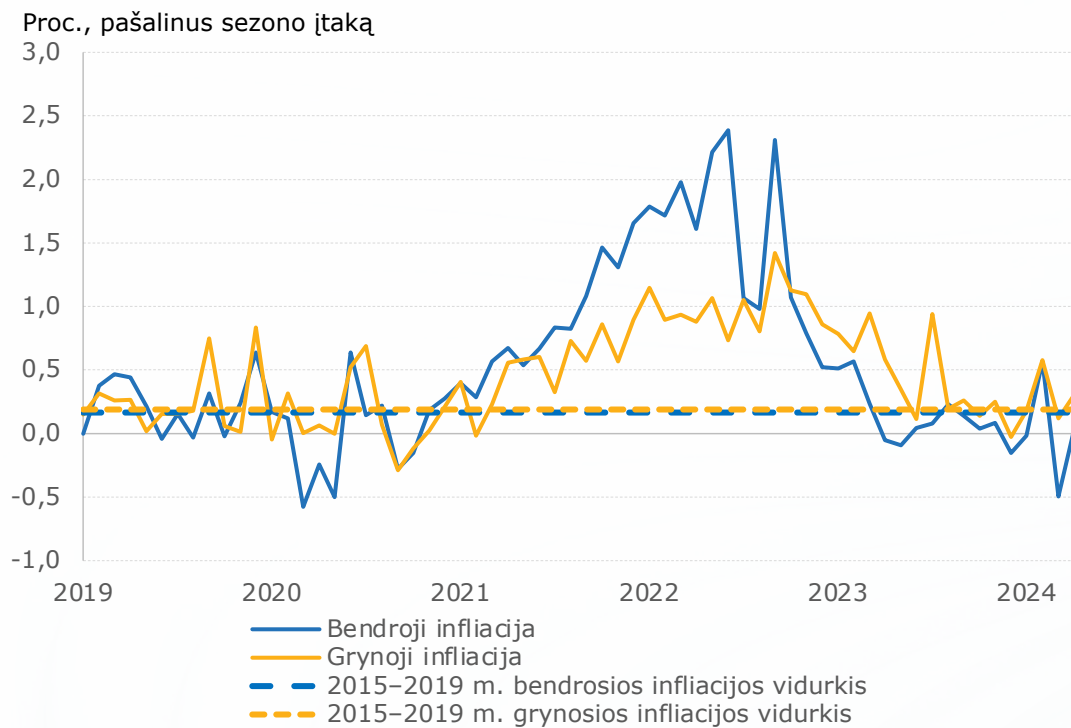
Metinė infliacija ir jos kaitos veiksniai

Šaltiniai: Eurostatas, Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Mėnesinė kainų raida išlieka artima ilgalaikiai dinamikai, pokyčiai vidutiniškai šiek tiek mažesni už tipinius

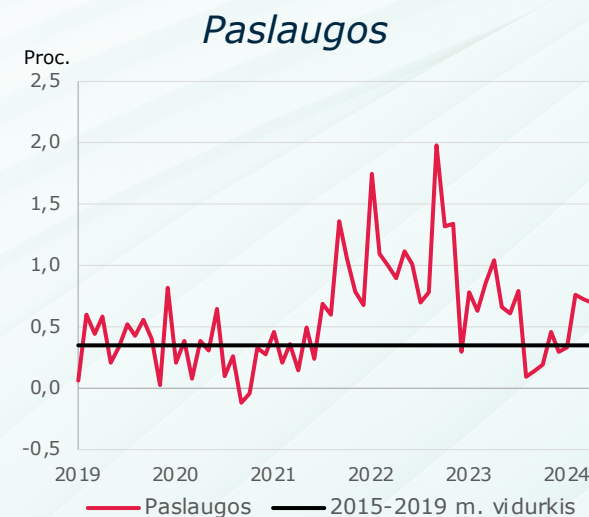
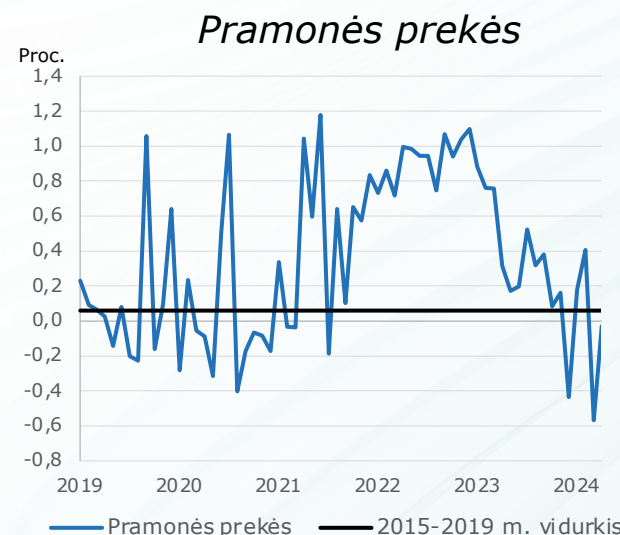
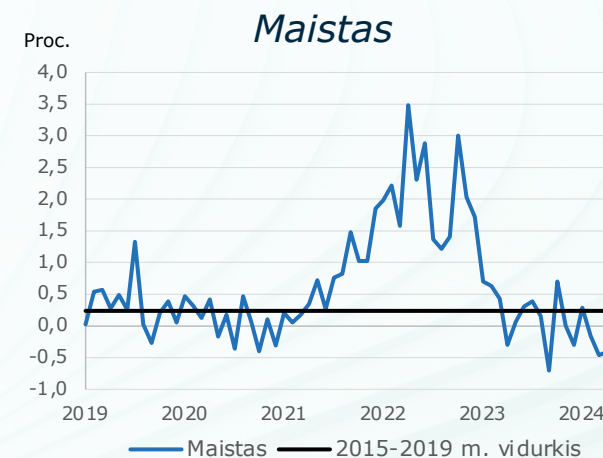
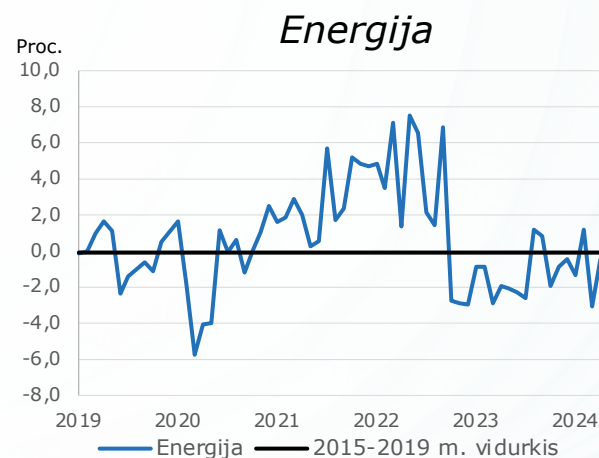
Bendroji ir grynoji mėnesinė infliacija

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra, Eurostatas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Mėnesiniai komponentų pokyčiai

(Pokytis per mėnesį, pašalinus sezono įtaką)

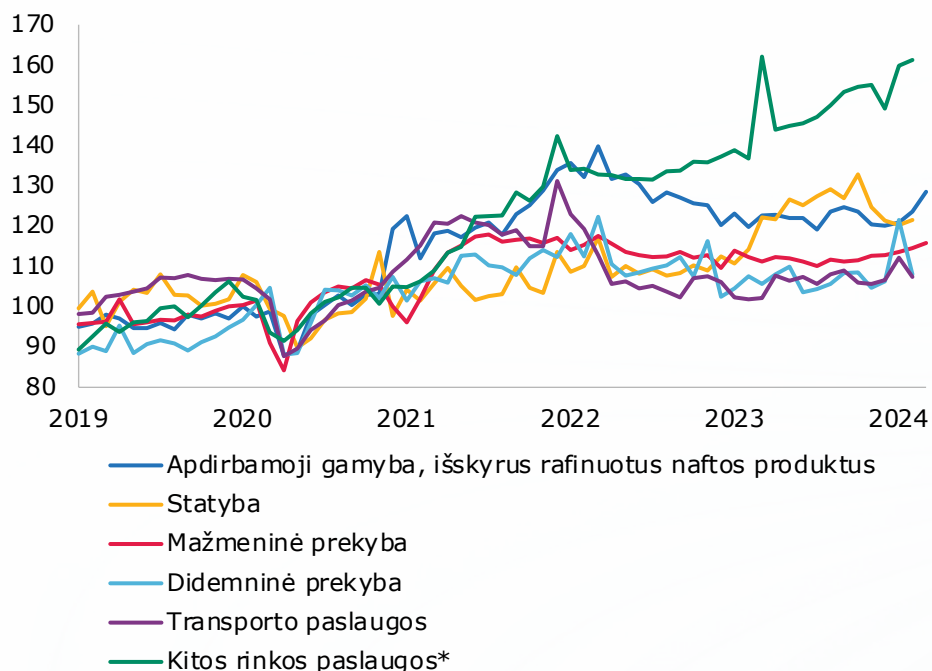

Ekonominis aktyvumas

Lietuvos ekonomikoje stebimi pirmieji tvaresnio atsigavimo ženklai

Pardavimų ir apyvartų indeksai (palyginamosiomis kainomis)

2019 m. vidurkis = 100, palyginamosiomis kainomis ir pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką

Šaltiniai: VDA ir Lietuvos banko skaičiavimai.
* Lietuvos banko įvertis.

Verslo ir vartotojų pasitikėjimo rodikliai

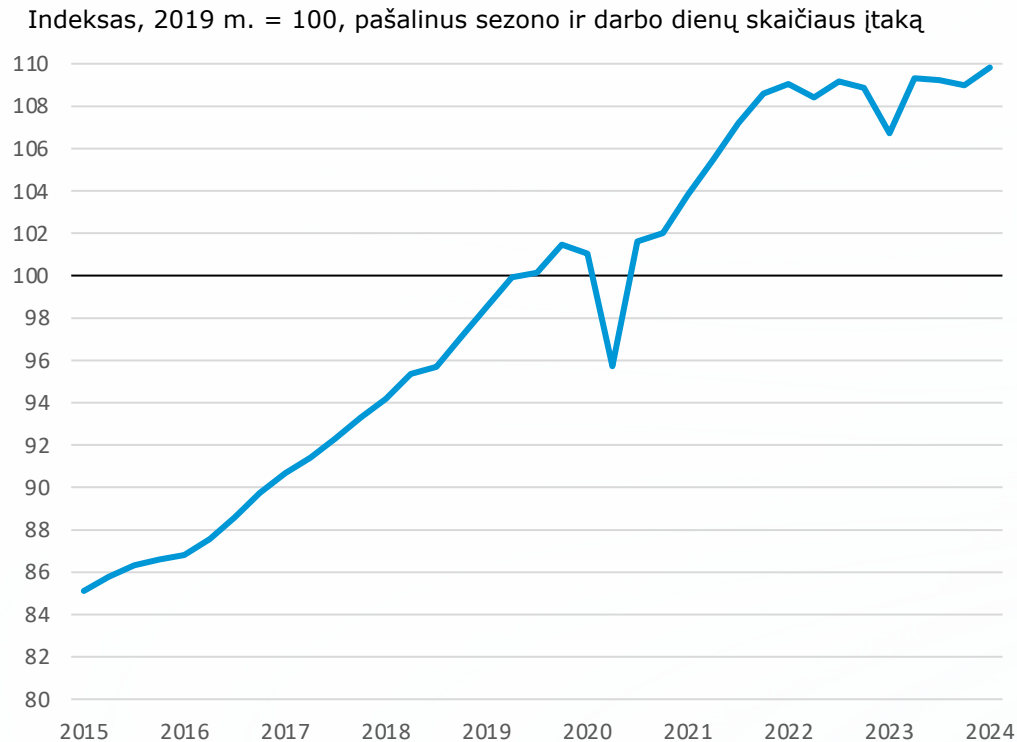
Procentiniai punktai Procentiniai punktai (ilgalaikis vidurkis = 0)

Šaltinis: Europos Komisija.

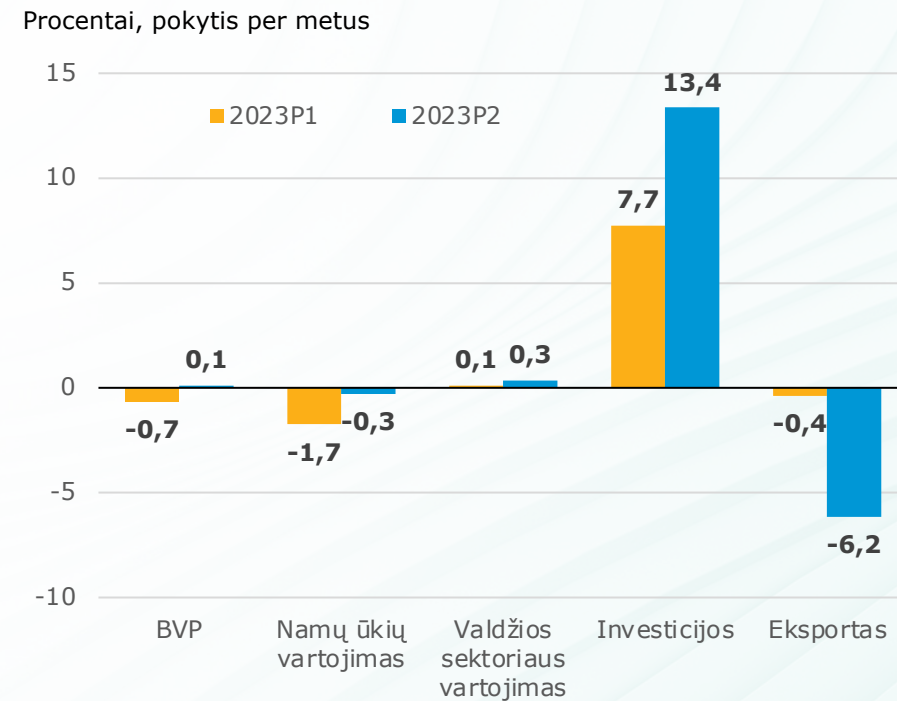
2024K1 Lietuvos BVP vėl pastebimiau paaugo

Realiojo BVP raida

Šaltiniai: VDA ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Realiojo BVP ir jo komponenčių raida

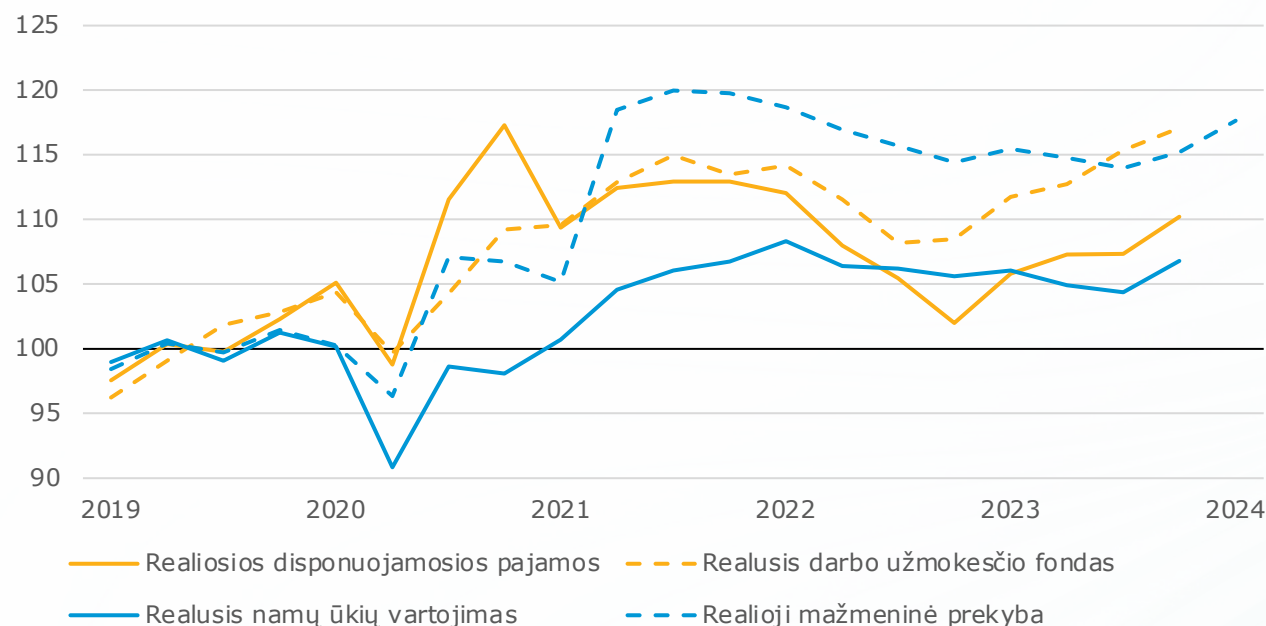
Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Prielaidos namų ūkių vartojimo tolesniam augimui išlieka palankios

Realusis namų ūkių vartojimas ir pajamos

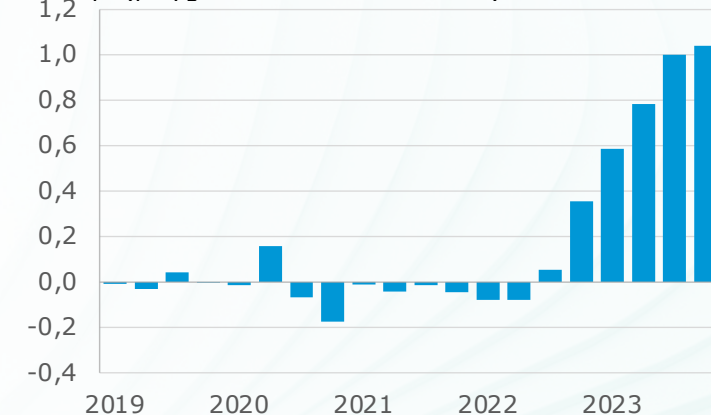
Indeksas, 2019 m. = 100, pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Paskolų aptarnavimo išlaidų padidėjimas (santykis su disponuojamosiomis pajamomis)

Proc. p. (palyginti su 2019 m. vidurkiu)

Esamo momento tinkamumas įsigyti didesnius pirkinius

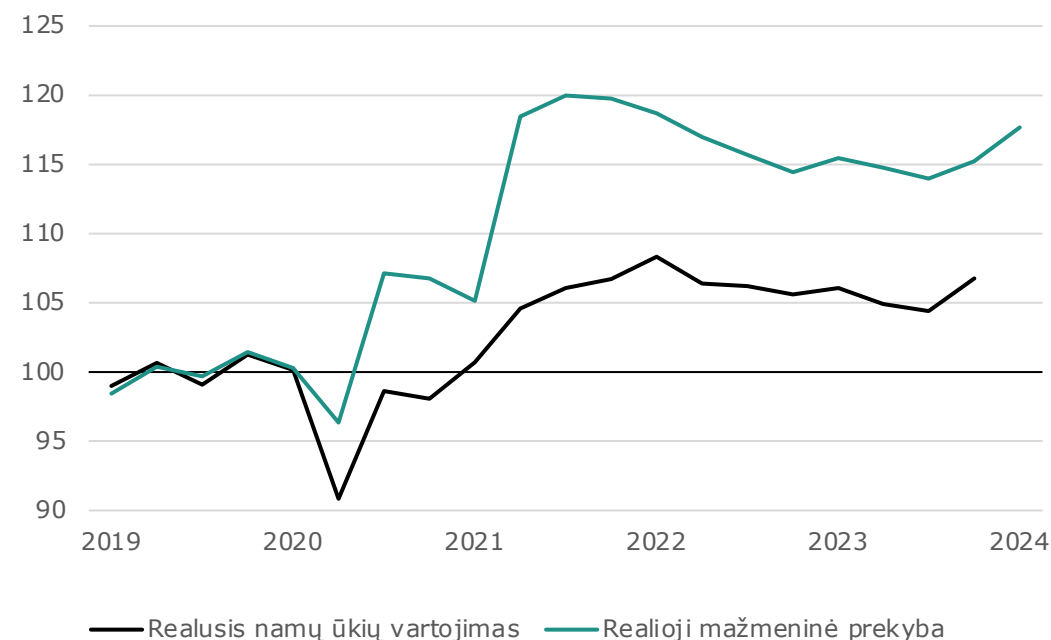
Nuokrypis nuo ilgalaikio vidurkio (3 mėn. slenkamieji vidurkiai)

Didėjanti perkamoji galia ir gerėjantys lūkesčiai leidžia namų ūkiams vėl didinti vartojimo išlaidas

Realusis namų ūkių vartojimas ir pajamos

Indeksas, 2019 m. = 100, pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Vartotojų lūkesčiai dėl esamo momento tinkamumas įsigyti didesnius pirkinius

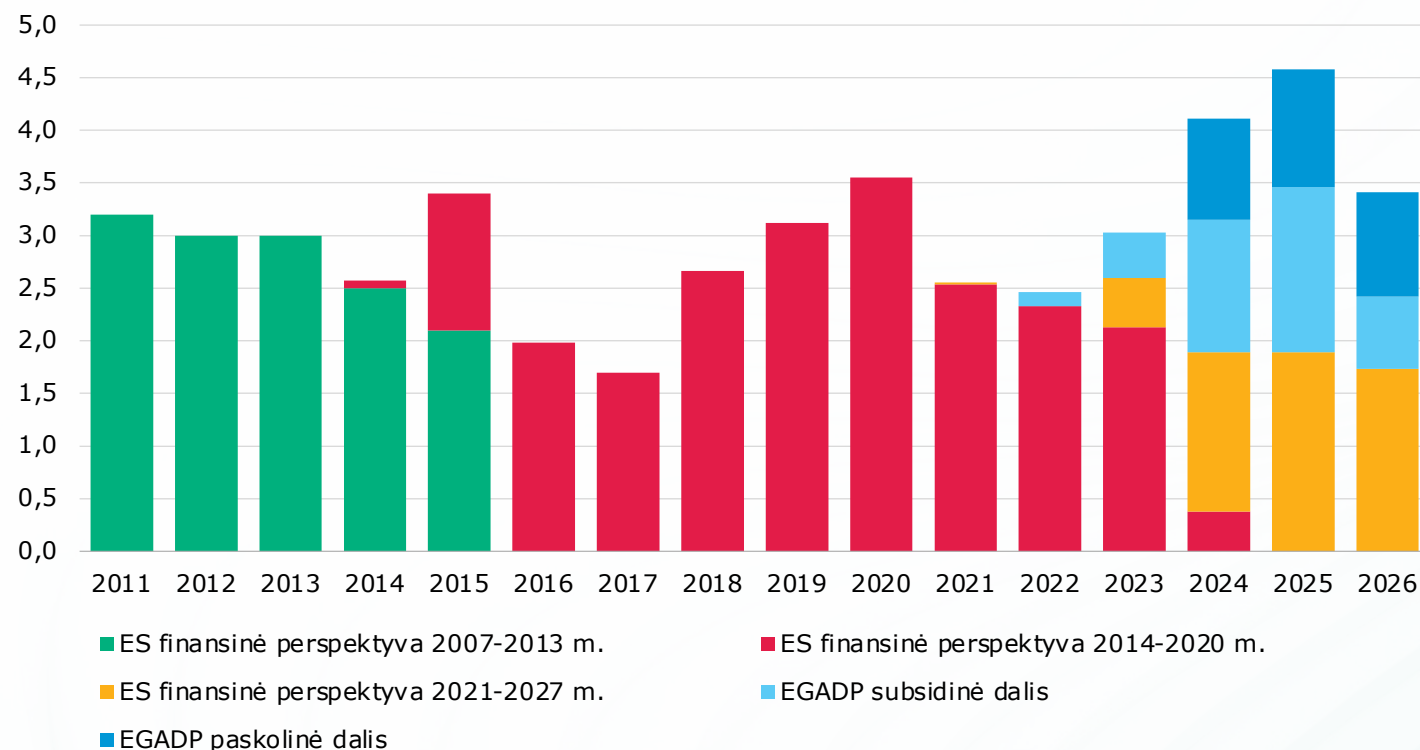
Nuokrypis nuo ilgalaikio vidurkio (3 mėn. slenkamieji vidurkiai)

Investicijų augimą toliau skatins europinės lėšos, tačiau ekonomika vis dar nerodo didelio investicijų poreikio ženklų

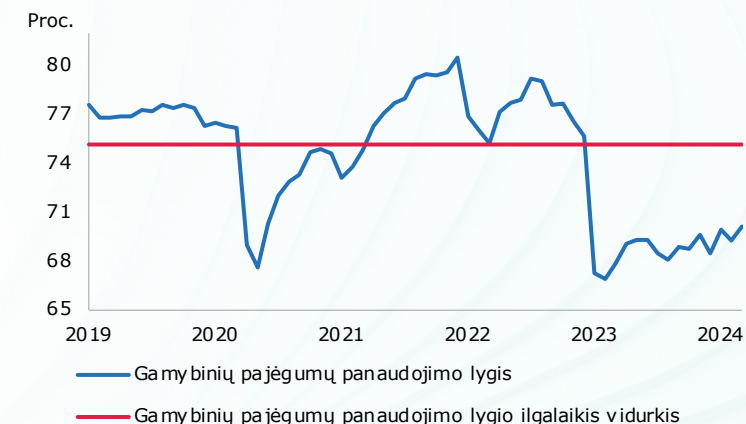
Lėšų iš ES paramos fondų srautai

Procentai, santykis su BVP

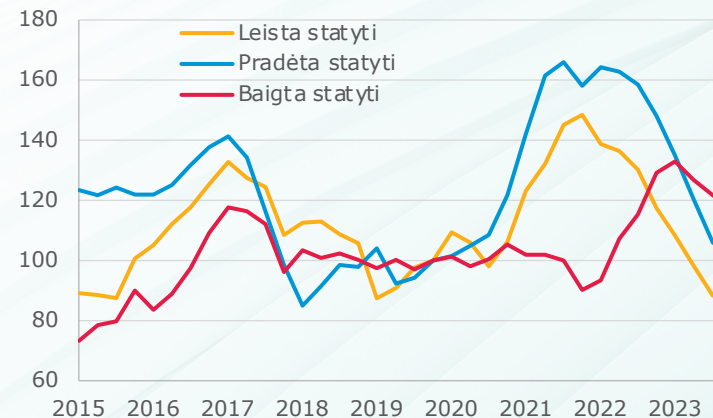
* BVP prognozės remiasi 2024 m. kovo mėn. tarpinėmis Lietuvos banko prognozėmis
Šaltiniai: Finansų ministerija, Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Gamybinių pajėgumų panaudojimo lygis

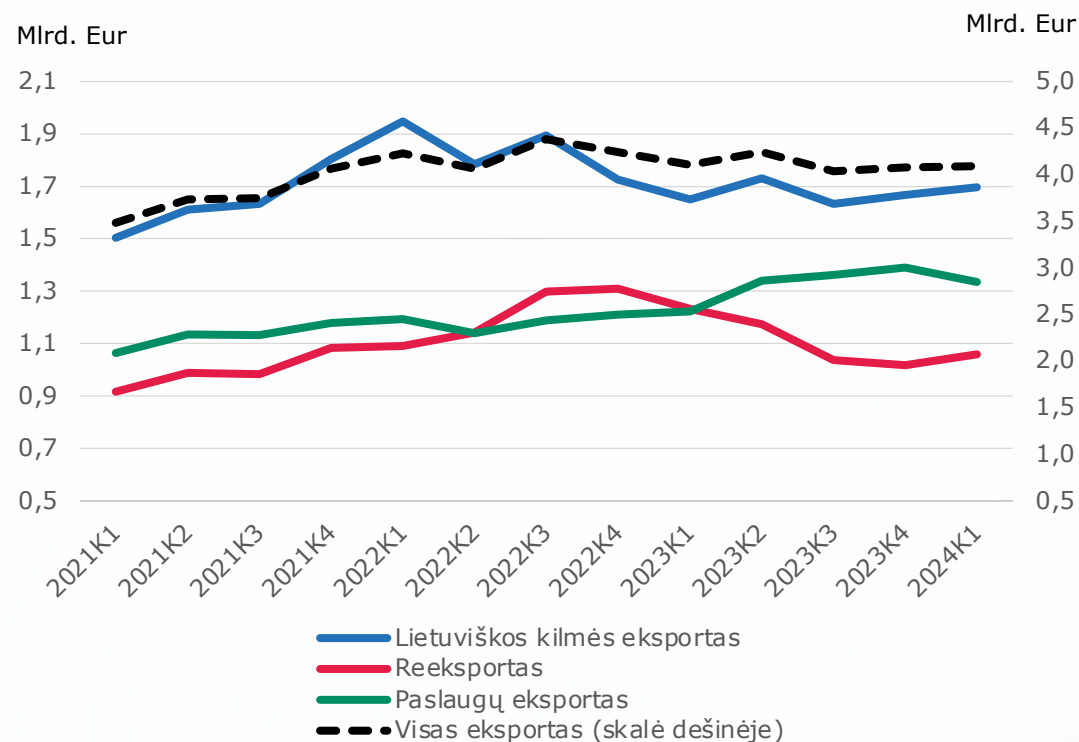

Gyvenamoji pastatų statyba (naud. plotas)

2019 = 100 (4K slenkamieji vidurkiai)

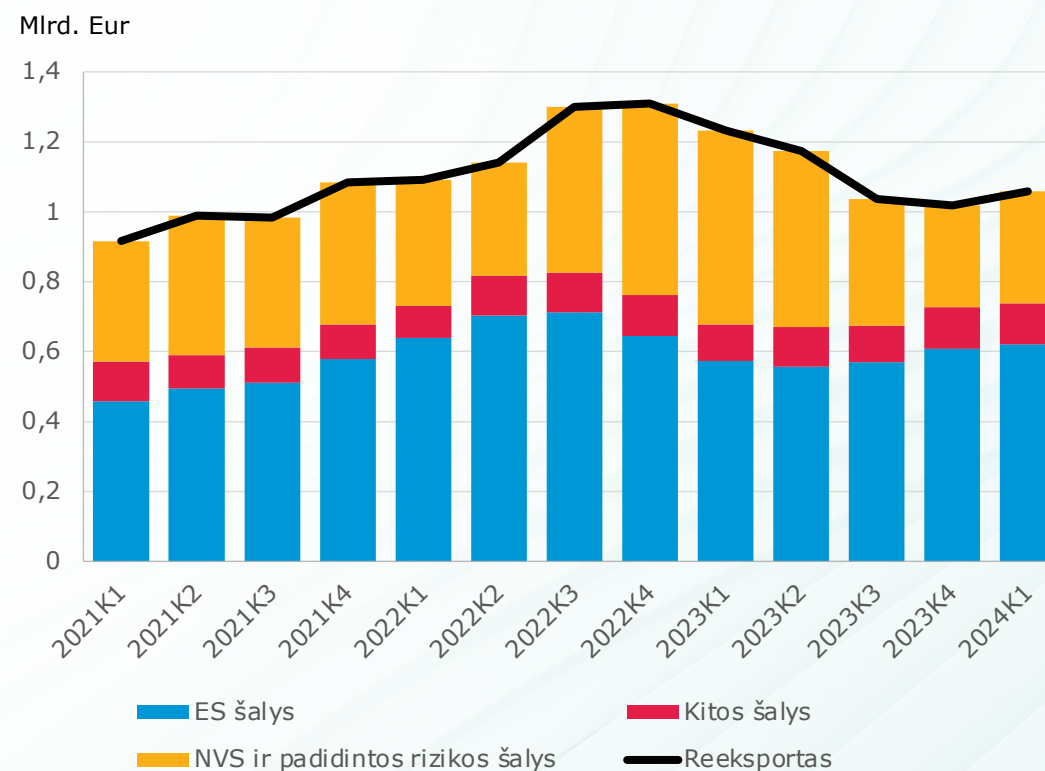

Realaus eksporto ir jo komponentų raida

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra, Lietuvos bankas ir Lietuvos banko skaičiavimai.
*Pastaba: paslaugų eksporto raida 2024 K1 atspindi paslaugų eksporto raidą 2024 m. sausio–vasario mėnesiais

Realaus reeksporto pagal šalis raida

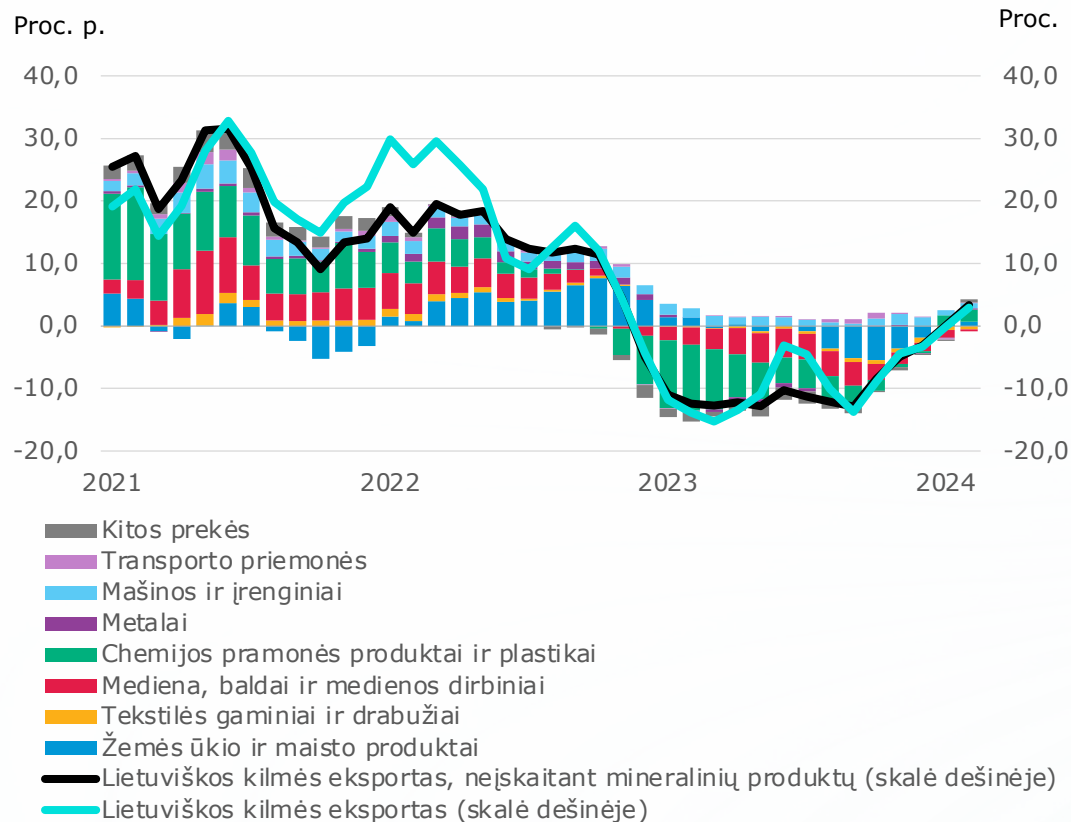

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra, Lietuvos bankas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Lietuviškos kilmės eksportas vėl tapo didesnis nei prieš metus

Realusis lietuviškos kilmės eksportas

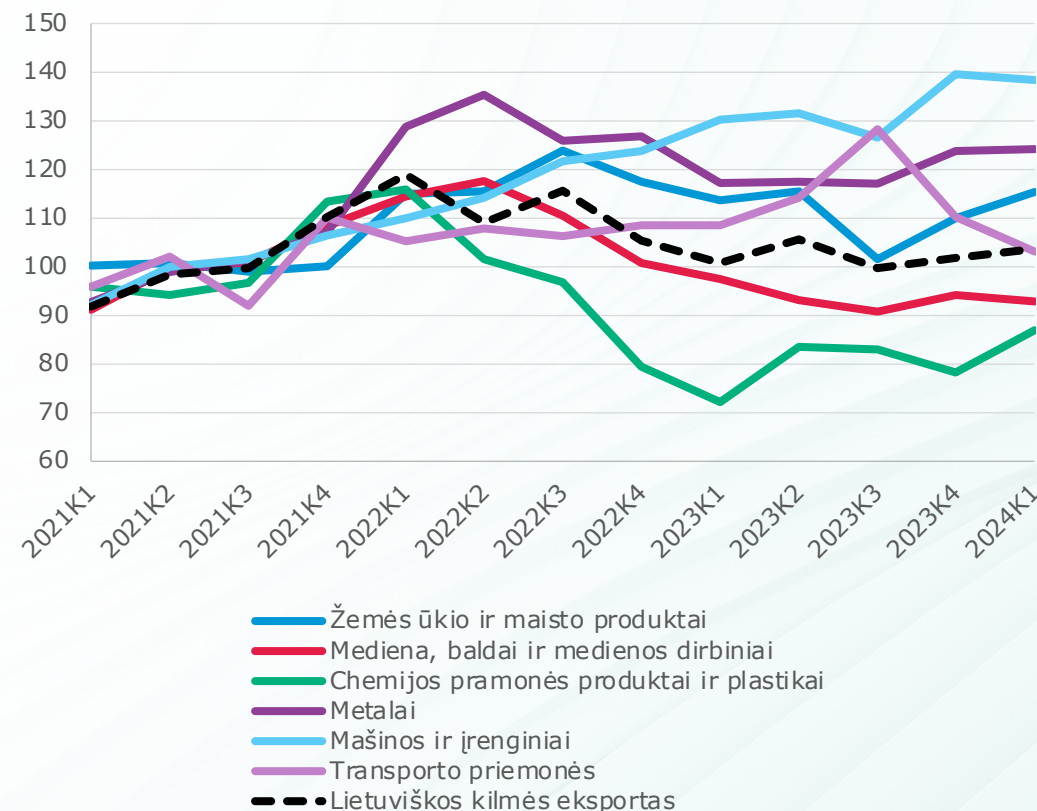
(3 mėn. slenkamųjų vidurkių metiniai pokyčiai)

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra, Lietuvos bankas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Realusis lietuviškos kilmės eksportas

Indeksas (2021 = 100), SA

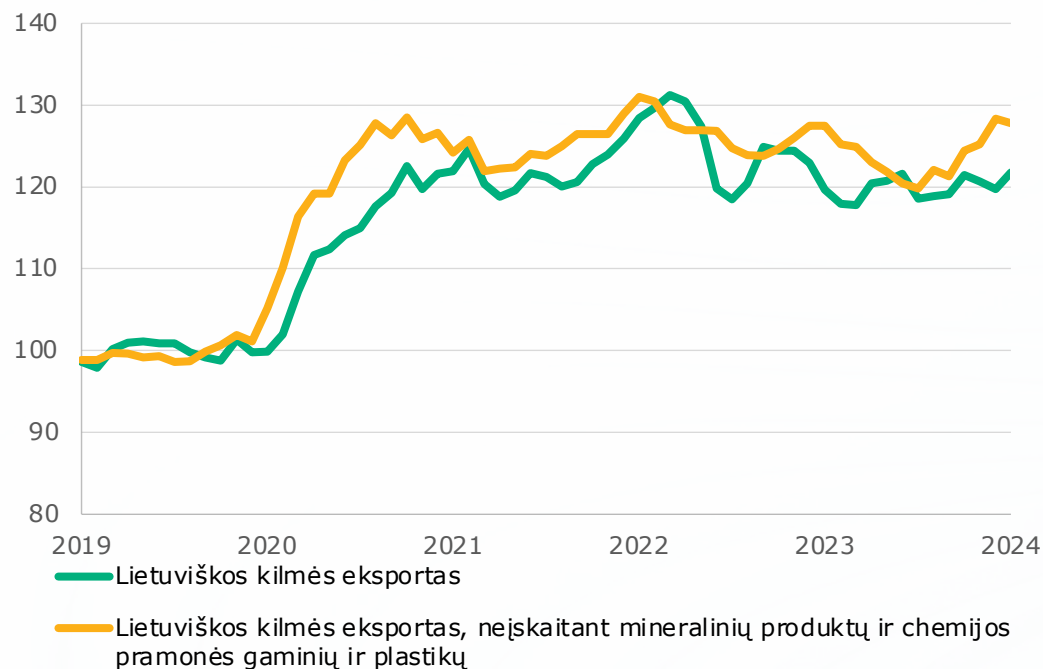

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra, Lietuvos bankas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pagrindinių prekių grupių, išskyrus chemiją, rinkos dalys stabilizuojasi nuo 2023 m. antros pusės

Lietuviškos kilmės eksporto rinkos dalių raida

Indeksas (2019 = 100)

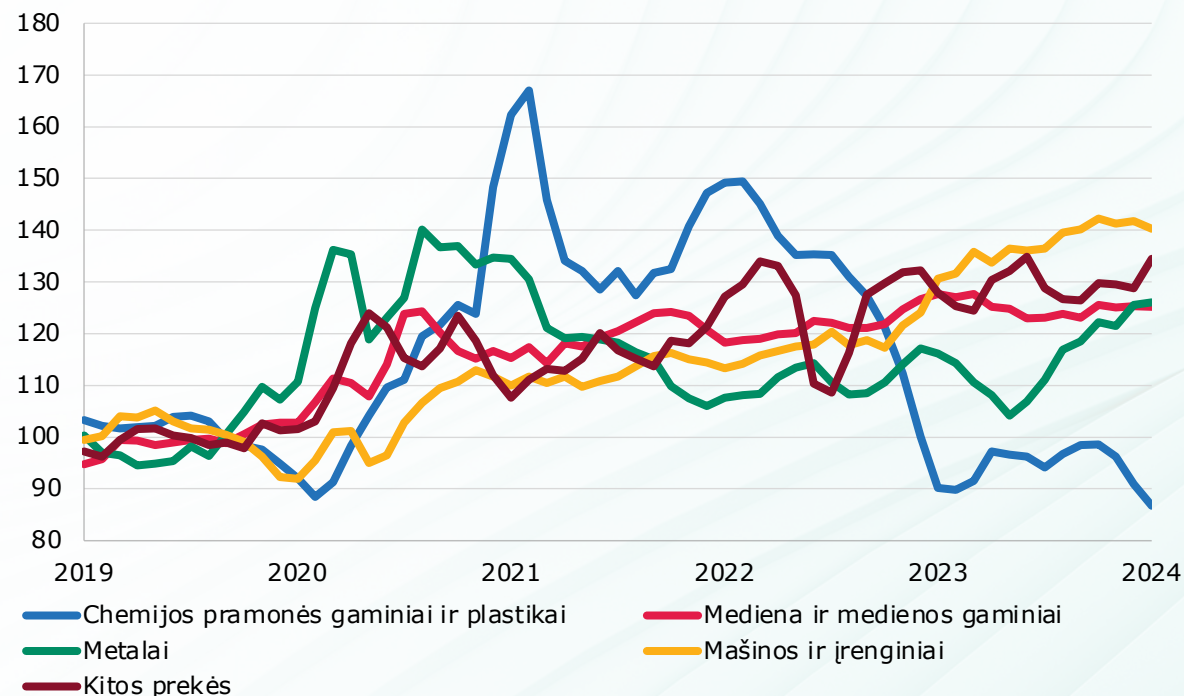

Šaltiniai: Eurostatas, U.S. Census Bureau, HM Revenue & Customs, Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastaba: naujausi duomenys už 2024 m. sausio mėn.

Tam tikrų prekių grupių eksporto rinkos dalių raida

Indeksas (2019 = 100)

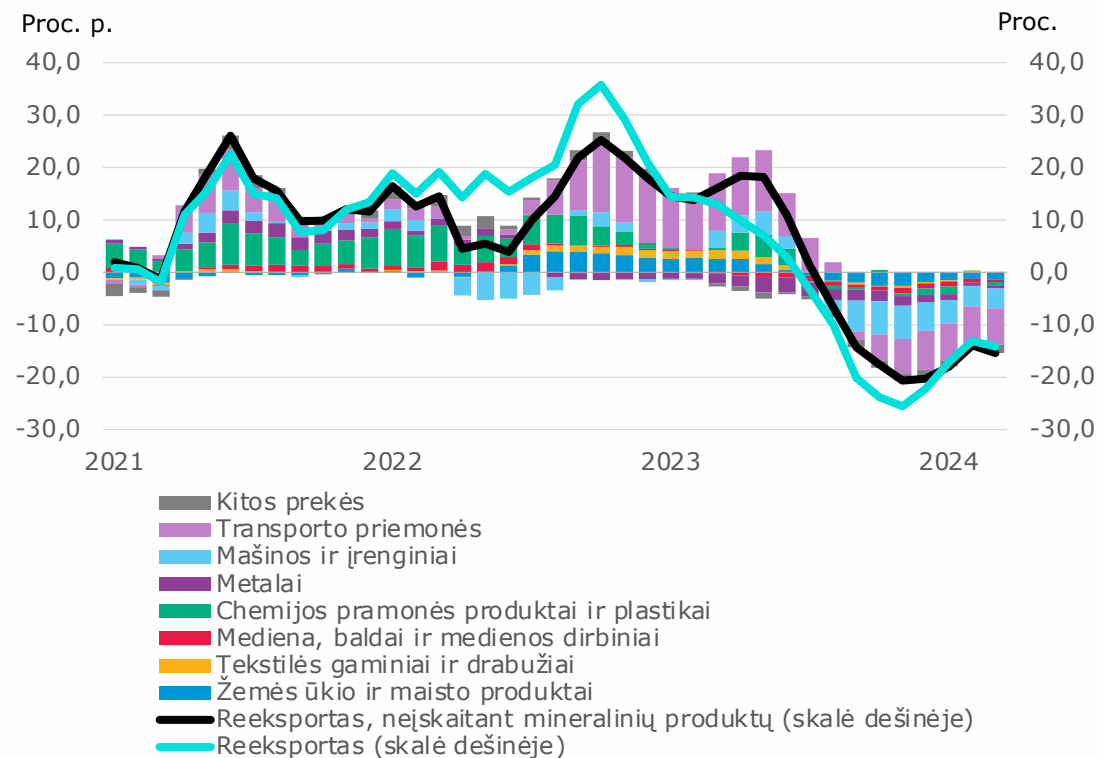
Šaltiniai: Eurostatas, U.S. Census Bureau, HM Revenue & Customs, Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastaba: naujausi duomenys už 2024 m. sausio mėn.

Prie reeksporto suaktyvėjimo labiausiai prisidėjo mineralinių produktų eksportas

Realiojo reeksporto raida

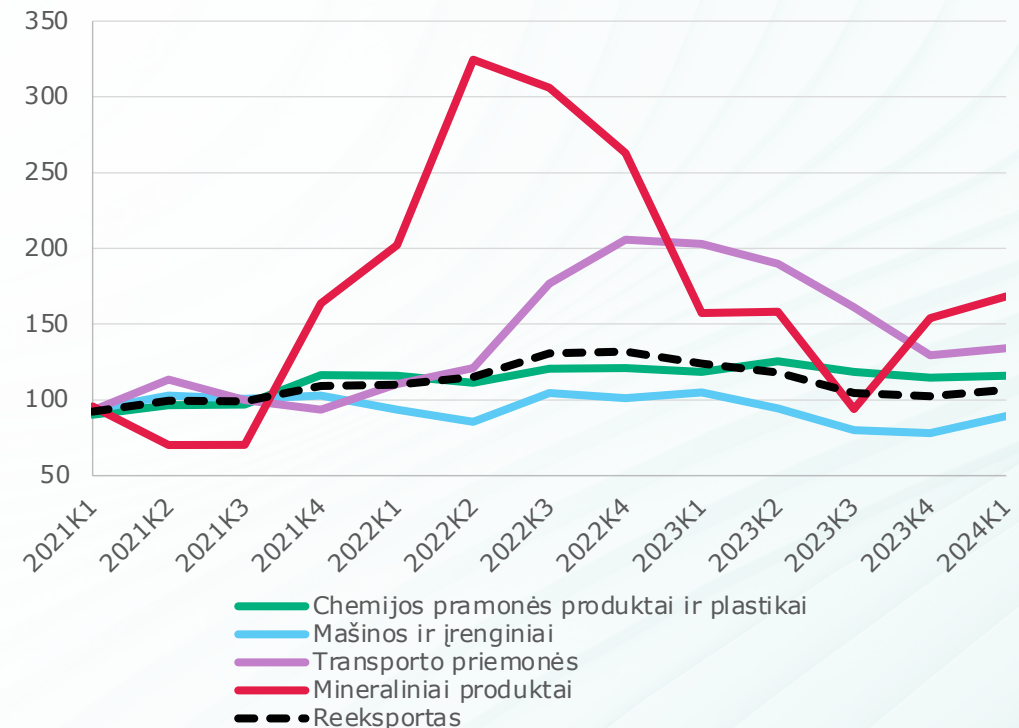
(3 mėn. slenkamųjų vidurkių metiniai pokyčiai)

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra, Lietuvos bankas ir Lietuvos banko

Realiojo reeksporto ir jo dedamųjų raida

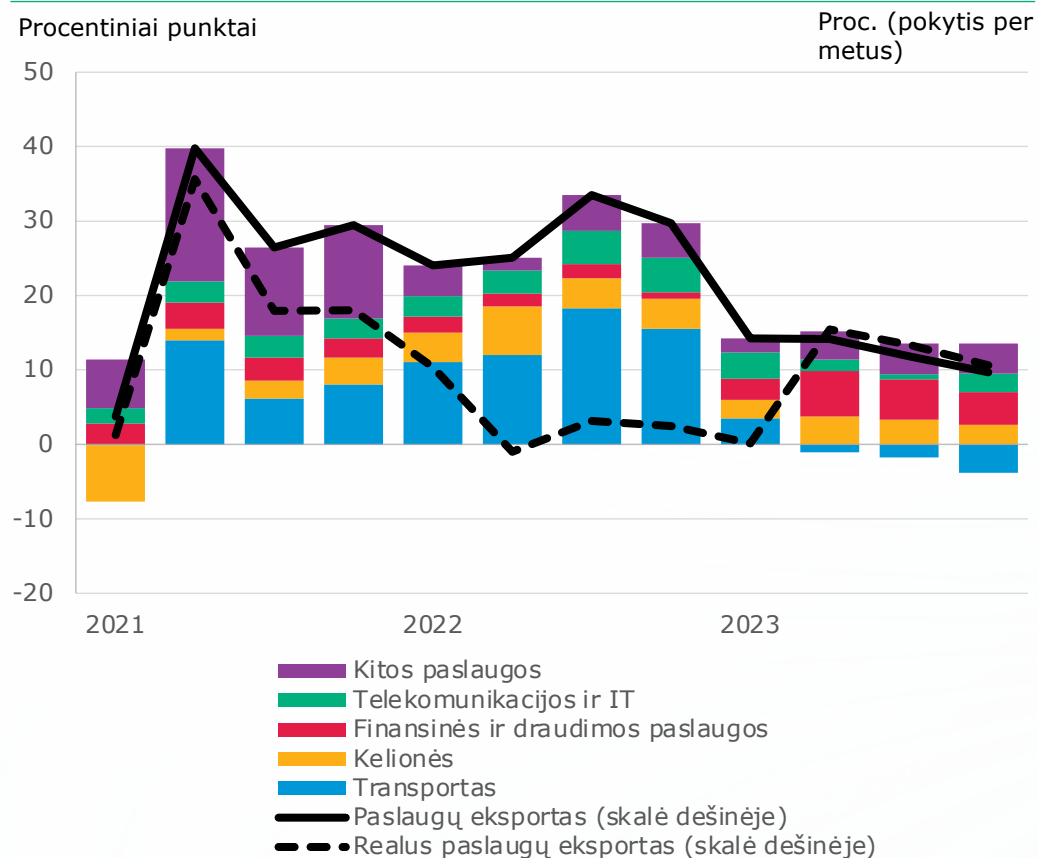
Indeksas (2021 = 100), SA

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra, Lietuvos bankas ir Lietuvos banko

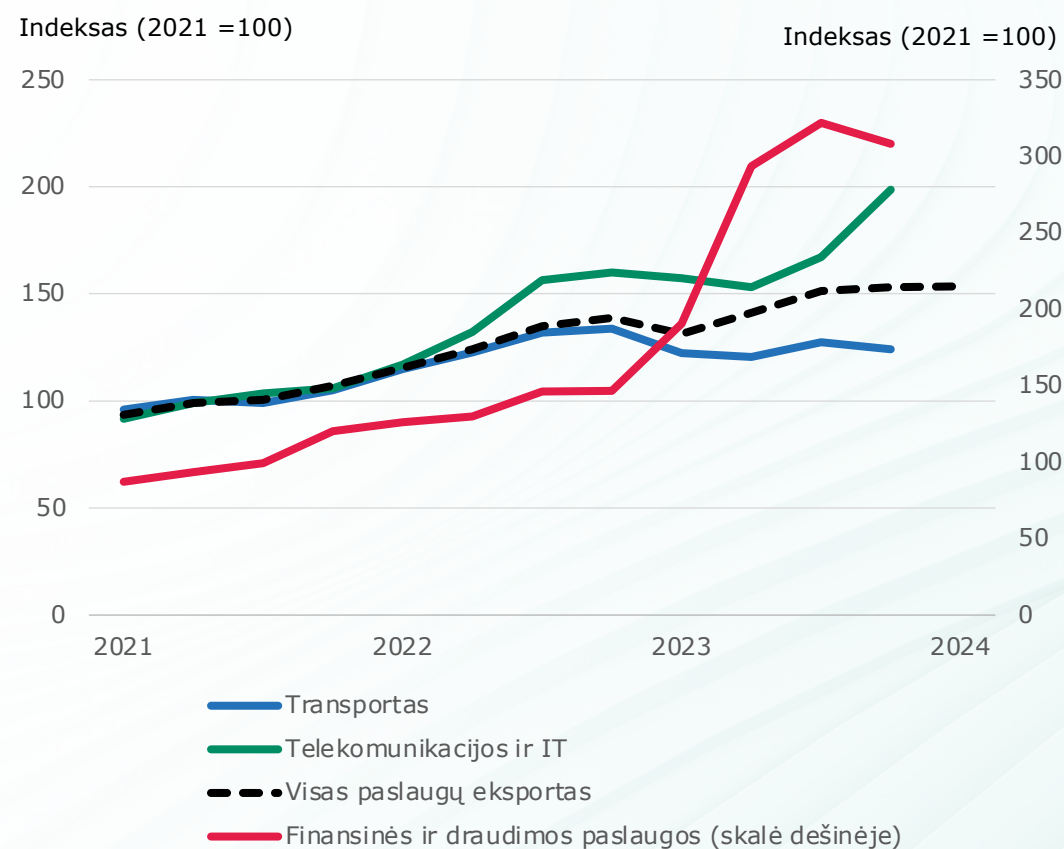
Paslaugų eksportas tebeauga, tačiau pastebima lėtėjimo ženklų

Paslaugų eksporto metinė raida

Šaltiniai: Lietuvos bankas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Paslaugų eksporto ketvirtinė raida

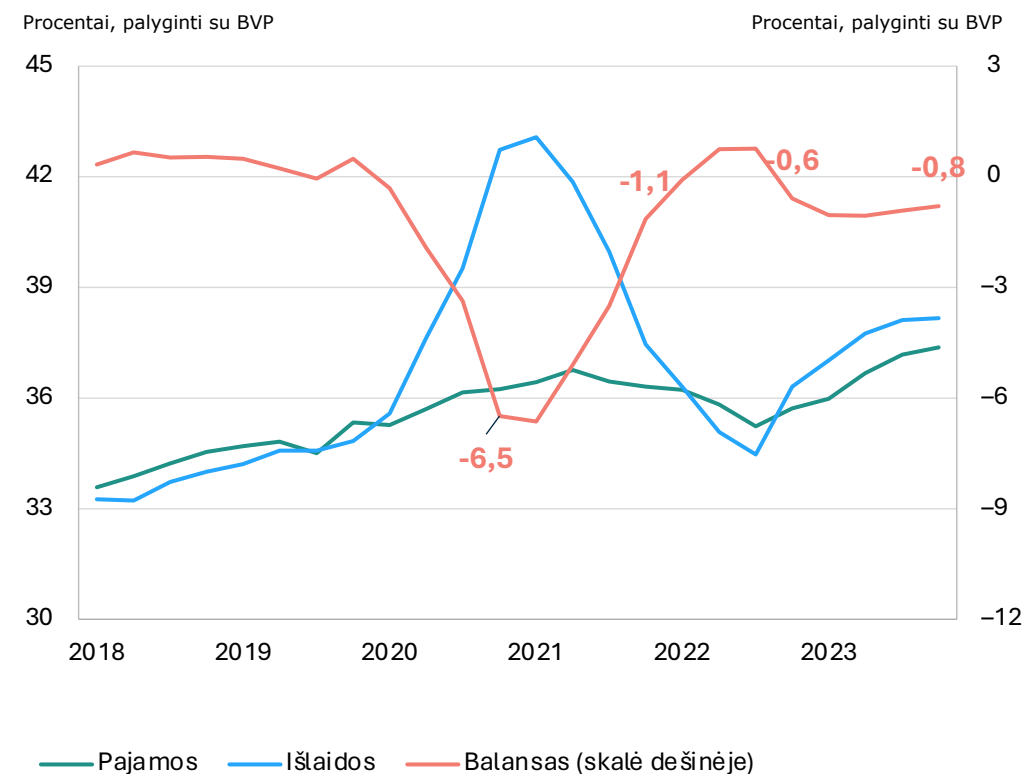

Šaltiniai: Lietuvos bankas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Viešieji finansai

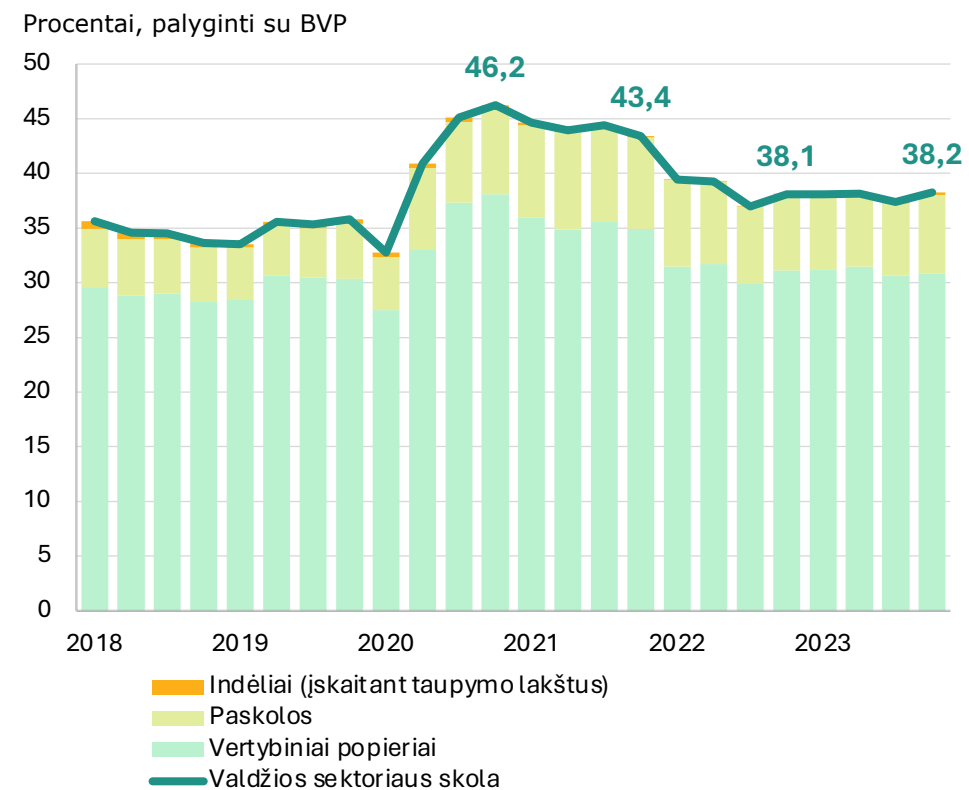
Viešųjų finansų padėtis išlieka stabili: deficito ir BVP santykis svyruoja ties 1%, o skola nebeviršija 40% žymos

Valdžios sektoriaus pajamos, išlaidos ir balansas (keturių ketvirčių slenkamosios sumos, palygintos su BVP)

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Valdžios sektoriaus skola ir jos kaitos veiksniai

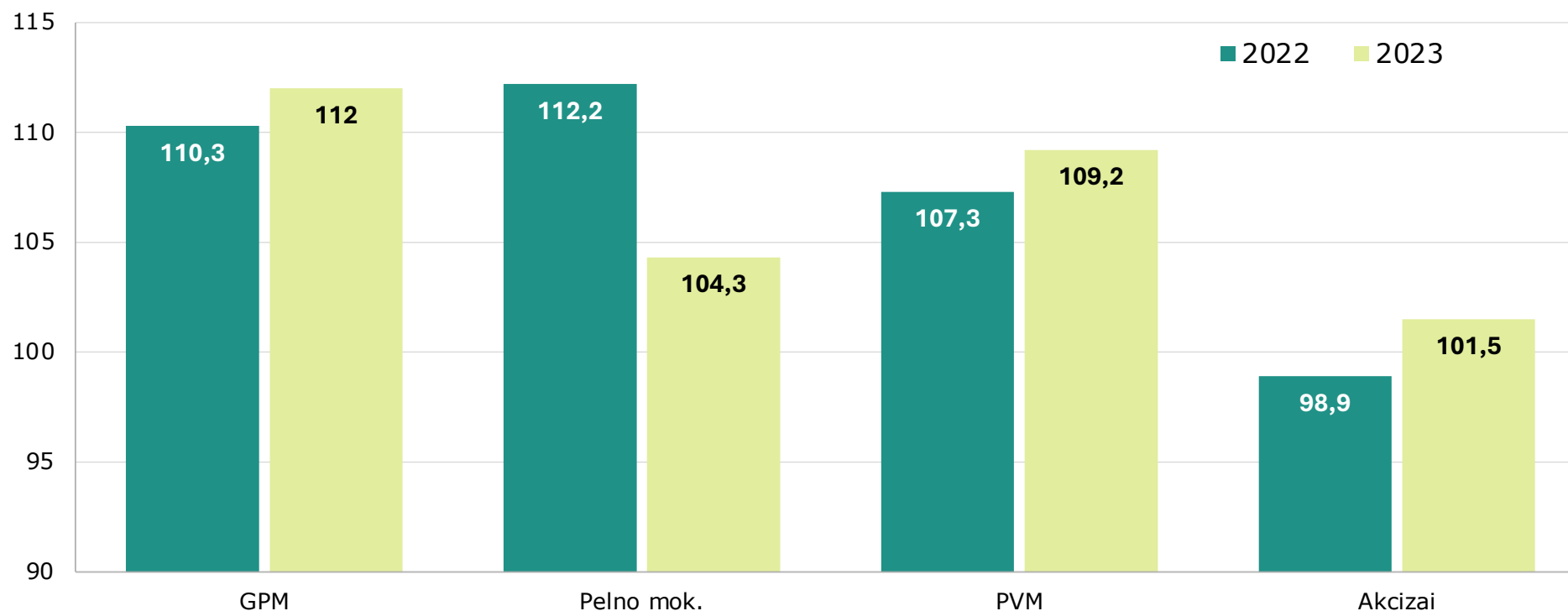
Šaltiniai: Lietuvos Respublikos finansų ministerija ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Per pastaruosius dvejus metus pajamų iš pagrindinių mokesčių planai buvo viršijami dėl palankesnės nei planuota mokestinių bazių raidos

Pajamų iš pagrindinių mokesčių planų vykdymas 2022 – 2023 m.

(faktiškai gautos ir planuotos gauti pajamų sumos santykis, proc.)

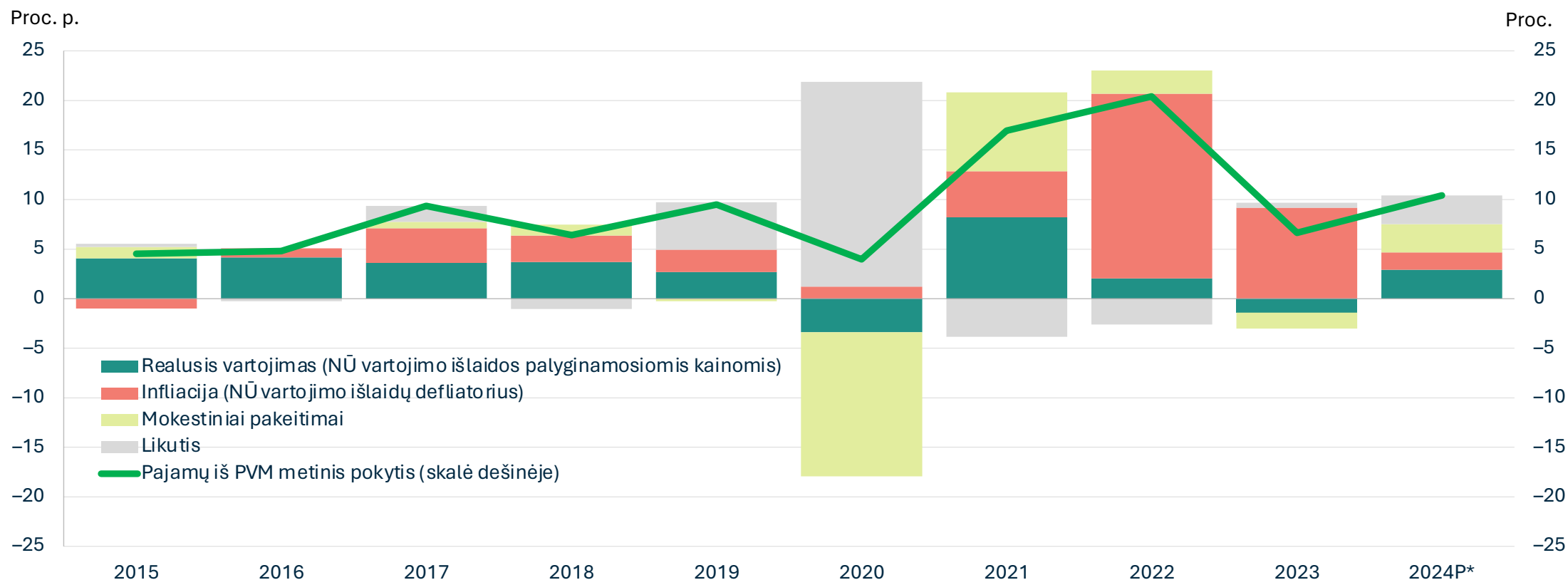
Procentai

Šaltinis: Finansų ministerija.

Nuslopus infliacijai gerokai sulėtėjo ir PVM mokestinės bazės augimas, todėl mokestinių pajamų iš PVM planas gali būti neįvykdytas

Pajamų iš PVM raida ir jos kaitos veiksniai

Šaltiniai: Valstybinė mokesčių inspekcija, Finansų ministerija ir Lietuvos banko skaičiavimai.

2024 m. pajamų iš PVM metinio srauto įvertis sudarytas pagal viešai prieinamą 2024 m. biudžeto projekto aiškinamojo rašto priede pateiktą informaciją apie 2024 m. planuojamą surinkti pajamų iš PVM sumą. Namų ūkio vartojimo išlaidų palyginamosiomis kainomis ir defliatoriaus įtakai įvertinti panaudotos Lietuvos banko 2024 m. kovo mėn. atitinkamų rodiklių prognozės 2024 m.

Gynybos poreikiams – mišrus finansavimo modelis

Poreikių galimų finansavimo šaltinių vertinimo kriterijai:

- **Finansavimo poreikiai** – apimtis ir tolygumas laiko požiūriu.
- **Atskiri mokesčiai** – poveikis ekonomikos augimui, pirmenybę teikiant mažiausią neigiamą poveikį darantiems mokesčiams.
- **Lietuvos viešųjų finansų struktūra** – mokestinių pajamų atotrūkis nuo kitų ES valstybių narių.
- **Valstybės skola** – dydis ir poveikis viešųjų finansų tvarumui.

Vertinimo rezultatai:

Gynybos išlaidų srautas nebus tolygiai išdėstytas laiko požiūriu. Jų finansavimas mokestinėmis priemonėmis reikštų dažnus mokesčių pokyčius, o tai gali daryti neigiamą poveikį ūkio raidai.

Skaiciavimai parodė, kad **dalies** lėšų, reikalingų gynybos poreikiams patenkinti, **skolinimasis** reikšmingos **neigiamos įtakos valstybės skolos tvarumui nedarytų**. Tačiau **viso poreikio finansavimas** skolinantis valstybės skolos lygį padidintų reikšmingai.

Lietuvos mokestinių pajamų atotrūkis nuo ES vidurkio daugiausia lemia mažesnės **tiesioginių mokesčių** pajamos – daugiausia dėl GPM ir pelno mokesčio lengvatų / išimčių. Taip pat Lietuva atsilieka nuo ES vidurkio pagal turto (nuosavybės) apmokestinimą.

Papildomų pajamų gynybai atsirastų sparčiau mažinant itin didelį PVM atotrūkį.

Lietuvos banko išvada: gynybos poreikių finansavimas turėtų būti užtikrinamas **mišriu modeliu** – finansuojamas iš dviejų šaltinių:

- Skolinimasis – **vienkartiniams**, didelės apimties, brangiems projektams, susijusiems su **infrastruktūros kūrimu**, karinės **įrangos įsigijimais**, finansuoti.
- Papildomos **mokestinės** pajamos – ilgalaikis, **tvarus** pajamų šaltinis **nuolatinio, palaikomojo** pobūdžio gynybos poreikiams finansuoti.